

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης

**Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών *Τραπεζικής και
Χρηματοοικονομικής***

Μεταπτυχιακή Διατριβή

**Τραπεζική Εποπτεία και Σύμφωνο της Βασιλείας III: Μελέτη
του Κυπριακού Τραπεζικού Συστήματος**

Δημήτρης Σαλλούμης

**Επιβλέπων Καθηγητής
Στέλιος Μαρκουλής**

Μάιος 2020

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης

**Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών *Τραπεζικής και
Χρηματοοικονομικής***

Μεταπτυχιακή Διατριβή

**Τραπεζική Εποπτεία και Σύμφωνο της Βασιλείας III: Μελέτη
του Κυπριακού Τραπεζικού Συστήματος**

Δημήτρης Σαλλούμης

**Επιβλέπων Καθηγητής
Στέλιος Μαρκουλής**

Η παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή υποβλήθηκε προς μερική εκπλήρωση των απαιτήσεων για απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στη Τραπεζική και Χρηματοοικονομική από τη Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου.

Μάιος 2020

ΛΕΥΚΗ ΣΕΛΙΔΑ

Περίληψη

Στην παρούσα εργασία αναλύεται το εποπτικό πλαίσιο για την ρύθμιση της λειτουργίας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων με ιστορική αναδρομή στους λόγους που οδήγησαν στην μετεξέλιξη του από Βασιλεία I, σε Βασιλεία II και μετέπειτα σε Βασιλεία III όπου επικεντρώθηκε και η ανάλυση μας με αναφορά στις ενέργειες των τραπεζών που εξετάζονται για να ανταποκριθούν στα ελάχιστα κεφαλαιακά πρότυπα που θέτει το νέο πλαίσιο. Επίσης, έγινε μελέτη των επιπτώσεων της εφαρμογής του νέου πλαισίου της Βασιλείας III καθώς και της οικονομικής κρίσης στους κυριότερους αριθμοδείκτες οι οποίοι υπολογίστηκαν με άντληση πληροφοριών από τις οικονομικές καταστάσεις των τραπεζικών οργανισμών καθώς και από τις γνωστοποιήσεις Pillar III.

Για να γίνει η ανάλυση περισσότερο κατανοητή γίνεται αναφορά στην σημασία της εύρυθμης λειτουργίας του χρηματοπιστωτικού συστήματος, τους συμμετέχοντες σε αυτό καθώς και τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που προέρχονται από την διεξαγωγή των εργασιών τους. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στις αδυναμίες στην λειτουργία των τραπεζικών οργανισμών που προέρχονται από το οικονομικό περιβάλλον στο οποίο δραστηριοποιούνται καθώς και στις αδυναμίες που προκύπτουν από την ίδια την λειτουργία των τραπεζικών οργανισμών ως αποτέλεσμα λανθασμένων πρακτικών, στρατηγικής και εταιρικής κουλτούρας. Επίσης, γίνεται αναφορά στην σημασία ύπαρξης ενός θεσμικού ρυθμιστικού πλαισίου για την λειτουργία του τραπεζικού συστήματος.

Με το πέρας της ανάλυσης ο αναγνώστης θα μπορέσει να καταλήξει σε χρήσιμα συμπεράσματα όσο αφορά το Κυπριακό τραπεζικό σύστημα και τους πιο σημαντικούς τραπεζικούς οργανισμούς οι οποίοι δραστηριοποιούνται σήμερα. Οι τραπεζικοί οργανισμοί που περιλαμβάνονται στην ανάλυση μας είναι η Τράπεζα Κύπρου, Ελληνική Τράπεζα, Russian Commercial Bank και Astrobank.

Η ανάλυση που πραγματοποιήθηκε κατέδειξε τις σημαντικές επιπτώσεις στην λειτουργία των τραπεζικών ιδρυμάτων που επέφερε η οικονομική κρίση καθώς και τις σημαντικές προσπάθειες που πραγματοποιήθηκαν για να επιτύχουν συμμόρφωση με το νέο κανονιστικό πλαίσιο. Επτά χρόνια μετά τον Μάρτιο του 2013 και μέχρι σήμερα παραμένουν σοβαρά προβλήματα στο τραπεζικό σύστημα της Κύπρου. Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια παραμένουν σε ψηλά επίπεδα απειλώντας την βιωσιμότητα των τραπεζών. Επίσης, τα υψηλά λειτουργικά έξοδα και η πλεονάζουσα ρευστότητα εξακολουθούν να ασκούν πίεση στην κερδοφορία των τραπεζών.

Abstract

The present paper analyzes the supervisory framework for regulating the operation of banking institutions with reference being made to the historical background on the reasons that led to its evolution from Basel I to Basel II and subsequently to Basel III where our analysis will be focused examining the actions that the banks in our sample have taken in order to meet the minimum capital requirements as defined by the new framework. In addition, an analysis will be carried out on the impact of the implementation of the new Basel III framework as well as the financial crisis on the main ratios of the banks in our sample calculated by extracting information from the financial statements and the Pillar III disclosures.

To make the analysis more understandable, reference is made to the importance of the proper functioning of the financial system, its participants and the risks faced by banking institutions arising from the conduct of their operations. Particular reference is made to the weaknesses in the functioning of banking institutions deriving from the economic environment in which they operate as well as to the weaknesses arising from the functioning of banking institutions themselves as a result of wrong practices, strategies and corporate culture. Furthermore, reference is being made to the importance of having a regulatory framework for the operation of the banking system.

At the conclusion of the analysis, the reader will be able to come to useful conclusions regarding the Cyprus banking system and the most important banking institutions that are active today. The banking organizations included in our analysis are Bank of Cyprus, Hellenic Bank, Russian Commercial Bank and Astrobank.

The analysis highlighted the significant impact on the functioning of the banking institutions brought about by the financial crisis and the significant efforts made to achieve compliance with the new regulatory framework. Seven years after March 2013 and to this day serious problems remain in the banking system of Cyprus. Non-performing loans remain at high levels threatening the viability of banks. Also, high operating expenses and excess liquidity continue to put pressure on banks' profitability.

Περιεχόμενα

Κεφάλαιο 1: Χρηματοπιστωτικό Σύστημα	7
1.1 Εισαγωγή.....	7
1.2 Συμμετέχοντες στο Χρηματοπιστωτικό σύστημα.....	8
1.3 Αδυναμίες στην Λειτουργία των Τραπεζών.....	10
1.4 Αδυναμίες στο Οικονομικό Περιβάλλον.....	12
1.5 Οι αιτίες που προκάλεσαν την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2007-2009.....	13
1.6 Η περίπτωση της Κυπριακής οικονομικής κρίσης.....	15
1.7 Η σημασία ενός θεσμικού-ρυθμιστικού πλαισίου στο τραπεζικό σύστημα.....	17
Κεφάλαιο 2: Τραπεζικοί κίνδυνοι	21
2.1 Εισαγωγή.....	21
2.2 Μορφές κινδύνων.....	21
2.2.1 Πιστωτικός κίνδυνος.....	22
2.2.2 Κίνδυνος ρευστότητας.....	22
2.2.3 Κίνδυνος επιτοκίου.....	23
2.2.4 Λειτουργικός κίνδυνος.....	23
2.2.5 Κίνδυνος φερεγγυότητας ή κίνδυνος κεφαλαίου.....	23
2.2.6 Κίνδυνος αναχρηματοδότησης.....	24
2.2.7 Συναλλαγματικός κίνδυνος.....	24
2.2.8 Κίνδυνος χώρας.....	24
2.2.9 Κίνδυνος από πράξεις εκτός ισολογισμού.....	25
Κεφάλαιο 3: Επιτροπή της Βασιλείας	26
3.1 Επιτροπή της Βασιλείας.....	26
3.2 Μετεξέλιξη του ρυθμιστικού πλαισίου.....	27
Κεφάλαιο 4: Βασιλεία I & Βασιλεία II	28
4.1 Το Σύμφωνο της Βασιλείας I.....	28
4.2 Οι Τέσσερις Πυλώνες του Συμφώνου της Βασιλείας I.....	29
4.2.1 Πρώτος Πυλώνας (Constituents of Capital).....	29
4.2.2 Δεύτερος Πυλώνας (Risk Weighting).....	30
4.2.3 Τρίτος Πυλώνας (A Target Standard Ratio).....	30
4.2.4 Τέταρτος Πυλώνας (Transitional and Implementing Arrangements).....	31
4.3 Κριτική συμφώνου Βασιλείας I.....	31
4.4 Το Σύμφωνο της Βασιλείας II.....	32
4.5.1 Πρώτος Πυλώνας (Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις).....	33
4.5.2 Δεύτερος Πυλώνας (Εποπτικός Έλεγχος).....	34
4.5.3 Τρίτος Πυλώνας (Πειθαρχία της Αγοράς).....	35
4.6 Οι λόγοι για τους οποίους το πλαίσιο της Βασιλείας II απέτυχε.....	35
Κεφάλαιο 5: Βασιλεία III	39
5.1 Το Σύμφωνο της Βασιλείας III.....	39
5.2 Ρευστότητα.....	40
5.3 Κεφαλαιακό απόθεμα για λόγους συντήρησης (Capital conservation buffer).....	43
5.4 Αντικυκλικό κεφαλαιακό απόθεμα (Countercyclical buffer).....	44
5.5 Συντελεστής Μόχλευσης (Leverage ratio).....	44
5.6 Κριτική Βασιλείας III.....	45
5.7 Μελλοντική κατεύθυνση των εργασιών της Επιτροπής της Βασιλείας.....	48

Κεφάλαιο 6: Μεθοδολογία Έρευνας	50
6.1 Εισαγωγή.....	50
6.2 Ανάλυση με την χρήση αριθμοδεικτών.....	51
6.2.1 Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας.....	51
6.2.2 Αριθμοδείκτης διαχείρισης κινδύνου επιτοκίων.....	51
6.2.3 Αριθμοδείκτης διαχείρισης κινδύνου ρευστότητας.....	52
6.2.4 Αριθμοδείκτης διαχείρισης κόστους.....	52
6.2.5 Αριθμοδείκτης μόχλευσης.....	53
6.3 Πηγές.....	53
6.4 Περιορισμοί έρευνας.....	53
Κεφάλαιο 7: Ανάλυση	55
7.1 Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας.....	55
7.1.1 Δείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων.....	55
7.1.2 Δείκτης αποδοτικότητας ενεργητικού.....	58
7.2 Αριθμοδείκτης διαχείρισης κινδύνου ρευστότητας.....	61
7.2.1 Αριθμοδείκτης δανείων προς καταθέσεις.....	61
7.3 Αριθμοδείκτης διαχείρισης κινδύνου επιτοκίων.....	65
7.3.1 Καθαρό περιθώριο επιτοκίου.....	65
7.4 Αριθμοδείκτης διαχείρισης κόστους.....	69
7.4.1 Δείκτης λειτουργικών εξόδων προς λειτουργικά έσοδα.....	69
7.5 Συνολικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας.....	73
7.6 Tier 1 δείκτης.....	79
7.7 Μόχλευση.....	82
7.7.1 Δείκτης μόχλευσης.....	82
7.8 Βραχυχρόνιος συντελεστής κάλυψης ρευστότητας (Liquidity coverage ratio, «LCR»).....	83
Κεφάλαιο 8: Συμπεράσματα-Επίλογος	85
Παράρτημα Α	88
Παράρτημα Β	91
Βιβλιογραφία	93

Κεφάλαιο 1

Χρηματοπιστωτικό Σύστημα

1.1 Εισαγωγή

Ο χρηματοπιστωτικός τομέας και κυρίως οι εμπορικές τράπεζες υπήρξαν ανέκαθεν οι πιο αυστηρά ρυθμιζόμενοι οργανισμοί στην οικονομία. Οι καθοριστικοί παράγοντες που ώθησαν τις ρυθμιστικές αρχές να εστιάσουν την προσοχή τους στην ρύθμιση της λειτουργίας των εμπορικών τραπεζών ήταν η εμπιστοσύνη που εναποθέτουν οι πολίτες μιας χώρας για την αποταμίευση των οικονομιών τους και οι ευρύτερες επιπτώσεις στην οικονομία που έχει η λειτουργία των τραπεζικών οργανισμών. Η ρευστότητα στην οικονομία και κατ' επέκταση οι γενικότερες επιπτώσεις στα οικονομικά μεγέθη μιας χώρας όπως ο πληθωρισμός, επηρεάζονται από την δυνατότητα των τραπεζικών οργανισμών να δημιουργούν χρήμα. Επομένως, είναι σημαντικό η διοίκηση των λειτουργιών των τραπεζικών οργανισμών να γίνεται με σύνεση και προσοχή. Όπως αναφέρουν οι Χριστόπουλος Α. και Ντόκας Ι. (2012), ακόμη και πριν την απελευθέρωση του κλάδου, όταν οι τράπεζες λειτουργούσαν ως κρατικές επιχειρήσεις, οι ρυθμιστικοί κανόνες ήταν πολύ αυστηροί και αναλυτικοί, ορίζοντας εκ των προτέρων πως θα έπρεπε να λειτουργούν οι τράπεζες για κάθε είδους δραστηριότητα τους. Λαμβάνοντας υπόψη την σημαντικότητα της λειτουργίας των τραπεζικών οργανισμών αντιλαμβανόμαστε ότι το κράτος πρέπει να διασφαλίζει ως θεματοφύλακας τα συμφερόντων των πολιτών μέσα από το κανονιστικό πλαίσιο που εφαρμόζει και να ρυθμίζει το επίπεδο της ρευστότητας στην οικονομία σύμφωνα με την οικονομική πολιτική που ακολουθείται.

Χωρίς αμφιβολία, το χρηματοπιστωτικό σύστημα είναι η ραχοκοκαλιά της οικονομίας μιας χώρας και η αφετηρία για οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Η ανάπτυξη της οικονομίας εξαρτάται από την αποτελεσματική διάθεση των κερδών των οικονομικών μονάδων. Με την

σωστή λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος της κάθε χώρας επιτυγχάνεται η μετατροπή των αποταμιεύσεων σε χορηγήσεις για να γίνουν επενδύσεις στην παραγωγική διαδικασία. Ψηλό επίπεδο επενδυτικής δαπάνης ως αποτέλεσμα αναπτυγμένου χρηματοπιστωτικού συστήματος συνεπάγεται μεγαλύτερος ρυθμός ανάπτυξης και επέκταση της πραγματικής οικονομίας η οποία παράγει τα πραγματικά αγαθά και τις υπηρεσίες που απαιτούνται (Howells P. & Bain K., 2009). Η εύρυθμη λειτουργία της πραγματικής οικονομίας έχει άμεση επίδραση στην ποιότητα διαβίωσης.

Πολλά από τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το χρηματοπιστωτικό σύστημα σήμερα είναι αποτέλεσμα των μεταβολών στις βασικές λειτουργίες των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Όπως αναφέρουν και ο Σταύρος Β. Θωμαδάκης και Μανώλης Δ. Ξανθάκης (2011), οι τράπεζες ως τα παλαιότερα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, έχουν υποστεί ραγδαίες αλλαγές όσον αφορά την αρχική τους λειτουργία. Από ανταλλάκτες (moneychangers) και εκδότες χρημάτων (money issuers) έχουν πλέον εξελιχθεί στους σημαντικότερους συλλέκτες (gatherers) και διανομείς κεφαλαίων και χρηματοοικονομικών πληροφοριών (distributors of financial information) στην οικονομία.

1.2 Συμμετέχοντες στο Χρηματοπιστωτικό σύστημα

Στο χρηματοπιστωτικό σύστημα οι οικονομικές μονάδες μπορούν να κατηγοριοποιηθούν βάσει του τρόπου και του στόχου της συμμετοχής τους στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, για άντληση ή τοποθέτηση κεφαλαίων, στις ακόλουθες κατηγορίες :

- Ιδιώτες Επενδυτές
- Επιχειρήσεις : Εθνικές και Πολυεθνικές
- Θεσμικοί Επενδυτές
- Χρηματοπιστωτικοί Οργανισμοί
- Κεντρικές Τράπεζες

Η ανάλυση μου πιο κάτω θα επικεντρωθεί στους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς και κεντρικές τράπεζες ως μέρος των εποπτικών αρχών. Παρόλα αυτά θα γίνει μια σύντομη

περιγραφή των αντικειμενικών σκοπών της συμμετοχής των ιδιωτών επενδυτών, εθνικών και πολυεθνικών επιχειρήσεων και θεσμικών επενδυτών ώστε να δοθεί μια ολοκληρωμένη εικόνα των συμμετεχόντων στο χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Οι ιδιώτες επενδυτές λαμβάνουν μέρος στο χρηματοπιστωτικό σύστημα πρωτίστως για κερδοσκοπία και την εξασφάλιση των κατάλληλων επενδύσεων που θα τους προφυλάξουν από μελλοντικό συναλλαγματικό κίνδυνο, κίνδυνο επιτοκίου και άλλους οικονομικούς κινδύνους.

Οι επιχειρήσεις είτε εθνικές είτε πολυεθνικές συμμετέχουν στο χρηματοπιστωτικό σύστημα με σκοπό την εξασφάλιση ρευστότητας με άντληση κεφαλαίων από το επενδυτικό κοινό με έκδοση μετοχικού κεφαλαίου και με άντληση δανειακών κεφαλαίων. Την ίδια στιγμή αποταμιεύουν τα ταμειακά τους πλεονάσματα για μελλοντική χρήση όταν και εφόσον χρειαστούν, για διενέργεια επενδύσεων, αγορά πάγιων περιουσιακών στοιχείων και κεφάλαιο κίνησης ως μέρος της επιχειρηματικής τους στρατηγικής.

Οι θεσμικοί επενδυτές είναι εξειδικευμένοι οργανισμοί με βασικό αντικείμενο εργασιών και σημαντική δραστηριότητα, πέραν των άλλων, τη διαχείριση μεγάλου ύψους κεφαλαίων, είτε για ίδιο λογαριασμό ή κεφάλαια για λογαριασμό τρίτων (Π. Αγγελόπουλος, 2010). Οι θεσμικοί επενδυτές έχουν τους πόρους και τις εξειδικευμένες γνώσεις για να ερευνήσουν εκτενώς ένα φάσμα επενδυτικών επιλογών στην χρηματαγορά και κεφαλαιαγορά που δεν είναι ανοικτές στους μικροεπενδυτές, ιδίως προϊόντα με μεγάλη μόχλευση τα οποία φέρουν υψηλό κίνδυνο, όπως είναι τα παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα.

Πρωταγωνιστικό ρόλο στο χρηματοπιστωτικό σύστημα διαδραματίζουν οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, διότι με τη λειτουργία τους επιλύονται τα προβλήματα που προκύπτουν με την άμεση χρηματοδότηση. Από τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς οι πιο σημαντικοί οργανισμοί είναι η τράπεζες διότι με την μορφή που έχουνε πάρει ως πιστωτικά ιδρύματα πολλαπλών δραστηριοτήτων διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο σε όλο το φάσμα της διοχέτευσης κεφαλαίων για καταναλωτικούς και επενδυτικούς σκοπούς (Π. Αγγελόπουλος, 2010).

Οι κεντρικές τράπεζες δραστηριοποιούνται στις αγορές χρήματος και κεφαλαίου κατά την εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής με τη χρήση των διαθέσιμων μέσων της νομισματικής πολιτικής, καθώς και κατά την άσκηση της συναλλαγματικής και πιστωτικής πολιτικής. Στα μέσα της νομισματικής πολιτικής της κάθε Κεντρικής Τράπεζας περιλαμβάνονται το ποσοστό των υποχρεωτικά δεσμευμένων καταθέσεων των πιστωτικών ιδρυμάτων στην Κεντρική Τράπεζα, το αναπροεξοφλητικό επιτόκιο και η πολιτική της ανοιχτής αγοράς (Π. Αγγελόπουλος, 2010).

Στην Κύπρο η Κεντρική Τράπεζα (ΚΤΚ) ιδρύθηκε το 1963, σε σύντομο χρονικό διάστημα μετά την ανακήρυξη της ανεξαρτησίας της Κύπρου, σύμφωνα με τον περί Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου Νόμο του 1963 και τα σχετικά άρθρα του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας. Σήμερα η ΚΤΚ διέπεται από τους περί της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου Νόμους του 2002, όπως εκάστοτε έχουν τροποποιηθεί. Την 1η Ιανουαρίου 2008, η Κύπρος εντάχθηκε στη ζώνη του ευρώ. Με την ένταξη της Κύπρου στη ζώνη του ευρώ, η ΚΤΚ εφαρμόζει την ενιαία νομισματική πολιτική του Ευρωσυστήματος. Στο πλαίσιο αυτό, υπάρχουν δύο τύποι πάγιων διευκολύνσεων με σκοπό την παροχή και απορρόφηση ρευστότητας διάρκειας μίας ημέρας, μέσω της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης και της διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων, αντίστοιχα, ενώ ο λογαριασμός ελάχιστων αποθεματικών καθίσταται ο μόνος λειτουργικός λογαριασμός των τραπεζών με την ΚΤΚ. Επιπλέον, στις 4 Νοεμβρίου 2014, με την έναρξη της λειτουργίας του ΕΕΜ, η εποπτεία των σημαντικών πιστωτικών ιδρυμάτων ανατέθηκε στην ΕΚΤ (<https://www.centralbank.cy/el/the-bank/general-information-on-the-central-bank-of-cyprus>).

1.3 Αδυναμίες στην Λειτουργία των Τραπεζών

Η βασική αιτία υπεύθυνη για την δημιουργία προβλημάτων στο τραπεζικό τομέα είναι η ίδια προβληματική λειτουργία των τραπεζικών οργανισμών. Πολλές φορές οι τραπεζικοί οργανισμοί επικεντρώνονται στην αύξηση του μεριδίου τους στην αγορά σε μια προσπάθεια να ισχυροποιήσουν της θέση τους χωρίς ταυτόχρονα να έχουν την δέουσα επιμέλεια στην κερδοφορία. Αυτό το κίνητρο σε συνδυασμό με την έλλειψη επαρκούς εσωτερικού ελέγχου και

κακής διαχείρισης οι διευθύνσεις των τραπεζικών οργανισμών προχωρούν σε επιτόλαιες πολιτικές χορηγήσεων και ανάληψη υψηλών κινδύνων χωρίς ταυτόχρονη εξασφάλιση της σωστής αντιστοιχίας των ρευστών διαθέσιμων και ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων με δυσάρεστες επιπτώσεις στην λειτουργία του τραπεζικού οργανισμού. Οι προαναφερόμενες αδυναμίες στην λειτουργία των τραπεζικών οργανισμών δημιουργούν δυστυχώς τις προϋποθέσεις για την κατάρρευση ενός τραπεζικού οργανισμού ως αποτέλεσμα της μη ορθής αντιστάθμισης των κινδύνων που δημιουργούνται με την διακράτηση επαρκών κεφαλαίων και της πραγματοποίησης ασφαλέστερων επενδύσεων.

Όπως ανάφερα και πιο πάνω, σε περιβάλλον στο οποίο η εταιρική διακυβέρνηση εμφανίζει αδυναμίες εμφανίζονται φαινόμενα επιτόλαιας διαχείρισης του ενεργητικού με τις διευθύνσεις να ενδιαφέρονται πρωταρχικά για το δικό τους συμφέρον και όχι για το συμφέρον των μετόχων των οργανισμών. Σε τέτοιες περιπτώσεις συνήθως οι διευθύνσεις των τραπεζών δίνουμε έμφαση στα βραχυπρόθεσμα αποτελέσματα τα οποία θεωρούν έχουν μεγαλύτερο αντίκτυπο στην επαγγελματική τους ανέλιξη, μισθοδοσία και φιλοδωρήματα (bonus) αφήνοντας σε δεύτερη μοίρα το μακροπρόθεσμο συμφέρον των μετόχων.

Σε πολλές περιπτώσεις οι πολιτικές ηγεσίες διστάζουν να προχωρήσουν με δυναμική παρέμβαση για την εξυγίανση ενός προβληματικού τραπεζικού οργανισμού διότι έχουν να αντιμετωπίσουν το πολύ ψηλό πολιτικό κόστος. Έτσι, καταλήγουν να αντλούν σημαντικά κεφάλαια από το κράτος προς στήριξη αυτών των οργανισμών επιβαρύνοντας περαιτέρω τα κρατικά ταμεία και τους φορολογούμενους πολίτες. Χωρίς αποφασιστικές παρεμβάσεις οι οικονομική στήριξη αυτών των προβληματικών οργανισμών πέφτει στο κενό με απλώς να καταφέρνει να μετακυλήσει παρακάτω το πρόβλημα όπως και έχουμε δει να γίνεται στην Κύπρο με την τραγική κατάληξη του κλεισίματος της Λαϊκής Τράπεζας και της Συνεργατικής Τράπεζας.

1.4 Αδυναμίες στο Οικονομικό Περιβάλλον

Οι αρνητικές εξελίξεις στο οικονομικό περιβάλλον της χώρας ως αποτέλεσμα λανθασμένων μακροοικονομικών πολιτικών επίσης ευθύνονται για την δημιουργία των τραπεζικών κρίσεων και όχι μόνο αποκλειστικά η εσωτερική κακή διαχείριση ενός συγκεκριμένου τραπεζικού οργανισμού. Οι παρατεταμένες μακροοικονομικές διαταραχές στην οικονομία έχουν αρνητικό αντίκτυπο στο εισόδημα των πολιτών με αποτέλεσμα να περιορίζουν την δυνατότητα αποπληρωμής δανείων με συνέπεια να δημιουργούνται προβλήματα στο ενεργητικό των τραπεζών εξαιτίας της αδυναμίας είσπραξης από τους δανειολήπτες. Επίσης, το αναμενόμενο επίπεδο πληθωρισμού έχει αρνητικές επιπτώσεις στην τάση για καταθέσεις από τους καταναλωτές. Αυτό έχει σαν συνέπεια την μείωση του παθητικού στους ισολογισμούς των τραπεζικών οργανισμών περιορίζοντας αρνητικά την δυνατότητα χορήγησης δανειοδότησης.

Η περισσότερες τραπεζικές κρίσεις παρατηρήθηκαν μετά από περιόδους οικονομικής και νομισματικής επέκτασης κατά την οποία ο ανταγωνισμός μεταξύ των τραπεζικών οργανισμών για αύξηση των κερδών και μεριδίου της αγοράς ήταν εντονότερος. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα οι τραπεζικοί οργανισμοί να επιδεικνύουν ελαστικότητα στην χορήγηση δανειοδότησης και να αναλαμβάνουν ριψοκίνδυνες πολιτικές χωρίς την κατάλληλη αντιστάθμιση των κινδύνων. Οι τραπεζικοί οργανισμοί προχωρούσαν σε δανειοδοτήσεις υψηλότερου κινδύνου χρηματοδοτώντας το ενεργητικό τους με βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις χωρίς να αντισταθμίζουν επαρκώς τον κίνδυνο επιτοκίου που αυξανόταν. Η πεποίθηση των τραπεζικών οργανισμών ότι θα μπορούσαν έγκαιρα να απεμπλακούν από την επερχόμενη κρίση και ότι το κράτος δεν θα επιτρέψει την κατάρρευση τους ωθεί τις διευθύνσεις των τραπεζικών οργανισμών να στρέφονται προς την κατεύθυνση διορθωτικών μέτρων όταν είναι πια αργά και τα πράγματα βρίσκονται στο χείλος του γκρεμού με τις συνθήκες δύσκολα να μπορούν να αντιστραφούν.

1.5 Οι αιτίες που προκάλεσαν την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2007-2009

Όπως αναφέρει ο Χαρδούβελης (2011) έως τις αρχές του 2007, η παγκόσμια οικονομία λειτουργούσε σε ένα περιβάλλον απεριόριστης αισιοδοξίας, με την ανάπτυξη που είχε σημειωθεί τη περίοδο 2002-2007 να είναι η υψηλότερη μέση παγκόσμια ανάπτυξη των τελευταίων 40 ετών. Το μέγεθος της ετήσιας παγκόσμιας οικονομικής δραστηριότητας το 2007 έφτασε τα 55,6 τρισεκατομμύρια δολάρια, 23,9% υψηλότερη σε σταθερές τιμές από το 2000. Ο O'Neil (2011), χαρακτήρισε την εποχή αυτή ως την εποχή της υπέρτατης ευδαιμονίας.

Η αισιοδοξία στο χρηματοοικονομικό τομέα ήτανε ακόμη μεγαλύτερη. Στις οικονομίες της Ευρώπης και των ΗΠΑ από τα μέσα της δεκαετίας του 1980, ο χρηματοοικονομικός τομέας είχε εξελιχθεί σε ατμομηχανή της παγκόσμιας ανάπτυξης, με τεράστια έσοδα και αγοραία προστιθέμενη αξία, της οποίας το ειδικό βάρος στην οικονομία διαρκώς αυξανόταν (Χαρδούβελης, 2011). Η θέση και ο ρόλος του χρηματοοικονομικού τομέα στην οικονομία είχε ισχυροποιηθεί σε τέτοιο βαθμό που είχε ξεπεράσει τον πρωταρχικό του ρόλο ως απλώς διαμεσολαβητικός μηχανισμός με τις δυνατότητες των εθνικών κυβερνήσεων και αρχών να αδυνατούν να εξασκήσουν ουσιαστικό έλεγχο.

Οι μνήμες κρίσεων προηγούμενων δεκαετιών είχαν ξεθωριάσει ως αποτέλεσμα της συνεχούς οικονομικής ανάπτυξης δίνοντας την πεποίθηση ότι η ανοδική τροχιά της παγκόσμιας οικονομίας θα μπορούσε να συνεχίσει ασταμάτητα με την ίδια δυναμική. Σε αυτές τις συνθήκες αισιοδοξίας η σωστή εκτίμηση των κινδύνων και η τιμολόγηση τους δεν ήτανε σωστά ευθυγραμμισμένη. Επιπρόσθετα, ως αποτέλεσμα του γενικού κλίματος οικονομικής επέκτασης που επικρατούσε στο χρηματοοικονομικό σύστημα η εποπτεία των αρχών ήτανε ανεπαρκής και κάποιες φορές δυστυχώς και καθησυχαστική. Σε αυτό διαδραμάτισε και ρόλο η σημαντική επινοητικότητα στην δημιουργία χρηματοοικονομικών προϊόντων και η έλλειψη εμπειρίας από τις εποπτικές αρχές στον έλεγχο της χρήσης αυτών των προϊόντων. Όπως αναφέρει και ο Calomiris (2011) η προσγείωση στην πραγματικότητα και η κρίση ξεκίνησαν το

2007 στην αγορά στεγαστικών δανείων χαμηλής πιστοληπτικής αξιολόγησης (subprime) στην ΗΠΑ.

Το αντίκτυπο στην πραγματική οικονομία προκλήθηκε από την διαδικασία απομόχλευσης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων σε μια προσπάθεια να αντικρούσουν τα προβλήματα που ανάκυψαν εξαιτίας των κεφαλαιακών απωλειών και των συνεπακόλουθων αρνητικών επιπτώσεων στην φερεγγυότητα τους. Θεσπίζοντας αυστηρότερα κριτήρια στην χορήγηση πιστώσεων οδήγησε σε περιορισμό των δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών που ουσιαστικά σημαίνει μεγαλύτερη ανεργία, συρρίκνωση της παραγωγής και μειωμένα εισοδήματα εντείνοντας την ύφεση.

Το καλοκαίρι το 2006 ξεκίνησαν να φαίνονται τα πρώτα σημάδια της κρίσης όταν είχαν σταματήσει να ανεβαίνουν οι τιμές των κατοικιών στις ΗΠΑ. Με τα επιτόκια να αυξάνονται ακολούθησαν πολλές χρεωκοπίες νοικοκυριών οι οποίες είχαν πάρει στεγαστικά δάνεια χαμηλής πιστοληπτικής αξιολόγησης (subprime). Ως αποτέλεσμα της τιτλοποίησης του μεγαλύτερου μέρους αυτών των δανείων και τις πώλησης τους σε διεθνής επενδυτές η αγορά τιτλοποιημένων ομολόγων ήταν η πρώτη που επηρεάστηκε. Οι οίκοι αξιολόγησης Standard & Poor's και Moody's τον Ιούλιο του 2007, επαναξιολόγησαν τις μεθόδους βαθμολόγησης και ανακοίνωσαν την πρόθεση τους για επανεξέταση ενός συνόλου δανείων χαμηλής πιστοληπτικής αξιολόγησης ύψους περίπου \$18 δις για πιθανή υποβάθμιση σπέρνοντας την ανησυχία στις αγορές Χαρδούβελης (2011).

Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα τα οποία είχαν στα περιουσιακά τους στοιχεία στεγαστικά δάνεια χαμηλής πιστοληπτικής αξιολόγησης ξεκίνησαν να ανησυχούν κατά πόσο η τιμολόγηση τους ανταποκρινόταν στην πραγματική τους αξία λαμβάνοντας υπόψη τον κίνδυνο που συνδεόταν με αυτά. Επίσης, όταν άρχισαν οι αγορές να καταρρέουν η εκτίμηση της αξίας τους ήταν πρακτικά αδύνατη προκαλώντας ακόμη μεγαλύτερη αβεβαιότητα στις αγορές. Αυτός ο παράγοντας υπήρξε δυστυχώς καθοριστικός διότι οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί σε μια προσπάθεια να διαφυλάξουν την κεφαλαιακή τους επάρκεια για την οποία δεν μπορούσαν να κάνουν ασφαλείς πλέον εκτιμήσεις σταμάτησαν να δανείζουν στην

διατραπεζική αγορά με συνέπεια πολλοί χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί να μην μπορούν να εξασφαλίσουν την απαραίτητη βραχυχρόνια χρηματοδότηση τους ώστε να μπορούν να συνεχίσουν να λειτουργούν.

1.6 Η περίπτωση της Κυπριακής οικονομικής κρίσης

Όπως αναφέρει ο Ζένιος (2014), η κρίση στην Κύπρο εκδηλώθηκε σε τρεις φάσεις. Πρώτη, την περίοδο μέχρι και την έναρξη της διεθνούς κρίσης το 2008. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, τα νοικοκυριά και οι εταιρείες και σε μικρότερο βαθμό το κράτος συγκέντρωσαν υπερβολικό χρέος. Η ανταγωνιστικότητα της χώρας είχε ξεκινήσει να διαβρώνεται με τις ανισορροπίες που δημιουργήθηκαν να καλύπτονται από έναν τραπεζικό τομέα που ήταν υπέρ-αναπτυγμένος ως αποτέλεσμα των σημαντικών εισροών ξένων καταθέσεων που προηγήθηκαν τα προηγούμενα χρόνια. Το συνολικό χρέος το 2008 ανήλθε σε 333% του ΑΕΠ, 10% υψηλότερο από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ (OECD). Τα περιουσιακά στοιχεία των τραπεζών ήταν 700% του ΑΕΠ στο τέλος του 2009 και συνέχιζαν να αυξάνονται. Δεύτερη, η περίοδος από το 2008 έως τα μέσα του 2011, όταν η κυπριακή κυβέρνηση έχασε την πρόσβαση στις κεφαλαιαγορές και οι τράπεζες υφίστανται σημαντικές ζημίες από το "haircut" των ελληνικών κρατικών ομολόγων. Κατά την περίοδο αυτή το δημόσιο χρέος αυξήθηκε από το 52,9% του ΑΕΠ το πρώτο τρίμηνο του 2008 στο 71,1% του ΑΕΠ μέχρι το τέλος του 2011. Οι τράπεζες συσσωρεύσαν μεγάλη έκθεση στο κρατικό χρέος της ελληνικής κυβέρνησης και στη συνέχεια αντιμετώπισαν σοβαρές ζημίες. Τρίτη, η περίοδος από τα μέσα του 2011 έως το 2013 όταν η Κύπρος διαπραγματεύεται ένα πρόγραμμα βοήθειας με τους διεθνείς δανειστές της σε δύο συνεδριάσεις του "eurogroup" στις 16 και 25 Μαρτίου 2013. Οι αρχικές τραπεζικές απώλειες των €4,1 δις. μετεξελίχθησαν σε ένα τεράστιο πρόβλημα ύψους πάνω από €21,6 δις. με το προαναφερόμενο ποσό να αντιστοιχεί στο 130% του ΑΕΠ. Η κακή διαχείριση της κρίσης κατά τη διάρκεια αυτής της φάσης οδήγησε στην τελική κατάρρευση.

Ο Αθανάσιος Ορφανίδης (2014) υποστηρίζει ότι η κύρια αιτία της κατάρρευσης του τραπεζικού συστήματος στην Κύπρο εντοπίζεται στην αδράνεια σε θέματα οικονομικής πολιτικής της τότε κυβέρνησης. Η κυβέρνηση επέτρεψε μια ταχεία επιδείνωση των δημόσιων οικονομικών, και

παρά τις επαναλαμβανόμενες προειδοποιήσεις, κατέστρεψε την πιστοληπτική ικανότητα της χώρας και έχασε την πρόσβαση στις αγορές. Η άτυχη συγκυρία στην συνέχεια με την καταστροφή του μεγαλύτερου σταθμού ηλεκτροπαραγωγής του νησιού τον Ιούλιο του 2011 έριξε την οικονομία σε ύφεση. Μαζί με την επιδείνωση της κρίσης στη ζώνη του ευρώ το καλοκαίρι και το φθινόπωρο του 2011, τα γεγονότα αυτά αποδυνάμωσαν το τραπεζικό σύστημα το οποίο ήταν ευάλωτο λόγω της έκθεσης του στην Ελλάδα. Η τότε κυβέρνηση όπως αναφέρει αντί να ασχοληθεί με τη δημοσιονομική κρίση, εξασφάλισε δάνειο από τη ρωσική κυβέρνηση που της επέτρεψε να αναβάλει τον σχεδιασμό και ανάληψη μέτρων για αναστροφή της αρνητικής πορείας της οικονομίας μέχρι και μετά τις εκλογές του Φεβρουαρίου 2013.

Ο Αλέξανδρος Μιχαηλίδης (2016) σε μελέτη που έκανε αναγνωρίζει τρεις μακροοικονομικές ανισορροπίες που εμφάνιζε οι κυπριακή οικονομία και οι οποίες συντέιναν στην οικονομική καταστροφή που ακολούθησε οι οποίες είναι οι εξής: α) Δημοσιονομικές ανισορροπίες, β) Τραπεζικές ανισορροπίες, και γ) Ανισορροπίες στην αγορά κατοικίας. Όπως αναφέρει, η κυβέρνηση που εκλέχθηκε τον Φεβρουάριο του 2008 προχωρούσε σε αύξηση των κοινωνικών παροχών για τα επόμενα τέσσερα χρόνια που ακολούθησαν. Στο τέλος του 2008, το χρέος προς το ΑΕΠ ανερχόταν στο 49%, αλλά μέχρι το τέλος του 2012 αυξήθηκε στο 86% (συμπεριλαμβανομένου του κόστους διάσωσης της Λαϊκής Τράπεζας τον Ιούνιο του 2012). Οι συνολικές δημόσιες δαπάνες αυξήθηκαν από περίπου 41,3% του ΑΕΠ στο τέλος του 2007 σε 46,2% του ΑΕΠ στο τέλος του 2009 και παρέμειναν σε αυτό το υψηλότερο επίπεδο μέχρι το 2012, εξηγώντας το δημοσιονομικό έλλειμμα περίπου 1 δισ. ευρώ ετησίως από το 2009 και μετά. Οι κυπριακές τράπεζες προσέλκυσαν μεγάλες ξένες καταθέσεις χάρη στα δυνητικά υψηλά επιτόκια καταθέσεων και χαμηλό συντελεστή φορολογίας με αποτέλεσμα να ωθούνται οι κυπριακές τράπεζες να κάνουν επικίνδυνες επενδύσεις στο εξωτερικό για να καλύψουν τα έξοδα χρηματοδότησης τους. Επιπρόσθετα, καθώς η ελληνική κρίση επιδεινώθηκε κατά την περίοδο 2009-2010, οι καταθέσεις από την Ελλάδα προς την Κύπρο αυξήθηκαν από €0,5 δισ. το τρίτο τρίμηνο του 2009 σε €5,9 δισ. το δεύτερο τρίμηνο του 2012. Καθώς η Κύπρος ζήτησε βοήθεια τον Ιούνιο του 2012, η τάση αντιστράφηκε, κλείνοντας στα €2,8 δισ. στο τέλος του πρώτου τριμήνου του 2013, όταν και συμφωνήθηκε το πακέτο διάσωσης. Ανεξάρτητα από την

προέλευση των καταθέσεων, οι κυπριακές τοπικές τράπεζες είχαν αυτές τις καταθέσεις και τις χρησιμοποίησαν ως πηγή χρηματοδότησης για τη χρηματοδότηση των επενδύσεων τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό ιδιαίτερα στην Ελλάδα. Μια άλλη δυνητική αδυναμία του τραπεζικού συστήματος που επεσήμανε η Ανεξάρτητη Επιτροπή για το Μέλλον του Τραπεζικού Τομέα (ICFCBS, 2013) ήταν η πρακτική της παροχής δανείων έναντι εξασφαλίσεων προς ακίνητη περιουσία και προσωπικών εγγυήσεων, με ανεπαρκή προσοχή στην ικανότητα αποπληρωμής. Σε συνδυασμό με τη μεγάλη καθυστέρηση στην προώθηση νομοθεσίας για κατάσχεση των περιουσιών που είχαν υποθηκευτεί αποδείχθηκε μεγάλη αδυναμία για το τραπεζικό σύστημα. Τέλος, οι συνεταιρισμοί δεν ήταν ποτέ άμεσα υπό την εποπτεία της Κεντρικής Τράπεζας και παρόλο που υπήρχαν εντονότερα προβλήματα εταιρικής διακυβέρνησης σε σχέση με τις εμπορικές τράπεζες για πολιτικούς λόγους δεν φαινόταν να αναλαμβάνεται κάποια δράση προς διόρθωση των προβλημάτων. Ο συνδυασμός των χαμηλότερων επιτοκίων μέσω της εισόδου στην ευρωζώνη και οι καλύτερες εγγυήσεις των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας μέσω της ένταξης στην ΕΕ προκάλεσαν ραγδαία αύξηση της ζήτησης τόσο από κατοίκους στο εσωτερικό αλλά και από το εξωτερικό ιδιαίτερα από το Ηνωμένο Βασίλειο και τη Ρωσία για κατοικίες διακοπών. Ως συνεπακόλουθο, η ραγδαία άνοδος των τιμών των κατοικιών συνοδεύτηκε από ταχεία ανάπτυξη του κατασκευαστικού τομέα φτάνοντας το 2017 να απασχολεί περίπου 37,000 προσωπικό που αντιστοιχούσε τότε στο 10% του συνολικού εργατικού δυναμικού στην Κύπρο.

1.7 Η σημασία ενός θεσμικού-ρυθμιστικού πλαισίου στο τραπεζικό σύστημα

Όπως αναφέρουν και οι Συριόπουλος Κ. και Παπαδάμου Στέφανος (2014) το χρηματοπιστωτικό σύστημα αποτελούμενο κατά βάση από τις τράπεζες και τις κεφαλαιαγορές διαδραματίζει ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη μέσα από την αποτελεσματική κατανομή των κεφαλαίων μεταξύ των οικονομικών μονάδων και έτσι η ύπαρξη ενός θεσμικού-ρυθμιστικού πλαισίου κρίνεται απαραίτητη. Το ρυθμιστικό πλαίσιο πρέπει να είναι αυστηρό ώστε να μπορεί επιτελεί τον σκοπό του αλλά μέχρι ενός βαθμού ώστε να του επιτρέπει ταυτόχρονα να διευκολύνει την επιχειρηματική δραστηριότητα. Σε ένα

απελευθερωμένο οικονομικό περιβάλλον η οικονομική ανάπτυξη είναι εντονότερη, παρόλα αυτά η πιθανότητα μιας οικονομικής κρίσης είναι μεγαλύτερη κάτω από αυτές τις συνθήκες. Στον αντίποδα, η εφαρμογή ενός αυστηρότερου ρυθμιστικού πλαισίου υπάρχει ο κίνδυνος να αποτελέσει ως ανασταλτικός παράγοντας στην οικονομική ανάπτυξη. Το ρυθμιστικό πλαίσιο πρέπει να είναι ισορροπημένο μεταξύ απορύθμισης και επαναρύθμισης. Όπως αναφέρει ο Goodhart (1996) χαρακτηριστικά, η άριστη ρύθμιση είναι εκείνη που αποτυγχάνει από καιρού εις καιρό στην εξάσκηση των υποχρεώσεων της αλλά η οποιαδήποτε άλλη επιλογή θα είχε πολύ μεγαλύτερο κόστος.

Την τελευταία εικοσαετία οι ραγδαίες εξελίξεις στο χρηματοπιστωτικό σύστημα ως αποτέλεσμα της ανάπτυξης των τηλεπικοινωνιών και της πληροφορικής, η παγκοσμιοποίηση των κεφαλαιαγορών και η επέκταση των τραπεζικών εργασιών διεθνώς κατέστησε αναγκαιότητα την εναρμόνιση των εθνικών θεσμικών πλαισίων και την καθιέρωση ενός εποπτικού πλαισίου για την λειτουργία των τραπεζικών οργανισμών σε διεθνές επίπεδο που να είναι επαρκές και αξιόπιστο. Όπως αναφέρουν οι Howells P. & Bain K. (2009) οι πρωταρχικοί λόγοι που διαδραμάτισαν τους σημαντικότερους παράγοντες στην δημιουργία της ανάγκης για την καθιέρωση του εποπτικού πλαισίου ήταν οι εξής :

- Η αυξανόμενη διακύμανση των τιμών των χρεογράφων στα Διεθνή Χρηματιστήρια.
- Η απελευθέρωση της χρηματαγοράς και κεφαλαιαγοράς.
- Η αύξηση της ταχύτητας κυκλοφορίας των κεφαλαίων.
- Η συνεχής επινόηση πολυπλοκότερων χρηματοοικονομικών εργαλείων ως προς την αποτίμηση και χρησιμοποίησή τους, ιδίως η αυξημένη χρήση παραγώγων.
- Η πλέον εντονότερη χρήση της τεχνολογίας στην διεκπεραίωση των συναλλαγών και την διαχείριση των κεφαλαίων.

Η κρίση σε ένα τραπεζικό οργανισμό ως αποτέλεσμα της ασύμμετρης πληροφόρησης μπορεί να μεταδοθεί εύκολα και σε άλλα τραπεζικά ιδρύματα μιας χώρας με κίνδυνο τον κλονισμό του συνόλου του χρηματοπιστωτικού συστήματος μιας χώρας με ότι συνεπάγεται με τις επιπτώσεις στην πραγματική οικονομία Howells P. & Bain K. (2009). Όπως αναφέρει και ο

Συριόπουλος Κ. και Παπαδάμου Στέφανος, (2014), ο περιορισμός των επιδράσεων των ζημιών που εμφανίζει ένας τραπεζικός οργανισμός από τους υπόλοιπους συμμετέχοντες στο τραπεζικό σύστημα είναι καίριας σημασίας στα πλαίσια της ραγδαίας τεχνολογικής ανάπτυξης και του μεγάλου βαθμού ολοκλήρωσης των κεφαλαιαγορών. Με αυτόν τον τρόπο θα μπορέσουν να αποφευχθούν τα λεγόμενα φαινόμενα ντόμινο μεταξύ αγορών και οικονομιών λόγω της στενής εξάρτησης των οικονομιών με τις αγορές και τις τράπεζες.

Το κοινωνικό κόστος που προέκυψε από την οικονομική κρίση ήταν πολύ μεγάλο. Περιλαμβάνει το άμεσο κόστος, κυρίως το δημοσιονομικό κόστος από την κρατική παρέμβαση αλλά και το ευρύτερο κόστος στην πραγματική οικονομία με τη μορφή συρρίκνωσης του δανεισμού, αύξησης της ανεργίας και μείωσης της οικονομικής δραστηριότητας και της παραγωγικότητας (Stefan Ingves, 2 Ιουνίου 2017). Όπως αναφέρει και ο William Coen (28 Νοεμβρίου 2018) η δουλειά των ρυθμιστικών και εποπτικών αρχών δεν είναι να αποτρέψουν τις μελλοντικές κρίσεις, αλλά να μειώσουν την πιθανότητα εμφάνισης τους και, ίσως, το πιο σημαντικό, τον αντίκτυπό τους στην πραγματική οικονομία.

Παρόλα τα κίνητρα υπέρ ενός ρυθμιστικού πλαισίου στο τραπεζικό σύστημα υπάρχουνε και λόγοι κατά της τραπεζικής εποπτείας. Η δημιουργία ενός εποπτικού πλαισίου που είναι καθολικά αποδεκτό από τα ενδιαφερόμενα μέρη και το οποίο να μπορεί να εφαρμοστεί σωστά είναι δύσκολο και συνοδεύεται με αυξημένα κόστη τόσο για τις εποπτικές αρχές αλλά και για τους εποπτευόμενους τραπεζικούς οργανισμούς τα οποία δυστυχώς μεταφέρονται στους καταναλωτές. Όταν δεν υπάρχει ομοιομορφία στα εποπτικά πλαίσια που εφαρμόζονται στα διάφορα κράτη οι τραπεζικοί οργανισμοί σε μια προσπάθεια να πετύχουν τις πιο ψηλές αποδόσεις κατευθύνουν τις δραστηριότητες τους στις δικαιοδοσίες στις οποίες τον εποπτικό σύστημα είναι πιο ελαστικό και φιλικό. Οι επικεφαλής των διεθνών οργανισμών που είναι υπεύθυνοι για την δημιουργία των ρυθμιστικών πλαισίων υπάρχει ο κίνδυνος να είναι ελαστικοί στον καθορισμό κανόνων προς όφελος των τραπεζών διότι σε μετέπειτα σημείο στην καριέρα τους θα εργάζονται ίσως σε κάποιον μεγάλο τραπεζικό οργανισμό. Το κόστος διάσωσης των προβληματικών τραπεζικών οργανισμών μετακυλάτε στους φορολογούμενους δίνοντας την λανθασμένη εντύπωση στις διευθύνσεις των τραπεζικών οργανισμών ότι οι

εποπτικές αρχές λόγω του μεγέθους τους και του συστημικού κίνδυνου δεν θα τις αφήσουν να καταρρεύσουν. Αυτός ο παράγοντας ωθεί τις διευθύνσεις των τραπεζικών οργανισμών να μην είναι προσεκτικές με την στρατηγική τους και να αναλαμβάνουν όλο και πιο ριψοκίνδυνες πολιτικές.

Κεφάλαιο 2

Τραπεζικοί κίνδυνοι

2.1 Εισαγωγή

Όπως ανέφερα και πιο πάνω, οι δυσμενείς οικονομικές συνθήκες στο περιβάλλον και η προβληματική λειτουργία του τραπεζικού συστήματος είναι οι αιτίες για την εκδήλωση των τραπεζικών κινδύνων. Η επαρκής διαχείριση των κινδύνων είναι ζωτικής σημασίας για την φερεγγυότητα των τραπεζικών οργανισμών. Τις τελευταίες δεκαετίες ως αποτέλεσμα της διεθνοποίησης των αγορών και της τεχνολογικής ανάπτυξης και τις συνεπακόλουθες εφαρμογές της στις χρηματοοικονομικές εργασίες οι κίνδυνοι αυξήθηκαν. Συγχρόνως, η ένταση τους είναι δυνητικά μεγαλύτερη και σε συνδυασμό με την αυξημένη παγκοσμιοποίηση των αγορών η μη επαρκής αξιολόγηση και αντιμετώπιση των κινδύνων είναι δυνατό να έχει ως αποτέλεσμα την κατάρρευση ενός τραπεζικού οργανισμού. Στην συνέχεια πιο κάτω θα αναφερθώ στους τύπους των κινδύνων τους οποίους αντιμετωπίζουν τα τραπεζικά ιδρύματα ώστε να γίνει περισσότερο κατανοητή η ανάλυση που θα ακολουθήσει και οι στόχοι και επιδιώξεις της Επιτροπής της Βασιλείας στην σύνταξη και έκδοση των κανονιστικών πλαισίων για την ρύθμιση του τραπεζικού συστήματος που ονομάστηκαν, Βασιλεία I, Βασιλεία II και μετέπειτα η Βασιλεία III.

2.2 Μορφές Κινδύνων

Οι βασικοί κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν οι εμπορικές τράπεζες είναι οι ακόλουθοι : πιστωτικός κίνδυνος, κίνδυνος ρευστότητας, κίνδυνος επιτοκίου, λειτουργικός κίνδυνος, κεφαλαιακός ή κίνδυνος φερεγγυότητας και κίνδυνος αναχρηματοδότησης. Οι τράπεζες οι οποίες εμπλέκονται σε διαδικασίες εκτός ισολογισμού (off-balance sheet) ή σε διαδικασίες πράξεων συναλλάγματος αντιμετωπίζουν επιπλέον τους ακόλουθους κινδύνους οι οποίοι είναι

: συναλλαγματικός κίνδυνος, κίνδυνος χώρας και κίνδυνος από πράξεις εκτός ισολογισμού (Μελάς Κ, 2009). Η συνολική επίδραση των διαφόρων κινδύνων αντανακλάται στον κίνδυνο φερεγγυότητας ή χρεοκοπίας, γεγονός που καθιστά την επάρκεια ιδίων κεφαλαίων μηχανισμό απορρόφησης και κάλυψης απρόβλεπτων ζημιών.

2.2.1 Πιστωτικός κίνδυνος

Η ιστορία των τραπεζικών συστημάτων σε όλο τον κόσμο διδάσκει ότι ο πιστωτικός κίνδυνος αποτελεί τη σοβαρότερη απειλή για τη φερεγγυότητα των πιστωτικών οργανισμών. Οι περισσότερες χρεοκοπίες τραπεζών έχουν συνδεθεί μέχρι στιγμής με τα προβλήματα που δημιουργούν στον ισολογισμό των τραπεζών οι ζημίες από επισφαλείς απαιτήσεις. Είναι προφανές ότι οι ζημίες από επισφαλείς απαιτήσεις μειώνουν την κερδοφορία και τα αποθεματικά της τράπεζας, γεγονός με δυσμενείς επιπτώσεις στην πιστοληπτική ικανότητα και το κόστος δανεισμού της στη διατραπεζική αγορά (Κ. Ζοπουνίδης και Χ. Λεμονάκης, 2009). Όπως αναφέρουν οι Χριστόπουλος και Ντόκας (2012) ο πιστωτικός κίνδυνος προέρχεται από τη βασική λειτουργία των τραπεζών, τη χορήγηση δανείων και ως εκ τούτου ο έλεγχος της ποιότητας του χαρτοφυλακίου χορηγήσεων αποτελεί υψηλή προτεραιότητα για τα τραπεζικά ιδρύματα.

2.2.2 Κίνδυνος ρευστότητας

Όπως αναφέρει ο Π. Αγγελόπουλος (2010) ο κίνδυνος ρευστότητας ορίζεται ως η αναμενόμενη ζημία και συνεπώς η μείωση της καθαρής θέσης της τράπεζας, προκύπτουσα από ενδεχόμενη αδυναμία της προς :

- έγκαιρη και πλήρη κάλυψη τρεχουσών και μελλοντικών χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων,
- άντληση κεφαλαίων για την κάλυψη αυξημένης ζήτησης δανείων ή επενδυτικών επικερδών τοποθετήσεων,
- διατήρηση επικερδών τοποθετήσεων ή/και επαναχρηματοδότηση τοποθετήσεων με υψηλότερο επιτόκιο, και
- έγκαιρη και αποδοτική τοποθέτηση μη αναμενόμενων ή έκτακτων εισροών.

2.2.3 Κίνδυνος επιτοκίου

Οι αποδώσεις των στοιχείων του ενεργητικού επηρεάζονται από τις μεταβολές στα επιτόκια. Η πιθανή ζημιά που μπορεί να προκληθεί από την μεταβολή των επιτοκίων ονομάζεται κίνδυνος επιτοκίου. Αυτό συμβαίνει διότι οι μεταβολές στα επιτόκια επηρεάζουν τις αποδώσεις των στοιχείων του ενεργητικού και κατ' επέκταση τις αποδώσεις από τόκους. Ταυτόχρονα, όσο αφορά τα στοιχεία του παθητικού θα παρατηρήσουμε μεταβολές για τον ίδιο λόγο ως αποτέλεσμα της αλληλεξάρτησης του κόστους με τα ισχύοντα επιτόκια. Για αυτό το λόγο καταδεικνύεται τόσο σημαντική για ένα τραπεζικό οργανισμό η σύνθεση των στοιχείων παθητικού και στοιχείων ενεργητικού. Όπως αναφέρει ο Θωμαδάκης Σ. και Ξανθάκης Ε. (2011) οι ιθύνοντες των τραπεζών δεν μπορούν να ελέγξουν τα επιτόκια αγοράς, όμως οφείλουν να μάθουν πώς να αντιδρούν στις αλλαγές επιτοκίου, προκειμένου να ελέγξουν την έκθεση τους στον κίνδυνο και να πετύχουν τους στόχους τους.

2.2.4 Λειτουργικός κίνδυνος

Οι απώλειες που μπορεί να αντιμετωπίσουν οι τραπεζικοί οργανισμοί ως αποτέλεσμα της αποτυχίας της τεχνολογικής υποδομής, της ανεπάρκειας των συστημάτων εταιρικής διακυβέρνησης και εσωτερικού έλεγχου, της εσωτερικής οργάνωσης του ανθρώπινου δυναμικού και των διαδικασιών που εφαρμόζονται στην διεκπεραίωση των εργασιών αναφέρονται ως λειτουργικός κίνδυνος. Όπως αναφέρει και ο Π. Αγγελόπουλος (2010) ο λειτουργικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος που προκύπτει από κάθε μη χρηματοοικονομική πηγή. Μεταβολές στο λειτουργικό κόστος του τραπεζικού οργανισμού ως αποτέλεσμα των παραγόντων που ανάφερα πιο πάνω επηρεάζουν τα αναμενόμενα οικονομικά αποτελέσματα και την κερδοφορία του οργανισμού.

2.2.5 Κίνδυνος φερεγγυότητας ή κίνδυνος κεφαλαίου

Ένας από τους σημαντικότερους κινδύνους που αντιμετωπίζει ένας τραπεζικός οργανισμός είναι ο κίνδυνος φερεγγυότητας ή κίνδυνος κεφαλαίου. Με άλλα λόγια είναι ο κίνδυνος του ενδεχομένου ο τραπεζικός οργανισμός να πτωχεύσει. Αυτό το σενάριο μπορεί να προκληθεί

στην περίπτωση όταν η αγοραία αξία των στοιχείων του ενεργητικού είναι πιο χαμηλή από την αγοραία αξία των στοιχείων του παθητικού. Αυτό σημαίνει ότι αν το τραπεζικό ίδρυμα προβεί σε ρευστοποίηση των στοιχείων ενεργητικού του τα αποτελέσματα δεν θα είναι αρκετά για να μπορέσει να εξυπηρετήσει τις υποχρεώσεις του που απορρέουν από τα στοιχεία του παθητικού του. Ο κίνδυνος φερεγγυότητας επηρεάζεται άμεσα από τους γενικότερους κινδύνους που αντιμετωπίζει ο τραπεζικός οργανισμός με την ποιότητα των στοιχείων του ενεργητικού να παίζει καθοριστικό παράγοντα.

2.2.6 Κίνδυνος αναχρηματοδότησης

Κίνδυνος αναχρηματοδότησης αναφέρεται στην περιορισμένη δυνατότητα που έχει ένας τραπεζικός οργανισμός στην χρηματαγορά και κεφαλαιαγορά για την αναχρηματοδότηση του βραχυχρόνιου χρέους του. Το καλοκαίρι του 2012 κρίθηκε απαραίτητη η κρατική υποστήριξη της Λαϊκής Τράπεζας με €1,8 δις. ως αποτέλεσμα της αδυναμίας αναχρηματοδότησης της, παράγοντας που συνέτεινε περαιτέρω στον εκτροχιασμό του δημοσιονομικού ελλείμματος.

2.2.7 Συναλλαγματικός κίνδυνος

Οι τραπεζικοί οργανισμοί ως αποτέλεσμα των θέσεων που έχουν λάβει σε συναλλαγματικά προϊόντα για την διαχείριση των διαθέσιμων τους ή των διαθέσιμων των πελατών τους είναι εκτεθειμένοι στο ενδεχόμενο οι μεταβολές στις συναλλαγματικές ισοτιμίες να επιφέρουν αρνητικό αποτέλεσμα στην κερδοφορία του τραπεζικού οργανισμού. Οι διοικήσεις των τραπεζικών οργανισμών προβαίνουν σε συστηματική χρήση παράγωγων χρηματοοικονομικών προϊόντων σε μια προσπάθεια αντιστάθμισης του συναλλαγματικού κινδύνου που αντιμετωπίζουν.

2.2.8 Κίνδυνος χώρας

Ο κίνδυνος χώρας αναφέρεται στα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά που εμφανίζει η χώρα όπου είναι εγκατεστημένη η επιχείρηση στην οποία έχει χορηγηθεί δανεισμός. Με άλλα λόγια είναι ο κίνδυνος που προκύπτει από την συμμετοχή των τραπεζικών οργανισμών στη διεθνή δανειοδότηση. Η πολιτική, οικονομική αλλά και κοινωνική κατάσταση που επικρατεί σε μια

χώρα επηρεάζει άμεσα την δραστηριότητα των επιχειρήσεων που εκεί δραστηριοποιούνται με άμεσες επιπτώσεις στον πιστωτικό κίνδυνο.

2.2.9 Κίνδυνος από πράξεις εκτός ισολογισμού

Ο κυριότερος κίνδυνος των πράξεων εκτός ισολογισμού εμφανίζεται με τη μορφή απρόβλεπτων απαιτήσεων στο ενεργητικό του ισολογισμού της τράπεζας. Οι περισσότερες τραπεζικές πράξεις εκτός ισολογισμού αναφέρονται σε επιχειρηματικές δραστηριότητες που εμπεριέχουν πιστωτικό κίνδυνο, όπως πιστωτικές επιστολές, δεσμεύσεις για πιθανή χορήγηση δανείων κ.τ.λ. (Μελάς Κ., 2009). Οι πελάτες του τραπεζικού οργανισμού αποκτούν τις προαναφερόμενες πιστωτικές διευκολύνσεις με στόχο την βελτίωση της πιστοληπτικής τους ικανότητας.

Κεφάλαιο 3

Επιτροπή της Βασιλείας

3.1 Επιτροπή της Βασιλείας

Η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία συστάθηκε από τους διοικητές των κεντρικών τραπεζών της «Ομάδας των 10» το 1974. Η επιτροπή διέυρνε τη συμμετοχή της το 2009 και στη συνέχεια και πάλι το 2014. Το 2019, η Επιτροπή της Βασιλείας έχει 45 μέλη από 28 δικαιοδοσίες, αποτελούμενες από κεντρικές τράπεζες και αρχές αρμόδιες για την τραπεζική ρύθμιση. Παρέχει ένα φόρουμ για τακτική συνεργασία σε θέματα τραπεζικής εποπτείας. Στόχος της είναι να βελτιώσει την κατανόηση βασικών ζητημάτων εποπτείας και να βελτιώσει την ποιότητα της τραπεζικής εποπτείας παγκοσμίως. Η Επιτροπή της Βασιλείας διαμορφώνει κατευθυντήριες γραμμές και πρότυπα σε διάφορους τομείς - μερικά από τα πιο γνωστά μεταξύ τους είναι τα διεθνή πρότυπα για την κεφαλαιακή επάρκεια, οι βασικές αρχές για την αποτελεσματική τραπεζική εποπτεία και η συμφωνία για τη διασυνοριακή τραπεζική εποπτεία. Η Γραμματεία της Επιτροπής βρίσκεται στην Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών στη Βασιλεία της Ελβετίας. Η Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών έχει υπό την αιγίδα της ορισμένους διεθνείς οργανισμούς που ασχολούνται με τον καθορισμό των προτύπων και τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, εκ των οποίων ο ένας είναι και η Επιτροπή της Βασιλείας. Το σημαντικό σημείο που πρέπει να έχουμε υπόψη μας είναι ότι η Επιτροπή της Βασιλείας αποσκοπεί στην διαμόρφωση και καθιέρωση βέλτιστων πρακτικών και εποπτικών κανόνων στο τραπεζικό σύστημα χωρίς όμως να έχουν νομική ισχύ τα συμβουλευτικά της κείμενα που δημοσιεύονται.

Αφορμή για την ίδρυση της Επιτροπής της Βασιλείας στάθηκε η πτώχευση της γερμανικής Herstatt και της αμερικάνικης Franklin National και οι ευρύτερες αρνητικές συνέπειες στο

τραπεζικό σύστημα και άλλων χωρών καθώς και της γενικευμένης δυσμενούς οικονομικής κατάστασης διεθνώς. Όπως ανάφερα πιο πάνω ο σκοπός της Επιτροπής της Βασιλείας ήταν η διαμόρφωση και καθιέρωση βέλτιστων πρακτικών και εποπτικών κανόνων στο τραπεζικό σύστημα, στην πραγματικότητα όμως, η Επιτροπή της Βασιλείας αποσκοπούσε στον σχηματισμό μιας κεντρικής τράπεζας παγκοσμιοποιημένου χαρακτήρα από την οποία θα ελέγχονταν οι κεντρικές τράπεζες των κρατών και ως συνεπακόλουθο και οι εμπορικές τράπεζες που δραστηριοποιούνται στα εν λόγω κράτη.

3.2 Μετεξέλιξη του ρυθμιστικού πλαισίου

Ως αποτέλεσμα των συνεχών εξελίξεων και της αύξησης της πολυπλοκότητας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος υπήρξε ανάγκη για συνεχή παρακολούθηση των εξελίξεων και ενσωμάτωση νέων κανόνων συμμόρφωσης του τραπεζικού κλάδου σε μια προσπάθεια να γίνει καλύτερη η αντιμετώπιση των ολοένα εμφανιζόμενων προβλημάτων. Κατά την διάρκεια της περιόδου από την ίδρυση της Επιτροπής της Βασιλείας είχαμε τρεις κύριες αναπροσαρμογές των κατευθυντήριων γραμμών και ως αποτέλεσμα προέκυψε η Βασιλεία I, Βασιλεία II και η νεότερη Βασιλεία III των οποίων θα αναλύσω στα επόμενα κεφάλαια τις σημαντικότερες πρόνοιες και τις αιτίες που οδήγησαν την επιτροπή στην σύνταξη και έκδοση των συγκεκριμένων κανονιστικών πλαισίων.

Όπως αναφέρει και ο Stephan Ingves σε ομιλία του στις 30 Νοεμβρίου 2016 σε συνέδριο της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών το σύμφωνο της Βασιλείας I όταν δημιουργήθηκε δεν είχε σκοπό να συμπεριλάβει κάθε κίνδυνο που αντιμετώπιζε μια τράπεζα. Όσο αφορά την ισορροπία μεταξύ συγκρισιμότητας, απλότητας και ευαισθησίας κινδύνου, ευνόησε τη συγκρισιμότητα και την απλότητα. Η Βασιλεία II μετατόπισε αποφασιστικά την ισορροπία προς την κατεύθυνση της ευαισθησίας στους κινδύνους και της προκύπτουσας πολυπλοκότητας. Οι τρέχουσες προτάσεις της Βασιλείας III επιχειρούν να αποκαταστήσουν αυτή την ισορροπία λαμβάνοντας περισσότερο υπόψη τη συγκρισιμότητα και την απλότητα, διατηρώντας παράλληλα ένα πλαίσιο επικεντρωμένο στους κινδύνους που αντιμετωπίζει το τραπεζικό σύστημα.

Κεφάλαιο 4

Βασιλεία I & Βασιλεία II

4.1 Το Σύμφωνο της Βασιλείας I

Το σύμφωνο της Βασιλείας I επικεντρώθηκε στην κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζικών οργανισμών. Η κεφαλαιακή επάρκεια κρίθηκε ως ο σημαντικότερος παράγοντας στην εύρυθμη λειτουργία του τραπεζικού συστήματος διότι όταν εξαντληθούν τα αποθεματικά το κεφάλαιο αποτελεί τον τελευταίο παράγοντα που μπορεί να προσφέρει σταθερότητα σε ένα συγκεκριμένο τραπεζικό οργανισμό απορροφώντας οποιοσδήποτε ζημίες μπορεί να προκύψουν προσδίδοντας χρόνο και περιθώριο μέχρι την αντιστροφή του αρνητικού κλίματος ώστε να αποφευχθεί η ζημία προς τους καταθέτες. Για πρώτη φορά στον σύμφωνο της Βασιλείας I συνδέθηκε το ύψος των ιδίων κεφαλαίων με τον πιστωτικό κίνδυνο και τους κινδύνους της αγοράς με την καθιέρωση του συντελεστή φερεγγυότητας για την αντιμετώπιση των κινδύνων αυτών.

Ως συντελεστής φερεγγυότητας ορίστηκε ο λόγος των ιδίων κεφαλαίων για ρυθμιστικούς σκοπούς του πιστωτικού ιδρύματος προς τα σταθμισμένα έναντι των κινδύνων στοιχεία του ενεργητικού, συμπεριλαμβανομένων των εκτός ισολογισμού στοιχείων της τράπεζας. Τα ίδια κεφάλαια για ρυθμιστικούς σκοπούς δίνονται εφόσον έχουν αφαιρεθεί από αυτά τα άυλα πάγια και οι προβλέψεις.

Ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας (ΔΚΕ) ορίζεται ως :

$$\frac{\text{ΕΠΟΠΤΙΚΑ ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ}}{\text{ΣΤΑΘΜΙΣΜΕΝΟ ΕΝΑΝΤΙ ΚΙΝΔΥΝΩΝ}} \\ \text{(ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΑΓΟΡΑΣ) ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ}$$

και είναι $\Delta\text{ΚΕ} \geq 8\%$

Συνεπώς, η Βασιλεία I είχε κατατάξει το κεφάλαιο σε διαφορετικές βαθμίδες ανάλογα με τα συγκεκριμένα συμβατικά χαρακτηριστικά του που εμφανίζει και τα οποία αναφέρονται στους πιο κάτω παράγοντες:

- Την προτεραιότητα στην εξόφληση της συγκεκριμένης κατηγορίας κεφαλαίου στο ενδεχόμενο ρευστοποίησης ή πτώχευσης του τραπεζικού οργανισμού.
- Την ικανότητα της απορρόφησης ζημιών σε περίπτωση πτώχευσης ή ρευστοποίησης του τραπεζικού οργανισμού.
- Το κατά πόσο η συγκεκριμένη κατηγορία κεφαλαίου είναι ορισμένης ή αόριστης διάρκειας και κατ'έκταση ο βαθμός στον οποίο θα μπορεί η συγκεκριμένη κατηγορία κεφαλαίου να είναι διαθέσιμη σε περίοδο ενδεχόμενης κρίσης.
- Την ικανότητα μεταφοράς ή ακύρωσης της πληρωμής τοκομεριδίων ή μερισμάτων σε επόμενες χρήσεις.

Το ελάχιστο επίπεδο ιδίων κεφαλαίων ορίστηκε από την Βασιλεία I στο 8% και ως επιπρόσθετο αποτέλεσμα επιλύθηκε και το πρόβλημα του άνισου ανταγωνισμού ως αποτέλεσμα του μη ενιαίου εφαρμοσμένου ποσοστού του ελάχιστου επιπέδου ιδίων κεφαλαίων που εφαρμόζεται σε κάθε κράτος.

4.2 Οι Τέσσερις Πυλώνες του Συμφώνου της Βασιλείας I

Η Βασιλεία I βασίστηκε σε τέσσερις πυλώνες οι οποίοι είναι οι εξής: α) *Constituents of Capital*, β) *Risk Weighting*, γ) *A Target Standard Ratio* και δ) *Transitional and Implementing Arrangements*.

4.2.1 Πρώτος Πυλώνας (*Constituents of Capital*)

Ο πρώτος πυλώνας διαχωρίζει τα κεφάλαια που πρέπει να διατηρούν τα τραπεζικά ιδρύματα σε Tier 1 και Tier 2 και το ποσοστό που πρέπει να αποτελεί το καθένα. Το Tier 1 αποτελείται από τα ρευστά και άμεσα ρευστοποιήσιμα στοιχεία ενώ το Tier 2 αποτελείται από δάνεια που είναι μειωμένα εξασφαλισμένα και παγία στοιχεία που μπορούν εύκολα να ρευστοποιηθούν.

Επίσης, ο πρώτος πυλώνας ορίζει ότι τα κεφάλαια σε Tier 1 και Tier 2 πρέπει να τηρούνται στο ίδιο νόμισμα.

4.2.2 Δεύτερος Πυλώνας (*Risk Weighting*)

Ο δεύτερος πυλώνας αναφέρεται στην δημιουργία ενός πλαισίου αξιολόγησης των κινδύνων στο ενεργητικό των τραπεζικών ιδρυμάτων με την θέσπιση πέντε κατηγοριών στις οποίες εφαρμόζεται ένας συντελεστής βαρύτητας.

- Η πρώτη κατηγορία αναφέρεται στα στοιχεία του ενεργητικού χωρίς κίνδυνο όπως τα μετρητά και της αποδίδεται συντελεστής 0%.
- Η δεύτερη κατηγορία αναφέρεται στα στοιχεία του ενεργητικού με μικρό κίνδυνο όπως δάνεια σε τραπεζικά ιδρύματα χωρών που είναι μέλη του ΟΟΣΑ (OECD) και της αποδίδεται συντελεστής 20%.
- Στην τρίτη κατηγορία συμπεριλαμβάνονται μόνο τα στεγαστικά δάνεια που μπορεί να είναι επαγγελματικά και αστικά και βαρύνεται με συντελεστή 50%.
- Στην τέταρτη κατηγορία αποδίδεται συντελεστής 100% και συμπεριλαμβάνει στοιχεία του ενεργητικού με μεγάλο κίνδυνο όπως χορηγήσεις δανείων σε τραπεζικά ιδρύματα χωρών που δεν είναι μέλη του ΟΟΣΑ.
- Στην πέμπτη και τελευταία κατηγορία συμπεριλαμβάνονται στοιχεία που δεν εμπίπτουν στις προηγούμενες κατηγορίες και πρέπει να κατηγοριοποιηθούν ξεχωριστά με βάση την κρίση των τραπεζικών ιδρυμάτων.

Πρέπει να αναφέρουμε ότι ο δεύτερος πυλώνας της Βασιλείας I συμπληρώνεται με εγκυκλίους που εκδίδονταν και αφορούσαν κατευθυντήριες γραμμές για τον χειρισμό σε περιπτώσεις υψηλών κινδύνων ως αποτέλεσμα μεγάλων χρηματοδοτικών ανοιγμάτων.

4.2.3 Τρίτος Πυλώνας (*A Target Standard Ratio*)

Όπως αναφέρει και ο Απόστολος Γ. Χριστόπουλος, Ιωάννης Γ. Ντόκας (2012) ο τρίτος πυλώνας ενοποιεί τον πρώτο και δεύτερο πυλώνα απαιτώντας από τα τραπεζικά ιδρύματα να διατηρούν στοιχεία του ενεργητικού που βαρύνονται με τους συντελεστές του δεύτερου

πυλώνα έως και 8% του συνολικού ενεργητικού τους. Το ύψος 8% του συνολικού ενεργητικού θεωρήθηκε επαρκές ώστε να είναι δυνατή η θωράκιση του τραπεζικού συστήματος από ενδεχόμενο πιστωτικό κίνδυνο.

4.2.4 Τέταρτος Πυλώνας (*Transitional and Implementing Arrangements*)

Ο τέταρτος και τελευταίος πυλώνας αναφέρεται στην δημιουργία από την κεντρική τράπεζα κάθε χώρας που εφαρμόζει τις πρόνοιες της Βασιλείας I ενός επαρκούς εποπτικού πλαισίου ώστε να διασφαλίζεται η εφαρμογή των προνοιών της Βασιλείας I. Με τον τέταρτο πυλώνα προστέθηκε στο σταθμισμένο ενεργητικό στοιχεία του χαρτοφυλακίου συναλλαγών ώστε να συμπεριλαμβάνεται και ο κίνδυνος αγοράς. Τα εν λόγω στοιχεία σταθμίζονται με βάση τον κίνδυνο που προκύπτει από μεταβολές των συναλλαγματικών ισοτιμιών, την τιμολόγηση των μετοχών, επιτοκίων και άλλων μεταβλητών της αγοράς.

4.3 Κριτική συμφώνου Βασιλείας I

Η Βασιλεία I έλαβε αποδοχή κυρίως στις αναπτυγμένες βιομηχανικά χώρες και την Ευρωπαϊκή Ένωση με ενσωμάτωση των διατάξεων της στο θεσμικό τους πλαίσιο για την τραπεζική εποπτεία. Παρόλα αυτά η Βασιλεία I παρουσίασε σημαντικά μειονεκτήματα τα οποία αποτελέσαν αντικείμενο έντονης κριτικής (Σαπουντζόγλου Γ. και Πεντότης Χ., 2009):

- οι τράπεζες, ως μέτρο αποφυγής των επιπρόσθετων κεφαλαιακών υποχρεώσεων προχωρούσαν σε τιτλοποίηση απαιτήσεων που εμφάνιζαν χαμηλή ρευστότητα και μετατροπή τους σε διαπραγματεύσιμα στοιχεία της κεφαλαιαγοράς, όπως ενυπόθηκα δάνεια και πιστωτικές κάρτες,
- δημιούργησε ανταγωνιστική ανισότητα διότι δεν υπήρξαν πρόνοιες για σύγκλιση των διαφορών στα λογιστικά, νομικά και φορολογικά συστήματα των κρατών στα οποία δραστηριοποιούνται,

- οι πρόνοιες της Βασιλείας I είχαν σχεδιαστεί κυρίως για την εποπτεία τραπεζικών ιδρυμάτων που δραστηριοποιούνται σε διεθνές επίπεδο κυρίως στην Ευρωπαϊκή Ένωση και άλλες βιομηχανικά ανεπτυγμένες χώρες,
- το πλαίσιο της Βασιλείας I λάμβανε υπόψη μόνο τον πιστωτικό κίνδυνο και κίνδυνο αγοράς,
- τα στοιχεία του ενεργητικού ταξινομούνταν σχεδόν αυθαίρετα σε κατηγορίες κινδύνου και στην συνέχεια τους αποδίδονταν συντελεστές κινδύνου οι οποίοι επικρίθηκαν ότι δεν απέδιδαν το πραγματικό επίπεδο έκθεσης στον πιστωτικό κίνδυνο, αυτό είχε σαν αποτέλεσμα την δημιουργία στρεβλώσεων και αναποτελεσματικότητας στην εκτίμηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων,
- το εποπτικό πλαίσιο κατάτασσε τους κρατικούς τίτλους στην ζώνη με τον κατώτερο κίνδυνο ενώ οι αθετήσεις κρατικών υποχρεώσεων κυρίως της Λατινικής Αμερικής, έδειξαν ότι οι κρατικοί τίτλοι χρέους δεν πρέπει να θεωρούνται πάντα ως επενδύσεις κινδύνου με μηδενικό συντελεστή,
- επιπρόσθετα ο συνολικός κίνδυνος ενός χαρτοφυλακίου υπολογιζόταν ως το άθροισμα των επιμέρους κινδύνων των στοιχείων που το αποτελούν χωρίς να λαμβάνεται υπόψη των ενδεχόμενο της διαφοροποίησης που προκύπτει όταν πληρούνται κάποιες προϋποθέσεις, αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να μην γίνεται σωστά ο υπολογισμός του κινδύνου που φέρει ένα χαρτοφυλάκιο και κατ' επέκταση η εκτίμηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων.

4.4 Το Σύμφωνο της Βασιλείας II

Ως αποτέλεσμα της συνεχιζόμενης αναταραχής στο χρηματοπιστωτικό σύστημα την δεκαετία του 1990 και των ελλείψεων που διαφάνηκαν και των συνεπακόλουθων αδυναμιών των προνοιών της Βασιλείας I να ανταπεξέλθουν στα νέα δεδομένα του χρηματοπιστωτικού συστήματος παρουσιάστηκε η ανάγκη για την αναθεώρηση και ενίσχυση του πλαισίου της Βασιλείας I. Στις 26 Ιουνίου 2004, η Επιτροπή της Βασιλείας παρουσίασε το βελτιωμένο κείμενο των κατευθυντήριων οδηγιών της για την κεφαλαιακή επάρκεια που ονομάστηκε «Βασιλεία II». Το εν λόγω εποπτικό πλαίσιο σε αντίθεση με την Βασιλεία I βασίζεται σε τρεις

κύριους πυλώνες οι οποίοι είναι: α) οι ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις, β) ο εποπτικός έλεγχος και γ) η πειθαρχία της αγοράς.

Όπως αναφέρουν οι Απόστολος Γ. Χριστόπουλος και Ιωάννης Γ. Ντόκας (2012) οι στόχοι του πλαισίου της Βασιλείας II ήταν οι εξής :

- Η επίτευξη της εύρυθμης λειτουργίας και σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος με την ενίσχυση και διαφύλαξη της πειθαρχίας της αγοράς.
- Η άμβλυνση της ανταγωνιστικής ανισότητας μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων σε διεθνές επίπεδο με καθορισμό ενιαίων κανόνων εποπτείας της κεφαλαιακής επάρκειας.
- Η αποτροπή του κινδύνου πτώχευσης πιστωτικών ιδρυμάτων ως αποτέλεσμα της ανάληψης κινδύνων με την επιβολή ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων.

4.5.1 Πρώτος Πυλώνας (Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις)

Στον Πυλώνα I προσδιορίζεται ο τρόπος υπολογισμού των ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων που ανέρχεται στο 8% και υπολογίζεται ως το πηλίκο των βασικών ιδίων κεφαλαίων όπου ίδια κεφάλαια ορίζονται το καταβεβλημένο μετοχικό κεφάλαιο και τα αποθεματικά προς το ενεργητικό της τράπεζας σταθμισμένο ως προς των πιστωτικό κίνδυνο, κίνδυνο αγοράς και λειτουργικό κίνδυνο ως εξής :

Ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας (ΔΚΕ) δίνεται από τον πιο κάτω τύπο :

$$\frac{\text{ΕΠΟΠΤΙΚΑ ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ}}{\text{ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ} + \text{ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΑΓΟΡΑΣ} + \text{ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ}}$$

Η σημαντική διαφορά με την Βασιλεία I βρίσκεται στην διαδικασία υπολογισμού του πιστωτικού κινδύνου και του κινδύνου αντισυμβαλλόμενου και η αύξηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων για την αντιμετώπιση του λειτουργικού κινδύνου. Πιο συγκεκριμένα, ο πυλώνας I παρουσιάζει τις πιο κάτω διαφοροποιήσεις :

- Η ισχύουσα τυποποιημένη μέθοδος υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων τροποποιήθηκε και γίνεται με βάση αξιολογήσεις εξωτερικών οίκων πιστοληπτικής αξιολόγησης δίνοντας μεγαλύτερη αξιοπιστία.
- Ο υπολογισμός του πιστωτικού κινδύνου μπορεί να γίνεται και με εσωτερικά συστήματα διαβάθμισης. Συνήθως αυτά τα συστήματα ως αποτέλεσμα της απαιτούμενης εξειδίκευσης σχεδιάζονται και εγκαθίστανται από ειδικούς οίκους πιστοληπτικής αξιολόγησης και παρέχουν στους τραπεζικούς οργανισμούς ανάλογα του επιπέδου εσωτερικών συστημάτων διαβάθμισης κινδύνων δύο εναλλακτικές μεθόδους υπολογισμού του πιστωτικού κινδύνου, την θεμελιώδη μέθοδο και την προηγμένη μέθοδο.
- Από το αρχικό σύμφωνο της Βασιλείας I απουσίαζε πλαίσιο για την εποπτική μεταχείριση των τιτλοποιημένων απαιτήσεων κάτι το οποίο συμπληρώθηκε με το πλαίσιο της Βασιλείας II.
- Κάτω από προϋποθέσεις δίνεται το δικαίωμα στους τραπεζικούς οργανισμούς να μειώσουν τις κεφαλαιακές τους απαιτήσεις με την χρήση εξασφαλίσεων, εγγυήσεων, πιστωτικών παραγώγων καθώς και με συμψηφισμό στοιχείων που βρίσκονται στον ισολογισμό.
- Επίσης, στο πλαίσιο της Βασιλείας II για πρώτη φορά προστέθηκαν κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του λειτουργικού κινδύνου.

4.5.2 Δεύτερος Πυλώνας (Εποπτικός Έλεγχος)

Όπως αναφέρουν οι Απόστολος Γ. Χριστόπουλος και Ιωάννης Γ. Ντόκας (2012), ο Πυλώνας II επικεντρώνεται και στοχεύει στην ενίσχυση της διαφάνειας και αναλυτικότερη πληροφόρηση των κινδύνων που αναλαμβάνονται. Το πλαίσιο της Βασιλείας II δίνει την δυνατότητα στα τραπεζικά ιδρύματα να αναπτύξουν εσωτερικά τα δικά τους συστήματα αποτίμησης του πιστωτικού κινδύνου ώστε να γίνει η στάθμιση του κινδύνου πιο αποτελεσματικά. Ως επακόλουθο, όσα τραπεζικά ιδρύματα θεωρούνται υψηλού κινδύνου ή δεν έχουν εφαρμόσει κατάλληλο σύστημα διαχείρισης θα υπόκεινται σε ακριβότερο διατραπεζικό δανεισμό. Επίσης,

με τον Πυλώνα II οι εποπτικές αρχές επικεντρώνονται περισσότερο σε τραπεζικά ιδρύματα τα οποία παρουσιάζουν μεγαλύτερο συστημικό κίνδυνο.

Από τα πιο πάνω σημεία που έχω αναφέρει αντιλαμβανόμαστε ότι οι πρόνοιες για εποπτικό έλεγχο του Πυλώνα II έχουν μετατοπίσει το ενδιαφέρον του νέου πλαισίου από την μακροπροληπτική εποπτεία στην μικροπροληπτική εποπτεία δίνοντας την δυνατότητα στις εποπτικές αρχές να εστιάζουν τη προσοχή τους στα πιστωτικά ιδρύματα τα οποία εμφανίζουν τον μεγαλύτερο συστημικό κίνδυνο.

4.5.3 Τρίτος Πυλώνας (Πειθαρχία της Αγοράς)

Σύμφωνα με τους Απόστολο Γ. Χριστόπουλο και Ιωάννη Γ. Ντόκα (2012), ο Πυλώνας III εισάγει διατάξεις αναφορικά με την προς το εξωτερικό πληροφόρηση που παρέχουν τα πιστωτικά ιδρύματα ως προς το ύψος των αναλαμβανόμενων κινδύνων, τις κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι των κινδύνων αυτών και την ακολουθούμενη στρατηγική, προκειμένου μέσω της διαφάνειας να ενισχυθεί η πειθαρχία της αγοράς. Ο Πυλώνας III ως αποτέλεσμα της συνεχούς αύξησης της πολυπλοκότητας των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που εμφανίζονται στους λογαριασμούς των τραπεζικών οργανισμών αποσκοπεί στην καλύτερη πληροφόρηση των πιστωτικών κινδύνων που αναλαμβάνονται με την δημοσιοποίηση των τεχνικών και διαδικασιών αντιμετώπισης των κινδύνων, της εκτενέστερης αναφοράς των κινδύνων στους οποίους εκτίθενται και την ποιότητα των ιδίων κεφαλαίων ως αντιστάθμιση προς τους κινδύνους.

4.6 Οι λόγοι για τους οποίους το πλαίσιο της Βασιλείας II απέτυχε

Η Βασιλεία II αποτέλεσε ένα σημαντικό βήμα προόδου στο πλαίσιο της προληπτικής εποπτείας μέσω της δημιουργίας αναλυτικότερων οδηγιών κεφαλαιακής επάρκειας και με μετατοπισμένο το ενδιαφέρον στην ευαισθησία στους κινδύνους. Παρόλα αυτά, οι οδηγίες της Βασιλείας II διαφάνηκε ότι δεν επαρκούσαν για την ενίσχυση του τραπεζικού συστήματος ώστε να είναι σε θέση να ανταποκριθεί στις προκλήσεις της χρηματοπιστωτικής κρίσης. Οι

σημαντικότερες αδυναμίες που διαφάνηκαν ήταν η μη πρόβλεψη για μακροοικονομικές μεταβλητές, την προκυκλικότητα, τις αδυναμίες στην εκτίμηση και αντιμετώπιση του κινδύνου ρευστότητας και στους κινδύνους που προέρχονται από το χαρτοφυλάκιο συναλλαγών. Η υπερβολική εξάρτηση από εξωτερικές αξιολογήσεις και εσφαλμένα μοντέλα εσωτερικής αξιολόγησης επέτρεψε επίσης τεχνητή μείωση των κεφαλαιακών απαιτήσεων και μείωση της ικανότητας των τραπεζών να αντέχουν σε συστημικές κρίσεις.

Όπως αναφέρει ο Lall Ranjit (2009) η επιρροή των μεγάλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων από τις χώρες που εκπροσωπούνται στην επιτροπή ήταν μεγάλη με το νέο πλαίσιο της Βασιλείας II να είναι προς όφελος τους και εις βάρος των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων των αναδυόμενων και αναπτυσσόμενων χωρών που δεν εκπροσωπούσαν στην επιτροπή. Επίσης, το πλαίσιο της Βασιλείας II απέτυχε να ενισχύσει την ανταγωνιστική ισότητα μεταξύ των τραπεζών. Υπήρξαν σαφείς νικητές και ηττημένοι από τη Βασιλεία II. Τα μεγάλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στο πλαίσιο της προσέγγισης της αξιολόγησης των κινδύνων με βάση εσωτερικές αξιολογήσεις είχαν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα διότι μπορούσαν να επιτύχουν την μείωση των κεφαλαιακών υποχρεώσεων τους σε σύγκριση με μικρότερα ιδρύματα. Στο ίδιο συμπέρασμα καταλήγει και ο Oana Miruna (2012) αναφέροντας ότι η Βασιλεία II δημιούργησε ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για τις μεγάλες τράπεζες που διαθέτουν υποδομή και πόρους για να μπορέσουν να αναπτύξουν εσωτερικά συστήματα αξιολόγησης κινδύνων σε αντίθεση με τις τράπεζες που χρησιμοποιούν την τυποποιημένη προσέγγιση.

Η απόφαση για προσέγγιση της αξιολόγησης των κινδύνων με βάση εσωτερικές αξιολογήσεις επηρεάστηκε σε μεγάλο βαθμό από τις εξελίξεις στα αρχικά στάδια της διαδικασίας της Βασιλείας. Όπως υποστηρίζει ο Lall Ranjit (2009) στο επίκεντρο αυτών των εξελίξεων ήταν το Διεθνές Ινστιτούτο Χρηματοοικονομικών (IIF), μια ισχυρή συμβουλευτική ομάδα μεγάλων αμερικανικών και ευρωπαϊκών τραπεζών με έδρα την Ουάσινγκτον. Το IIF είχε πιέσει έντονα για μεγαλύτερη αναγνώριση των εσωτερικών συστημάτων μέτρησης κινδύνων των τραπεζών. Οι εσωτερικές αξιολογήσεις είχαν οδηγήσει σε μεγάλες μειώσεις κεφαλαίου για τις τράπεζες που τις χρησιμοποιούσαν κάτι το οποίο διαφάνηκε μετέπειτα με την αδυναμία τους να απορροφήσουν ζημίες κατά την διάρκεια της κρίσης. Για δύο λόγους, οι εσωτερικές αξιολογήσεις οδήγησαν σε μεγάλες μειώσεις κεφαλαίου για τις τράπεζες που τις

χρησιμοποίησαν. Πρώτος, προέρχονται σε μεγάλο βαθμό από ιστορικά δεδομένα, τα οποία υποδηλώνουν ότι το κεφάλαιο που πρέπει να διατηρείται έναντι ορισμένων τύπων περιουσιακών στοιχείων είναι πολύ χαμηλότερο από αυτό που όριζε αρχικά η Βασιλεία I. Δεύτερος, παρά το γεγονός ότι ο στόχος ήταν η μείωση του ρυθμιστικού αρμπιτράζ, οι εσωτερικές αξιολογήσεις παρείχαν κατά ειρωνικό τρόπο στις τράπεζες έναν ακόμη ευκολότερο τρόπο μείωσης κεφαλαίου χωρίς μείωση του κινδύνου.

Το πλαίσιο της Βασιλείας II απέτυχε να δημιουργήσει μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση στη διαχείριση του κινδύνου αγοράς, κινδύνους που προέρχονται από την πρακτική τιτλοποίησης και το χαρτοφυλάκιο συναλλαγών. Η μη σωστή αντιμετώπιση των κινδύνων που προέρχονται από το χαρτοφυλάκιο συναλλαγών είχε να κάνει με τη Διεθνή Ένωση Ανταλλαγών και Παραγώγων (ISDA). Όπως αναφέρει ο Lall Ranjit (2009), η ISDA είχε ασκήσει πιέσεις με την αιτιολογία ότι περαιτέρω ρύθμιση ήταν αδικαιολόγητη διότι οι απώλειες που σημειώθηκαν σε συναλλαγές γερο ή πιστωτικών παραγώγων ήταν ελάχιστες και οι συμβάσεις που χρησιμοποιούνταν ήταν εκτελεστές και αποτελεσματικές. Η ομάδα εργασίας της Επιτροπής για το χαρτοφυλάκιο συναλλαγών συμφώνησε με το επιχείρημα του ISDA ότι οι παραδοχές σχετικά με τη βαθμονόμηση των απαιτήσεων πιστωτικού κινδύνου στο χαρτοφυλάκιο συναλλαγών ενδέχεται να μην είναι κατάλληλες για τις εν λόγω τοποθετήσεις οι οποίες είναι συνήθως βραχυπρόθεσμης φύσης και μεγαλύτερης ρευστότητας. Η αποτυχία της Βασιλείας II να δημιουργήσει μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση στη διαχείριση κινδύνων οφείλεται επίσης στην επιεική μεταχείριση της τιτλοποίησης περιουσιακών στοιχείων (Lall Ranjit, 2009). Η αρχική σκληρή στάση της επιτροπής διαβρώθηκε σταδιακά από συγκεκριμένες ομάδες του κλάδου αφού αυτά τα φόρουμ ισχυρίστηκαν πειστικά ότι η τιτλοποίηση διευκολύνει τη διαφοροποίηση και διαχείριση κινδύνων παρέχοντας ένα αποτελεσματικό μέσο για τις τράπεζες να αναδιανέμουν τους κινδύνους τους σε εκείνους που είναι πιο πρόθυμοι να τους αναλάβουν, κάτι το οποίο αποδείχθηκε λανθασμένο με την κρίση των ενυπόθηκων δανείων. Όπως αναγνωρίζει και ο Oana Miruna (2012) οι συναλλαγές τιτλοποίησης συνέβαλαν στη δημιουργία και μετάδοση συστημικών κινδύνων, οι οποίοι δεν μπορούσαν να αντιμετωπιστούν πλήρως από τους ισχύοντες κανόνες του πλαισίου της Βασιλείας II.

Επίσης, όπως αναφέρουν οι Zarodeanu Daniela και Gall R. Dorina (2009) το πλαίσιο της Βασιλείας II επιδίωξε να συμπεριλάβει έναν νέο κίνδυνο, τον λειτουργικό κίνδυνο. Η Βασιλεία II ορίζει τον λειτουργικό κίνδυνο ως τον κίνδυνο που προκύπτει από ανεπαρκείς ή αποτυχημένες εσωτερικές διαδικασίες, άτομα και συστήματα ή από εξωτερικά γεγονότα, συμπεριλαμβανομένου των κινδύνων που προκύπτουν από αλλαγές στην νομοθεσία. Το μειονέκτημα είναι ότι ο κίνδυνος φήμης, ο συστημικός και ο στρατηγικός κίνδυνος δεν αποτελούν λειτουργικό κίνδυνο, επομένως δεν λαμβάνονται υπόψη, παρόλο που μπορούσαν να επηρεάσουν δυνητικά τις κεφαλαιαγορές.

Κεφάλαιο 5

Βασιλεία III

5.1 Το Σύμφωνο της Βασιλείας III

Ως αποτέλεσμα της χρηματοπιστωτικής κρίσης στις ΗΠΑ που εκδηλώθηκε το 2008 η Επιτροπή της Βασιλείας συνέταξε αναθεωρημένους κανόνες και οδηγίες για την κεφαλαιακή επάρκεια και ρευστότητα των τραπεζικών ιδρυμάτων που συνολικά απαρτίζουν την Βασιλεία III. Ουσιαστικά, η Βασιλεία III δεν είναι μια νέα συμφωνία αλλά μια βελτίωση και συμπλήρωση με νέες προσθήκες στην Βασιλεία II για ενδυνάμωση του κανονιστικού πλαισίου ως αποτέλεσμα των αδυναμιών που διαφάνηκαν και είχαν ως συνέπεια την χρηματοπιστωτική κρίση.

Η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική εποπτεία αρχικά δημοσίευσε τις πιο κάτω εκθέσεις στις 16 Δεκεμβρίου 2010 που αποτέλεσαν την βάση για το πλαίσιο της Βασιλείας III.

- Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems, και
- Basel III: International framework for liquidity risk, standards and monitoring

Το πλαίσιο της Βασιλείας III από τότε συνεχώς επανεξετάζεται και συμπληρώνεται με αναδιαμορφωμένες και νέες κατευθυντήριες οδηγίες με βάση τις εξελίξεις και τα νέα δεδομένα στο τραπεζικό σύστημα. Η τελευταία προσθήκη στις δημοσιεύσεις της Επιτροπής της Βασιλείας έγινε στις 16 Δεκεμβρίου 2019 με την δημοσίευση του «Consolidated Basel Framework».

Σύμφωνα με τους Απόστολο Γ. Χριστόπουλο και Ιωάννη Γ. Ντόκα (2012) οι αλλαγές στην Βασιλεία III κινούνται προληπτικά σε δύο επίπεδα : "μικροοικονομικό" και σε "μακροοικονομικό" επίπεδο. Δηλαδή, αποβλέπουν αφενός στην ενδυνάμωση της κάθε

τράπεζας ξεχωριστά, ώστε να μπορούν να ξεπερνούν τα προβλήματα που οφείλονται σε περιόδους αρνητικών εξελίξεων, και αφετέρου στην αντιμετώπιση των συστημικών κινδύνων.

Οι εποπτικοί μηχανισμοί μέσω παρεμβάσεων σε μακροοικονομικό επίπεδο, αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των δύο διαστάσεων με τις οποίες ο συστημικός κίνδυνος εκδηλώνεται, την χρονική διάσταση και την διατομεακή διάσταση τις οποίες θα εξηγήσω παρακάτω.

- Με τον όρο “χρονική διάσταση” εννοούμε την εξέλιξη του συστημικού κινδύνου σε βάθος χρόνου. Με τις ρυθμιστικές παρεμβάσεις που εφαρμόζονται στο πλαίσιο αυτό γίνεται προσπάθεια για την ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού συστήματος κατά την διάρκεια περιόδων οικονομικής ύφεσης με τον περιορισμό της προκυκλικότητας, η οποία εντείνει την μεγέθυνση του συστημικού κινδύνου ως αποτέλεσμα των αλληλεπιδράσεων μεταξύ του χρηματοπιστωτικού συστήματος και της πραγματικής οικονομίας αλλά και αλληλεπιδράσεις που αναπτύσσονται εντός του χρηματοπιστωτικού συστήματος.
- Με τον όρο “διατομεακή διάσταση” αναφερόμαστε στην κατανομή του κινδύνου σε κάθε δεδομένο χρονικό σημείο. Πιο συγκεκριμένα, αυτό σημαίνει να αποφευχθεί η συγκέντρωση του συστημικού κινδύνου σε ένα χρηματοπιστωτικό σύστημα είτε λόγω της διασύνδεσης των χρηματοπιστωτικών οργανισμών είτε λόγω της ταυτόχρονης έκθεσης αρκετών χρηματοπιστωτικών οργανισμών από ομοειδή ανοίγματα ιδίως αν αυτοί οι οργανισμοί είναι συστημικά σημαντικοί.

Όπως αναφέρουν και οι Σταύρος Β. Θωμαδάκης και Μανώλης Δ. Ξανθάκης (2011) αποφασίστηκε η σταδιακή εφαρμογή των οδηγιών της Βασιλείας III από φόβο για τις πιθανές αρνητικές συνέπειες που μπορεί να προκύψουν τόσο στα τραπεζικά ιδρύματα αλλά και στην πραγματική οικονομία.

5.2 Ρευστότητα

Σύμφωνα με το νέο κανονιστικό πλαίσιο της Βασιλείας III θεσπίστηκαν δυο συντελεστές ρευστότητας, με στόχο την εξάλειψη των αναντιστοιχιών επενδύσεων και χρηματοδοτήσεων ως εξής :

- Ο βραχυχρόνιος συντελεστής κάλυψης ρευστότητας (*liquidity coverage ratio*, «LCR») και
- Ο μακροχρόνιος συντελεστής καθαρής χρηματοδότησης (*net stable funding ratio*, «NSFR»)

Ο συντελεστής κάλυψης ρευστότητας αναφέρεται σε βραχυχρόνιο επίπεδο 30 ημερών και ο μακροχρόνιος συντελεστής καθαρής χρηματοδότησης αναφέρεται σε μακροχρόνιο επίπεδο 12 μηνών (BCBS, Δεκέμβριος 2010, παρ. 38).

Ο συντελεστής κάλυψης ρευστότητας ορίζεται ως ο λόγος των αποθεμάτων υψηλής ποιότητας στοιχείων του ενεργητικού προς το σύνολο των καθαρών ταμειακών εκροών κατά την διάρκεια των επόμενων 30 ημερολογιακών ημερών και το ύψος του πρέπει να ισούται ή να υπερβαίνει το 100% (BCBS, Ιανουάριος 2013, παρ. 22).

$$\frac{\text{Αποθέματα των υψηλής ποιότητας ρευστοποιήσιμων στοιχείων ενεργητικού}}{\text{Σύνολο των καθαρών ταμειακών εκροών κατά την διάρκεια των επόμενων 30 ημερολογιακών ημερών}} \geq 100\%$$

Στόχος του πλαισίου της Βασιλείας III με την θέσπιση του συντελεστή κάλυψης ρευστότητας είναι η εξασφάλιση επαρκών και υψηλής ποιότητας ρευστοποιήσιμων στοιχείων στο ενεργητικό που να μπορούν να ρευστοποιηθούν άμεσα κάτω από ένα ακραίο σενάριο κρίσης ώστε να μπορούν να καλυφθούν σε σύντομο χρονικό διάστημα ληξιπρόθεσμες οφειλές για διάστημα 30 ημερολογιακών ημερών.

Ο συντελεστής καθαρής σταθερής χρηματοδότησης ορίζεται ως ο λόγος της διαθέσιμης ποσότητας σταθερής χρηματοδότησης προς την απαιτούμενη ποσότητα σταθερής χρηματοδότησης και το ύψος του πρέπει να υπερβαίνει το 100% (BCBS, Οκτώβριος 2014, παρ. 9).

$$\frac{\text{Διαθέσιμη ποσότητα σταθερής χρηματοδότησης}}{\text{Απαιτούμενη ποσότητα σταθερής χρηματοδότησης}} > 100\%$$

Με τον πιο πάνω συντελεστή επιδιώκεται η αντιμετώπιση της αναντιστοιχίας της ρευστοποίησης των στοιχείων του ενεργητικού και παθητικού των τραπεζών σε διαφορετική

χρονική περίοδο και δίνεται κίνητρο στους τραπεζικούς οργανισμούς να χρησιμοποιούν περισσότερο σταθερές πηγές χρηματοδότησης.

Η Επιτροπή της Βασιλείας με την δημοσίευση του κειμένου "Basel III: The Liquidity Coverage Ratio and Liquidity monitoring tools" τον Ιανουάριο του 2013 περιγράφει ένα σύνολο μετρήσεων με τις οποίες μπορεί να γίνει η παρακολούθηση και ο εντοπισμός του κινδύνου ρευστότητας για ένα τραπεζικό οργανισμό. Αυτές οι μετρήσεις αποτυπώνουν συγκεκριμένες πληροφορίες σχετικά με τις ταμειακές ροές μιας τράπεζας, τη διάρθρωση του ισολογισμού, τις διαθέσιμες μη δεσμευμένες εξασφαλίσεις και ορισμένους δείκτες της αγοράς. Τα πέντε εργαλεία παρακολούθησης εν συντομία είναι τα ακόλουθα:

- Η συμβατική αναντιστοιχία ληκτοτήτων (*contractual maturity mismatch*),
- Η συγκέντρωση της χρηματοδότησης (*concentration of funding*),
- Τα διαθέσιμα μη βεβαρημένα στοιχεία του ενεργητικού (*available unencumbered assets*),
- Ο συντελεστής κάλυψης ρευστότητας ανά σημαντικό νόμισμα (*LCR by significant currency*), και
- Τα εργαλεία παρακολούθησης εξελίξεων στην αγορά (*market-related monitoring tools*)

Όπως αναφέρει ο Μελάς Κ. (2009) η τραπεζική ρευστότητα επιτελεί τις εξής λειτουργίες :

- Ενημερώνει την αγορά για το ότι η τράπεζα είναι ασφαλής και ικανή να τηρήσει τις συμβατικές της υποχρεώσεις,
- Επιτρέπει την κανονική λειτουργία της τράπεζας. Αυτό σημαίνει την εκπλήρωση των δανειακών της υποχρεώσεων, αποφυγή πώλησης μη κερδοφόρων στοιχείων του ενεργητικού, περιορισμό του ύψους του ασφάλιστρου κινδύνου μη πληρωμής που υποχρεούται η τράπεζα να πληρώσει για κεφάλαια και περιορισμό του δανεισμού από την κεντρική τράπεζα.

5.3 Κεφαλαιακό απόθεμα για λόγους συντήρησης (Capital conservation buffer)

Με την καθιέρωση του κεφαλαιακού αποθέματος το νέο πλαίσιο επιδιώκει οι τραπεζικοί οργανισμοί να διατηρούν όσο μεγαλύτερο μέρος των κερδών τους με την επιβολή περιορισμών στην πληρωμή μερισμάτων, επιπρόσθετων αμοιβών σε στελέχη και σχέδια επαναγοράς μετοχών σε μια προσπάθεια να αποφευχθεί η μείωση των κεφαλαίων των τραπεζικών οργανισμών (BCBS, Δεκέμβριος 2010, παρ. 132α). Με αυτή την πρόνοια επιτυγχάνεται η ισχυροποίηση των κεφαλαίων και αποφεύγεται η κακή πρακτική των τραπεζικών οργανισμών που βιώσαμε στο πρόσφατο παρελθόν να συνεχίζουν να πληρώνουν υπέρογκες αμοιβές και φιλοδωρήματα σε στελέχη ενώ ταυτόχρονα η επιδείνωση της κεφαλαιακής επάρκειας αυξανότανε.

Το κεφαλαιακό απόθεμα για λόγους συντήρησης είναι ένα αποθεματικό κεφαλαίου ύψους 2,5% των συνολικών ανοιγμάτων μιας τράπεζας, το οποίο πρέπει να καλυφθεί με ένα πρόσθετο ποσό κεφαλαίου κοινών μετοχών tier 1. Το κεφαλαιακό απόθεμα για λογούς συντήρησης είναι επιπρόσθετο από την ελάχιστη απαίτηση του 4,5% για κεφάλαιο κοινών μετοχών Tier 1. Στόχος του είναι να διαφυλάξει το κεφάλαιο μιας τράπεζας. Όταν ένας τραπεζικός οργανισμός παραβιάζει την πρόνοια του 2,5%, ισχύουν αυτόματες διασφαλίσεις για τον περιορισμό του ποσού των μερισμάτων και των πληρωμών μπόνους που μπορεί να κάνει όπως ανάφερα και πιο πάνω (https://www.esrb.europa.eu/national_policy/capital/html/index.en.html).

Σε ομαλές περιόδους οι τραπεζικοί οργανισμοί θα προχωρούν στον σχηματισμό κεφαλαιακού αποθέματος για λόγους συντήρησης, το οποίο θα χρησιμοποιείται για την απορρόφηση πιθανών ζημιών σε περιόδους οικονομικών κρίσεων ώστε τα τραπεζικά ιδρύματα να μην κινδυνεύουν να παραβιάσουν τα ελάχιστα όρια κεφαλαιακής επάρκειας (BCBS, Δεκέμβριος 2010, παρ. 123).

5.4 Αντικυκλικό κεφαλαιακό απόθεμα (Countercyclical buffer)

Το αντικυκλικό κεφαλαιακό απόθεμα έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι οι κεφαλαιακές απαιτήσεις του τραπεζικού τομέα λαμβάνουν υπόψη το μακροοικονομικό περιβάλλον στο οποίο λειτουργούν οι τράπεζες (BCBS, Δεκέμβριος 2010, παρ. 137). Το ύψος του εν λόγω αποθέματος κυμαίνεται μεταξύ 0% και 2,5% του συνόλου των σταθμισμένων στοιχείων του ενεργητικού των τραπεζικών ιδρυμάτων, ανάλογα με την κρίση των εποπτικών αρχών που θα βασίζεται ως προς τους κινδύνους που δημιουργούνται ως αποτέλεσμα του βαθμού της πιστωτικής επέκτασης (BCBS, Δεκέμβριος 2010, παρ. 139). Οι τραπεζικοί οργανισμοί θα πρέπει να τηρούν το αντικυκλικό κεφαλαιακό απόθεμα με "Common Equity Tier 1" (BCBS, Δεκέμβριος 2010, παρ. 142).

Οι ζημιές στον τραπεζικό τομέα μπορεί να είναι εξαιρετικά μεγάλες όταν πριν από τη μείωση της οικονομικής δραστηριότητας έχει προηγηθεί μια περίοδος υπερβάλλουσας πιστωτικής επέκτασης. Αυτές οι απώλειες μπορούν να αποσταθεροποιήσουν τον τραπεζικό τομέα και να δημιουργήσουν ένα φαύλο κύκλο, με τον οποίο τα προβλήματα στο χρηματοπιστωτικό σύστημα μπορούν να συμβάλουν σε μια μείωση της οικονομικής δραστηριότητας στην πραγματική οικονομία, η οποία στη συνέχεια έχει τις δικές της συνεπακόλουθες αρνητικές συνέπειες στον τραπεζικό τομέα.

5.5 Συντελεστής Μόχλευσης (Leverage ratio)

Το πλαίσιο της Βασιλείας III εισήγαγε έναν απλό και διαφανή συντελεστή μόχλευσης για να λειτουργήσει ως αξιόπιστο συμπληρωματικό μέτρο στις κεφαλαιακές απαιτήσεις. Ο δείκτης μόχλευσης αποσκοπεί:

- να περιοριστεί η συγκέντρωση μόχλευσης στον τραπεζικό τομέα, προκειμένου να αποφευχθούν οι αποσταθεροποιητικές διαδικασίες απομόχλευσης που μπορούν να βλάψουν το ευρύτερο χρηματοπιστωτικό σύστημα και την οικονομία, και
- να ενισχύσει τις κεφαλαιακές απαιτήσεις με μια απλή μέτρηση (BCBS, Δεκέμβριος 2017, σελ. 140 παρ. 2).

Μια βασική αιτία της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης ήταν η συσσώρευση υπερβολικής μόχλευσης εντός και εκτός ισολογισμού στο τραπεζικό σύστημα. Σε πολλές περιπτώσεις, οι τράπεζες αν και παρουσίαζαν ισχυρούς δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας είχαν υπερβολική μόχλευση. Κατά την διάρκεια εξέλιξης της κρίσης, δέχτηκαν πιέσεις από τις χρηματοπιστωτικές αγορές να μειώσουν τη μόχλευση τους με αποτέλεσμα οι τιμές των περιουσιακών στοιχείων να δεχθούν πιέσεις προς τα κάτω. Αυτή η διαδικασία απομόχλευσης επιδείνωσε την πραγματοποίηση ζημιών, την πτώση των τραπεζικών κεφαλαίων και την παροχή πιστώσεων (BCBS, Δεκέμβριος 2017, σελ. 140 παρ. 1).

Η Επιτροπή αναφέρει ότι ένα απλό πλαίσιο μόχλευσης είναι σημαντικό και λειτουργεί ως συμπληρωματικό του πλαισίου κεφαλαιακών απαιτήσεων. Ο δείκτης μόχλευσης πρέπει να αποτυπώνει επαρκώς τόσο τις πηγές μόχλευσης των τραπεζών που βρίσκονται στον ισολογισμό όσο και τις εκτός ισολογισμού πηγές με το ύψος του νέου συντελεστή να ορίζεται στο 3% (BCBS, Δεκέμβριος 2017, σελ. 140 παρ. 3).

Ο συντελεστής μόχλευσης ορίζεται ως ο λόγος των βασικών ιδίων κεφαλαίων (Tier 1) προς τα ανοίγματα τους, εντός και εκτός ισολογισμού, βάση της λογιστικής τους αξίας, χωρίς να σταθμίζονται με συντελεστές κινδύνου και χωρίς το δικαίωμα συμψηφισμού απαιτήσεων και υποχρεώσεων (https://www.bis.org/fsi/fsisummaries/b3_lrf.htm).

5.6 Κριτική Βασιλείας III

Την τελευταία δεκαετία, η Επιτροπή της Βασιλείας ανέπτυξε ένα ολοκληρωμένο και ευρύ φάσμα μεταρρυθμίσεων μετά την κρίση. Ενώ αυτές οι μεταρρυθμίσεις έχουν ενισχύσει την ανθεκτικότητα των τραπεζών και ενίσχυσαν τη παγκόσμια χρηματοπιστωτική σταθερότητα, έχουν επίσης οδηγήσει σε ένα ολοένα και περισσότερο ογκώδες και πολύπλοκο πλαίσιο. Αυτό, με τη σειρά του, έχει δημιουργήσει δυσκολίες στην εφαρμογή και επίβλεψη από κάποιους τραπεζικούς οργανισμούς και εποπτικές αρχές με συνέπεια να εγείρονται ερωτηματικά κατά πόσο έχει εξισορροπηθεί η ευκολία εφαρμογής, συγκρισιμότητας και της ευαισθησίας προς τον κίνδυνο.

Κατά πόσο είναι εύκολο να εφαρμοστούν στην πράξη οι πρόνοιες της Βασιλείας III είναι κάτι που συζητείτε έντονα. Το πλαίσιο της Βασιλείας III σε μια προσπάθεια να κάνει την εφαρμογή πιο εύκολη, επιπρόσθετα των εσωτερικά διαμορφωμένων προσεγγίσεων περιλαμβάνει ορισμένες τυποποιημένες προσεγγίσεις οι οποίες είναι απλούστερες για να λειτουργήσουν και να υλοποιηθούν από τις πρώτες ενώ και οι δύο ομάδες προσεγγίσεων θεωρούνται εξίσου αποδεκτές επιλογές. Παρόλα αυτά, ακόμη και με τις τυποποιημένες προσεγγίσεις εξετάζεται κατά ποσό είναι αρκετά απλές ώστε να εφαρμοστούν από χώρες οι οποίες δεν είναι μέλη της επιτροπής της Βασιλείας σε μία αναλογική προσέγγιση προς το πλαίσιο της Βασιλείας III και εάν υπάρχουν περιπτώσεις όπου μερικές από τις τυποποιημένες προσεγγίσεις είναι πολύ περίπλοκες και για τις τράπεζες και τους εποπτικούς φορείς για την εφαρμογή και επίβλεψη (Pablo Hernandez de Cos, 24 Οκτωβρίου 2019).

Θα μπορούσαν να εξεταστούν παραδείγματα ενδεχόμενων συγκρούσεων μεταξύ μακροπροληπτικής και μικροπροληπτικής πολιτικής του πλαισίου της Βασιλείας III. Για παράδειγμα, σε μια κρίσιμη καμπή του πιστωτικού κύκλου, η μακροπροληπτική προοπτική θα μπορούσε να ζητήσει από τις τράπεζες που αντιμετωπίζουν δυσκολίες να αντλήσουν κεφάλαια από τα αποθέματα (buffers) τους για να απορροφήσουν τις απώλειες χωρίς να μειώσουν απότομα τον δανεισμό στην πραγματική οικονομία. Ταυτόχρονα, η μικροπροληπτική πολιτική αφορά περισσότερο την ανθεκτικότητα των προβληματικών τραπεζών και την ανάγκη για τέτοιες τράπεζες να διατηρήσουν τα κεφαλαιακά τους αποθέματα (Pablo Hernandez de Cos, 24 Οκτωβρίου 2019).

Η ενδεχόμενη προσφυγή στην χρήση των κεφαλαιακών αποθεμάτων επίσης εξαρτάται και επηρεάζεται και από τον τρόπο με τον οποίο οι διοικήσεις των συγκεκριμένων τραπεζικών οργανισμών αντιλαμβάνονται ή αναμένουν οποιαδήποτε αντίδραση της αγοράς σε μια χρήση των αποθεματικών (buffers). Αυτό υπογραμμίζει τη σημασία της αποτελεσματικής και συντονισμένης επικοινωνίας της στρατηγικής του συγκεκριμένου τραπεζικού οργανισμού την δεδομένη χρονική στιγμή (Pablo Hernandez de Cos, 24 Οκτωβρίου 2019).

Τα διεθνώς αποδεκτά πρότυπα που δεν εφαρμόζονται σωστά δεν θα έχουν τελικά τα αναμενόμενα επιθυμητά αποτελέσματα. Επομένως, είναι επιτακτική η ανάγκη της σωστής

εφαρμογής των προτύπων της Επιτροπής της Βασιλείας από όλες τις χώρες μέλη της επιτροπής. Η μη σωστή εφαρμογή των οδηγιών του κανονιστικού πλαισίου μπορεί να οδηγήσει μόνο σε κανονιστικό κατακερματισμό. Ο ανταγωνισμός ως αποτέλεσμα μπορεί να αλλοιωθεί και η πειθαρχία της αγοράς θα μπορούσε να υποστεί ζημία εάν διαβρωθεί η συγκρισιμότητα μεταξύ των μεγάλων διεθνώς ενεργών τραπεζών (William Coen, 25 Μαΐου 2017).

Παρά τις επιφυλάξεις για το κανονιστικό πλαίσιο της Βασιλείας III ο Wellink N. (2011) αναφέρει τα πιο κάτω θετικά σημεία:

- Αυξάνονται η ποιότητα και η ποσότητα των τραπεζικών κεφαλαίων, με μεγαλύτερη έμφαση στα ίδια κεφάλαια. Τα κεφάλαια πρέπει να είναι υψηλής ποιότητας ώστε να απορροφούν καλύτερα τις απώλειες που μπορεί να προκύψουν.
- Καθιέρωση ενός απλού δείκτη μόχλευσης, ο οποίος θα λειτουργήσει ως ασπίδα προστασίας ενάντια στην υπερβολική μόχλευση. Ένα τέτοιο μέτρο είναι σημαντικό για τη στήριξη του συνόλου του πλαισίου της Βασιλείας III και συγχρόνως παρέχει έναν απλό και εύκολο μέτρο ελέγχου της ορθότητας των αποτελεσμάτων που προκύπτουν.
- Μια τρίτη διάσταση της Βασιλείας III είναι η χρήση κεφαλαιακών αποθεμάτων. Το κεφαλαιακό απόθεμα για λόγους συντήρησης αποτελεί ισχυρό κίνητρο για τους τραπεζικούς οργανισμούς να δημιουργούν επιπρόσθετα κεφάλαια σε περιόδους ανάπτυξης, ενώ το αντικυκλικό κεφαλαιακό απόθεμα συμβάλει στην προστασία των τραπεζών από τους κινδύνους της πιστωτικής επέκτασης, στοιχείο το οποίο έχει ιδιαίτερη σημασία για τις αναδυόμενες οικονομίες.
- Οι ορθές αρχές διαχείρισης του κινδύνου ρευστότητας που εισάγονται και τα διεθνή πρότυπα ρευστότητας θα συμβάλουν ώστε οι τράπεζες να διαχειρίζονται πιο αποτελεσματικά τον πιο πάνω κίνδυνο και να διατηρούν επαρκή αποθέματα ρευστότητας.

Η σημασία των παγκόσμιων προτύπων συμμόρφωσης είναι μεγάλη ιδιαίτερα για τις μεγάλες τράπεζες με διασυνοριακές δραστηριότητες, δεδομένου ότι ένα κοινό παγκόσμιο πρότυπο παρέχει ασφάλεια και σαφήνεια από δικαιοδοσία σε δικαιοδοσία στην οποία

δραστηριοποιούνται. Τα ελάχιστα πρότυπα συμμόρφωσης χρησιμεύουν για τη διαμόρφωση του διεθνούς ανταγωνισμού και την προώθηση της παγκόσμιας σταθερότητας (William Coen, 13 Οκτωβρίου 2017).

5.7 Μελλοντική κατεύθυνση των εργασιών της Επιτροπής της Βασιλείας

Όπως αναφέρει και ο Pablo Hernandez de Cos (19 Νοεμβρίου 2019) είναι σημαντικό οι τράπεζες και οι εποπτικές αρχές να προβλέπουν τους κινδύνους και τις προοπτικές από τις καινοτομίες και νέες τεχνολογίες στον χρηματοπιστωτικό τομέα.

Η επιτροπή έχει εντοπίσει 10 βασικά σημεία στα οποία έχει επικεντρώσει τις εργασίες της ως ακολούθως :

- Να διασφαλιστεί η πρωταρχική ανάγκη της ασφάλειας και της ευρωστίας του χρηματοπιστωτικού συστήματος με αποτελεσματικά πρότυπα συμμόρφωσης χωρίς ωστόσο να παρεμποδίζεται η καινοτομία στον τραπεζικό τομέα.
- Οι κυριότεροι κίνδυνοι για τις τράπεζες που σχετίζονται με τις εξελίξεις της τεχνολογίας όπως λειτουργικοί κίνδυνοι, κίνδυνοι από την αυξημένη χρήση του κυβερνοχώρου και κίνδυνοι συμμόρφωσης.
- Οι συνέπειες για τις τράπεζες από τη χρήση τεχνολογιών που προωθούν την καινοτομία,
- Οι συνέπειες για τις τράπεζες από την αυξανόμενη χρήση τρίτων μερών για την διεκπεραίωση μέρος των εργασιών τους, μέσω της εξωτερικής ανάθεσης (ιδίως όταν οι αντισυμβαλλόμενοι δεν υπόκεινται στο ρυθμιστικό πλαίσιο) και συνεργασιών,
- Διατομεακή συνεργασία μεταξύ εποπτικών αρχών και άλλων αρμόδιων αρχών,
- Διεθνής συνεργασία μεταξύ των εποπτικών αρχών του τραπεζικού τομέα,
- Η ανάγκη για προσαρμογή της εποπτικής μεθοδολογίας και διαδικασιών ως αποτέλεσμα των νέων τεχνολογιών,
- Η δυνατότητα των ρυθμιστικών αρχών να χρησιμοποιούν καινοτόμες τεχνολογίες για την διεκπεραίωση των εποπτικών τους διαδικασιών,

- Η καταλληλότητα των υφιστάμενων ρυθμιστικών πλαισίων για τα νέα καινοτόμα επιχειρηματικά μοντέλα ως αποτέλεσμα της εφαρμογής των νέων τεχνολογιών.
- Τα βασικά χαρακτηριστικά του ρυθμιστικού πλαισίου που διαμορφώθηκαν για να ενθαρρύνουν και να διευκολύνουν την καινοτομία στο χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Κεφάλαιο 6

Μεθοδολογία Έρευνας

6.1 Εισαγωγή

Η ανάλυση που θα ακολουθήσει θα γίνει με την χρήση αριθμοδεικτών σε μια προσπάθεια να γίνει εξαγωγή συμπερασμάτων για την πορεία των τραπεζικών οργανισμών πριν από την κρίση και αμέσως μετά το ξέσπασμα της κρίσης και της πορείας τους μέχρι σήμερα, καθώς και οι αλλαγές στις οικονομικές καταστάσεις που επέφεραν οι συγχωνεύσεις που ακολούθησαν στα μετέπειτα χρόνια. Όπως αναφέρουν και οι A.A Groppelli και Ehsan Nikbakht (1996) η ανάλυση των δεικτών βοηθά στον προσδιορισμό της γενικής χρηματοοικονομικής κατάστασης του τραπεζικού οργανισμού και διευκολύνει τους αναλυτές και τους επενδυτές να εκτιμήσουν αν ο τραπεζικός οργανισμός διατρέχει τον κίνδυνο της αφερεγγυότητας και αν οι δραστηριότητες του τραπεζικού οργανισμού είναι σε κάλο επίπεδο σε σχέση με τους ανταγωνιστές του.

Σε συνέχεια της ανάλυσης με την χρήση αριθμοδεικτών θα προχωρήσω σε μια συγκριτική ανάλυση του συνολικού δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας, tier 1 δείκτη, δείκτη μόχλευσης και του δείκτη Liquidity Coverage Ratio (LCR) όπως ορίζονται στο πλαίσιο της Βασιλείας III. Όπου το επιτρέπουν οι πληροφορίες οι οποίες έχουν εξασφαλιστεί, θα γίνει παρουσίαση των αλλαγών στον συνολικό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας που επέφεραν η μετάβαση από το πλαίσιο της Βασιλείας II στο πλαίσιο της Βασιλείας III.

Πιο κάτω θα προχωρήσω σε ανάλυση των αριθμοδεικτών οι οποίοι έχουν επιλεγεί να χρησιμοποιηθούν στην έρευνα μας ώστε να είναι κατανοητή η ανάλυση που θα ακολουθήσει. Ο συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας και ο δείκτης Liquidity Coverage Ratio (LCR) έχουν παρουσιαστεί με λεπτομέρεια σε προηγούμενο κεφάλαιο.

6.2 Ανάλυση με την χρήση αριθμοδεικτών

6.2.1 Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας

- **Αποδοτικότητα ενεργητικού**

Ο αριθμοδείκτης αυτός μετρά την απόδοση των συνολικών περιουσιακών στοιχείων ενός τραπεζικού οργανισμού και αποτελεί ένα είδος αξιολογήσεως και ελέγχου της διοικήσεως της (Νιάρχος, 2004).

$$\text{Αριθμοδείκτης αποδοτικότητας ενεργητικού} = \frac{\text{Καθαρά κέρδη εκμεταλλεύσεως}}{\text{Σύνολο ενεργητικού}}$$

- **Αποδοτικότητα ιδίων κεφαλαίων**

Ο αριθμοδείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων είναι ένας ακόμη σπουδαίος δείκτης που απεικονίζει την κερδοφόρα δυναμικότητα του τραπεζικού οργανισμού και παρέχει ένδειξη του κατά ποσό επιτεύχθηκε ο στόχος πραγματοποιήσεως ενός ικανοποιητικού αποτελέσματος (Νιάρχος, 2004).

$$\text{Αριθμοδείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων} = \frac{\text{Καθαρά κέρδη εκμεταλλεύσεως}}{\text{Ίδια κεφάλαια}}$$

6.2.2 Αριθμοδείκτης διαχείρισης κινδύνου επιτοκίου

- **Καθαρό περιθώριο επιτοκίου**

Το καθαρό περιθώριο επιτοκίου είναι ένας από τους δείκτες κερδοφορίας ενός τραπεζικού οργανισμού, δείχνοντας πόσο κερδίζει σε τόκους από τα πιστωτικά του προϊόντα - δάνεια, υποθήκες - σε σύγκριση με τους τόκους που καταβάλλει για παράδειγμα προς λογαριασμούς ταμειυτηρίου και πιστοποιητικά καταθέσεων (<https://www.investopedia.com/terms/n/netinterestmargin.asp>).

$$\text{Καθαρό περιθώριο επιτοκίου} = \frac{\text{Καθαρά έσοδα από τόκους}}{\text{Σύνολο ενεργητικού}} * 100\%$$

6.2.3 Αριθμοδείκτης διαχείρισης κινδύνου ρευστότητας

- **Αριθμοδείκτης δανείων προς καταθέσεις**

Ο δείκτης δανείων προς καταθέσεις είναι ένας δείκτης της ικανότητας ενός τραπεζικού οργανισμού να μετατρέπει τις καταθέσεις σε δάνεια. Ο λόγος αυτός έχει ποικίλες έννοιες. Όσο αφορά την ρευστότητα, ο υψηλός δείκτης δανείων προς καταθέσεις δείχνει την ικανότητα της τράπεζας να διαχειρίζεται με χαμηλό επίπεδο ταμειακών διαθεσίμων και εμπορεύσιμων επενδύσεων (Murthy, 2003). Εάν ο λόγος είναι πολύ υψηλός, σημαίνει ότι η τράπεζα μπορεί να μην έχει αρκετή ρευστότητα για να καλύψει τυχόν απρόβλεπτες απαιτήσεις για ανάληψη καταθέσεων. Αντίθετα, εάν ο λόγος είναι πολύ χαμηλός, η τράπεζα μπορεί να μην κερδίζει όσο θα μπορούσε (<https://www.investopedia.com/terms/l/loan-to-deposit-ratio.asp>).

$$\text{Αριθμοδείκτης δανείων προς καταθέσεις} = \frac{\text{Σύνολο δανείων}}{\text{Σύνολο καταθέσεων}} * 100\%$$

6.2.4 Αριθμοδείκτης διαχείρισης κόστους

- **Λειτουργικά έξοδα προς λειτουργικά έσοδα**

Ο εν λόγω δείκτης αναφέρεται στην διαχείριση των εξόδων ενός τραπεζικού οργανισμού που δεν σχετίζονται με δαπάνες τόκων, δηλαδή έξοδα προσωπικού και έξοδα διοίκησης. Η καλή διαχείριση των εν λόγω εξόδων βοηθά μια τράπεζα να βελτιώσει τη μακροπρόθεσμη κερδοφορία της, να βελτιώσει την παραγωγικότητα και να βοηθήσει την τράπεζα να προσφέρει τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες της με χαμηλό κόστος αυξάνοντας την ανταγωνιστικότητα της. Επιπρόσθετα, το χαμηλότερο κόστος μειώνει τον λειτουργικό κίνδυνο και βελτιώνει την ικανότητα της τράπεζας να αντέχει σε περιόδους χαμηλού κύκλου εργασιών και περιόδων έντονου ανταγωνισμού (Murthy, 2003).

$$\text{Αριθμοδείκτης λειτουργικών εξόδων προς λειτουργικά έσοδα} = \frac{\text{Λειτουργικά έξοδα}}{\text{Λειτουργικά έσοδα}} * 100\%$$

6.2.5 Αριθμοδείκτης μόχλευσης

Ο αριθμοδείκτης μόχλευσης υπολογίζεται ως το tier 1 κεφάλαιο προς το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων του τραπεζικού οργανισμού. Με τον εν λόγω δείκτη μπορούν να εξαχθούν συμπεράσματα για τον βαθμό της μόχλευσης του τραπεζικού οργανισμού σε σχέση με τα περιουσιακά του στοιχεία διότι τα tier 1 κεφάλαια μπορούν εύκολα να ρευστοποιηθούν εάν μια τράπεζα βρεθεί σε δύσκολη οικονομική κατάσταση κατά την διάρκεια μιας οικονομικής κρίσης. Με άλλα λόγια ο δείκτης μόχλευσης αντικατοπτρίζει την οικονομική ευρωστία ενός τραπεζικού οργανισμού και είναι σημαντική μέτρηση καθώς χρησιμοποιείται ως εργαλείο από τις κεντρικές νομισματικές αρχές για να εξασφαλίσει την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών και να θέσει περιορισμούς στον βαθμό μόχλευσης που μπορεί να διατηρεί ένας τραπεζικός οργανισμός (<https://www.investopedia.com/terms/t/tier-1-leverage-ratio.asp>).

$$\text{Δείκτης μόχλευσης} = \frac{\text{Tier 1 κεφάλαια}}{\text{Συνολικά Περιουσιακά Στοιχεία}} * 100\%$$

6.3 Πηγές

Για τον υπολογισμό των αριθμοδεικτών αντλήθηκαν πληροφορίες από τις οικονομικές καταστάσεις των τραπεζών και πιο συγκεκριμένα από τον ισολογισμό και την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης. Επίσης, χρησιμοποιήθηκαν πληροφορίες από τις εκθέσεις γνωστοποιήσεων Pillar III. Όλες οι οικονομικές καταστάσεις πάρθηκαν από τις ιστοσελίδες των εν λόγω τραπεζικών οργανισμών. Στο "Παράρτημα Α" παρουσιάζονται γενικές πληροφορίες σχετικά με τους τραπεζικούς οργανισμούς οι οποίοι εξετάζονται στην παρούσα εργασία και στο "Παράρτημα Β" γίνεται περιεκτική παρουσίαση των αριθμητικών δεδομένων που αντλήθηκαν και χρησιμοποιήθηκαν για τον υπολογισμό των αριθμοδεικτών.

6.4 Περιορισμοί έρευνας

Οι βασικότεροι περιορισμοί της έρευνας μας ήταν η μη ύπαρξη διαθέσιμων πληροφοριών για την RCB και Astrobank από το 2006 μέχρι και το 2010 και 2011 αντίστοιχα. Επίσης, ως

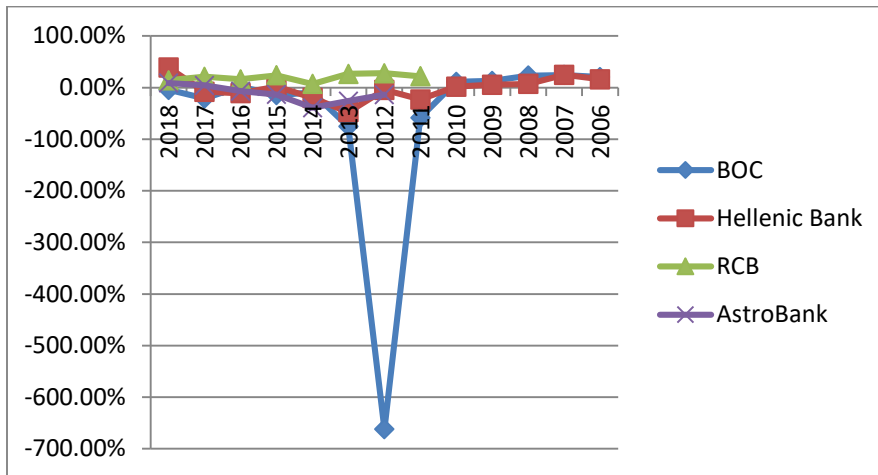
αποτέλεσμα της πρόσφατης υιοθέτησης του δείκτη Liquidity Coverage Ratio (LCR) δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί μακροχρόνια σύγκριση της πορείας του εν λόγω δείκτη. Επιπρόσθετα, μερικοί από τους τραπεζικούς οργανισμούς δεν προχώρησαν στην δημοσίευση αναδρομικών υπολογισμών του εν λόγω δείκτη για προηγούμενες χρονιές.

Κεφάλαιο 7

Ανάλυση

7.1 Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας

7.1.1 Δείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων

ROE	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
BOC	-4.31%	-21.18%	2.16%	-14.76%	-9.23%	-75.54%	-662.21%	-58.33%	11.08%	12.95%	23.28%	24.46%	20.24%
Hellenic Bank	38.82%	-8.01%	-11.05%	2.02%	-19.78%	-47.62%	-4.52%	-22.93%	1.72%	5.42%	6.91%	24.76%	16.07%
RCB	14.30%	21.00%	16.17%	23.66%	6.91%	26.46%	27.70%	21.94%	-	-	-	-	-
AstroBank	8.92%	4.34%	-6.87%	-13.42%	-39.10%	-26.27%	-13.82%	-	-	-	-	-	-

Γράφημα 1: Δείκτης αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων

Όπως βλέπουμε από το γράφημα πιο πάνω του δείκτη απόδοσης ιδίων κεφαλαίων η Τράπεζα Κύπρου από το 2006 μέχρι και το 2008 εμφανίζει ψηλή απόδοση ιδίων κεφαλαίων. Το 2006 αποτέλεσε την χρονιά με τα υψηλότερα κέρδη στην μέχρι τότε πορεία της τράπεζας. Κατά την διάρκεια του 2009 με 2010 η απόδοση είναι μεν ικανοποιητική αλλά βλέπουμε να εμφανίζονται τα πρώτα προβλήματα τα οποία είναι πλέον εντονότερα από το 2011 και μετά με τον δείκτη απόδοσης ιδίων κεφαλαίων να εμφανίζει απότομη μείωση διαψεύδοντας τις

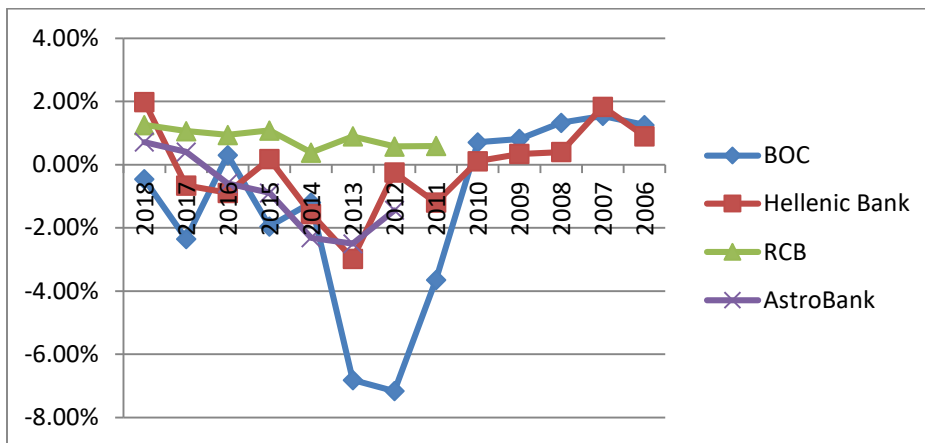
προηγούμενες καθυσχυαστικές και αισιόδοξες ανακοινώσεις από την διεύθυνση του οργανισμού ότι η τράπεζα είναι ασφαλής και αλώβητη από τις επιπτώσεις της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης. Το 2012 λαμβάνει την ψηλότερη αρνητική απόδοση ιδίων κεφαλαίων ως αποτέλεσμα των ζημιών από την απομείωση των ελληνικών ομολόγων. Κατά την διάρκεια του 2013 η τράπεζα αναγκάστηκε να προβεί σε πώληση των εργασιών της στην Ελλάδα στην Τράπεζα Πειραιώς. Επίσης, κατά την διάρκεια της περιόδου που ακολούθησε την κρίση του 2013 η τράπεζα προχώρησε σε σταδιακή πώληση των θυγατρικών της στο εξωτερικό. Οι αρνητικές τιμές του δείκτη αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων συνεχίστηκαν καθ' όλη την πορεία της τράπεζας μετά την κρίση ως συνεπακόλουθο των μεγάλων προβλημάτων των μη εξυπηρετούμενων δανείων με τα πρώτα σημάδια ανάκαμψης να διαφαίνονται το 2016.

Η Ελληνική Τράπεζα για την περίοδο 2006 και 2010 εμφανίζει μεν θετικό δείκτη απόδοσης ιδίων κεφαλαίων αλλά με τάση μείωσης. Το 2011 είναι η πρώτη χρονιά που η απόδοση είναι σημαντικά αρνητική, ύψους 22.93%. Το 2012 παρόλη την βελτίωση ο δείκτης παραμένει επίσης αρνητικός με όλη την θετική τάση βελτίωσης να ανατρέπεται το 2013 ως αποτέλεσμα των γεγονότων που ακολούθησαν τον Μάρτιο του 2013 με τον δείκτη να εμφανίζει την υψηλότερη αρνητική τιμή για την υπό εξέταση περίοδο ύψους 47.62%. Το 2015 είναι η πρώτη χρονιά που εμφανίζει θετικό δείκτη ως αποτέλεσμα των κερδών που κατάφερε η τράπεζα να επιτύχει. Κατά την διάρκεια του 2016 και 2017 ως αποτέλεσμα των σημαντικών απομειώσεων στα δάνεια η τράπεζα επιστρέφει σε αρνητική απόδοση ιδίων κεφαλαίων. Το 2018 η τράπεζα πλέον έχει επιστρέψει σε τιμές απόδοσης ιδίων κεφαλαίων που ξεπερνούν ακόμη και το 2007 που θεωρείται μια ιδιαίτερα επιτυχής χρονιά με την εξαγορά της επενδυτικής Αθηνά ως αποτέλεσμα της ενσωμάτωσης του υγιούς μέρος της Συνεργατικής Κεντρικής Τράπεζας. Όπως αναφέρει και ο Youssef A. Nasr στην ετήσια έκθεση για το έτος 2018 η εξαγορά της Κεντρικής Συνεργατικής Τράπεζας ήταν καθοριστική για την τράπεζα όχι μόνο επειδή ενίσχυσε το επιχειρησιακό της μοντέλο και ώθησε σε σταθερή και υγιή κερδοφορία αλλά και επειδή μείωσε το ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων στο μισό, δίνοντας στην τράπεζα τη δυνατότητα να ελιχτεί και να διερευνήσει διαθέσιμα εργαλεία σχετικά με τον τρόπο μείωσης των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Η RCB όπως παρατηρούμε έχει θετική απόδοση ιδίων κεφαλαίων από το 2011 μέχρι και το 2018 η οποία είναι σημαντικά υψηλότερη από τις υπόλοιπες τράπεζες που εξετάζουμε ιδιαίτερα κατά την διάρκεια των ετών της οικονομικής κρίσης από το 2011 μέχρι και το 2013. Αυτό οφείλεται στο μοντέλο λειτουργίας της τράπεζας και της μη έκθεσης της στην Ελληνική οικονομική κρίση. Η τράπεζα δεν διατηρούσε υποκαταστήματα στην Ελλάδα ούτε ήτανε εκτεθειμένη στα ελληνικά κρατικά ομόλογα. Κατά την διάρκεια του 2014 η απόδοση ιδίων κεφαλαίων είναι σημαντικά μειωμένη στο 6.91% ως αποτέλεσμα της σημαντικής μείωσης των κερδών κατά περίπου €69 εκ. Παρόλα αυτά κατά την διάρκεια του 2015 επιστρέφει στα υψηλά επίπεδα απόδοσης ιδίων κεφαλαίων που διατηρούσε από το 2011 μέχρι και το 2013 πάνω από το 20%. Το 2016 η απόδοση ιδίων κεφαλαίων μειώνεται και πάλι στο 16.17% ως αποτέλεσμα της μείωσης των κερδών κατά €63 εκ. σε σχέση με το 2015. Η επίδραση της μείωσης των ιδίων κεφαλαίων κατά €107 εκ. ως αποτέλεσμα της μείωσης των συσσωρευμένων κερδών από την πληρωμή μερισμάτων στους μετόχους δεν ήτανε αρκετή για να διατηρηθεί η απόδοση των ιδίων κεφαλαίων στα επίπεδα του 2015. Το 2017 τα κέρδη της τράπεζας αυξήθηκαν μόνο κατά €16 εκ., παρόλα αυτά ο δείκτης απόδοσης ιδίων κεφαλαίων αυξήθηκε κατά 4.8% στο 21% ως αποτέλεσμα της περαιτέρω μείωσης των ιδίων κεφαλαίων από την πληρωμή μερισμάτων. Ο δείκτης απόδοσης ιδίων κεφαλαίων για το 2018 ήτανε 14.3%. Για το 2018 παρατηρούμε ότι τα κέρδη μειώθηκαν κατά €21 εκ. και τα ίδια κεφάλαια αυξήθηκαν κατά €71 εκ. ως αποτέλεσμα του μικρότερου ποσού διανομής μερισμάτων κατά την διάρκεια του 2018. Αξιοσημείωτο να αναφέρουμε ότι για όλη την υπό εξέταση περίοδο από το 2011 μέχρι και το 2018 η διεύθυνση της τράπεζας προέβινε σε διανομή μερισμάτων προς τους μέτοχους ιδιαίτερα μεγάλων ποσών σε μια περίοδο στην οποία μεσολάβησε η οικονομική κρίση του 2013 και η εφαρμογή των οδηγιών της Βασιλείας III για πιο ενισχυμένη κεφαλαιακή βάση από το 2014. Στην συνέχεια από την ανάλυση που θα ακολουθήσει θα διαφανεί η ισχυρή κεφαλαιακή βάση και ο υψηλός δείκτης συνολικής κεφαλαιακής επάρκειας που διατήρησε η τράπεζα κατά την διάρκεια της υπό εξέταση περιόδου και η οποία επέτρεψε στην τράπεζα να συνεχίσει την μερισματική της πολιτική σε μια περίοδο κατά την οποία οι άλλες τράπεζες διέκοψαν ή μείωσαν την διανομή μερισμάτων σε μια προσπάθεια να αναχαιτίσουν την διάβρωση της κεφαλαιακής τους βάσης.

Ο δείκτης απόδοσης ιδίων κεφαλαίων για την Astrobank καταγράφει σημαντική επιδείνωση από το 2012 και μέχρι και το 2014. Το 2014 έχει αρνητικό δείκτη απόδοσης ιδίων κεφαλαίων ύψους 39.1% ο οποίος αποτελεί το χαμηλότερο δείκτη από τις τέσσερις τράπεζες που εξετάζουμε. Η αρνητική πορεία του δείκτη συνεχίζεται και τα έτη 2015 και 2016 μολονότι δείχνει κάποια σημάδια βελτίωσης μετά και την πώληση σημαντικού μέρους των μετοχών προς την Holding M. Sehnaoui από την Τράπεζα Πειραιώς με ταυτόχρονη εισροή κεφαλαίου ύψους €40 εκ. Το 2017 επιστρέφει σε θετικό πρόσημο με τον δείκτη απόδοσης ιδίων κεφαλαίων να παίρνει τιμή ύψους 4.34% ο οποίος συνεχίζει να βελτιώνεται το 2018 με τον δείκτη να καταγράφει τιμή ύψους 8.92%. Σημαντικό ρόλο στη θετική εξέλιξη διαδραμάτισε η επιστροφή της τράπεζας στην κερδοφορία το 2017 η οποία δίνει ενθαρρυντικά μηνύματα για την πορεία της τράπεζας μετά και την αντιστροφή της ζημιογόνου πορείας των τελευταίων πέντε ετών από το 2012.

7.1.2 Δείκτης αποδοτικότητας ενεργητικού

ROA	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
BOC	-0.46%	-2.35%	0.30%	-1.95%	-1.20%	-6.81%	-7.16%	-3.65%	0.71%	0.82%	1.32%	1.54%	1.26%
Hellenic Bank	1.98%	-0.66%	-0.89%	0.18%	-1.56%	-2.97%	-0.25%	-1.20%	0.11%	0.34%	0.40%	1.83%	0.90%
RCB	1.25%	1.06%	0.94%	1.08%	0.39%	0.90%	0.58%	0.59%	-	-	-	-	-
AstroBank	0.71%	0.41%	-0.59%	-0.89%	-2.32%	-2.50%	-1.44%	-	-	-	-	-	-

Γράφημα 2: Δείκτης αποδοτικότητας ενεργητικού

Ο δείκτης αποδοτικότητας ενεργητικού για την Τράπεζα Κύπρου μπορούμε να δούμε ότι εμφανίζει την ίδια πορεία με τον δείκτη απόδοσης ιδίων κεφαλαίων με θετική απόδοση μέχρι

και το τέλος του 2010 καταγράφοντας αρνητική απόδοση για πρώτη φορά το 2011 ως αποτέλεσμα των ζημιών που καταγράφηκαν ύψους περίπου €1.4 δις. και της σημαντικής μείωσης των συνολικών περιουσιακών στοιχείων της τράπεζας κατά €5.1 δις. Το 2012 που ακολούθησε η απόδοση της τράπεζας επιδεινώθηκε ακόμη περισσότερο με την αρνητική απόδοση του ενεργητικού να παίρνει την μεγαλύτερη τιμή ύψους 7.2% ως αποτέλεσμα της απομείωσης των ελληνικών ομολόγων με την τράπεζα να καταγράφει συνολικές ζημιές ύψους €2.2 δις. Κατά την διάρκεια του 2013 ως αποτέλεσμα του κουρέματος καταθέσεων που ακολούθησε η αρνητική απόδοση του ενεργητικού είναι περίπου στο ίδιο επίπεδο. Παρόλα αυτά, κατά την διάρκεια του 2014 και 2015 η απόδοση ενεργητικού βελτιώνεται με την τράπεζα να επιστρέφει σε θετικό πρόσημο το 2016. Στις 19 Ιανουαρίου 2017 οι μετοχές της Τράπεζας Κύπρου ξεκίνησαν να διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο του Λονδίνου.

Από το γράφημα παρατηρούμε ότι και για την Ελληνική Τράπεζα ο δείκτης αποδοτικότητας ενεργητικού εμφανίζει την ίδια πορεία με τον δείκτη απόδοσης ιδίων κεφαλαίων. Αξιοσημείωτο είναι να παρατηρήσουμε ότι στο 2007 παρουσίασε υψηλότερο δείκτη αποδοτικότητας ενεργητικού από την Τράπεζα Κύπρου. Σε αυτό συνέβαλε το μικρότερο μέγεθος ενεργητικού της Ελληνικής Τράπεζας (€7.3 δις.) σε σχέση με την Τράπεζα Κύπρου (€31.8 δις.) που ίσως επέτρεψε την αποτελεσματικότερη διαχείριση του. Μετά το τέλος του 2010, ακολούθησαν τέσσερα χρόνια αυξομειώσεων με τον δείκτη απόδοσης ενεργητικού να παίρνει αρνητικές τιμές ενώ μόλις το 2015 επέστρεψε στην κερδοφορία με το 2016 και 2017 να καταγράφει και πάλι ζημιές. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Ευριπίδης Πολυκάρπου στην ετήσια έκθεση προς του μετόχους για το 2017, ο μεγάλος τραπεζικός τομέας της Κύπρου, ο αυξημένος ανταγωνισμός που οδηγεί σε επικίνδυνα χαμηλά επιτόκια, οι σχέσεις με τις συντεχνίες και οι απαιτήσεις των εποπτικών αρχών δεν επιτρέπει στην τράπεζα να επιστρέψει γρήγορα στην κερδοφορία. Το 2018 αποτέλεσε ορόσημο για την Ελληνική Τράπεζα αφού με την απορρόφηση του υγιούς μέρους της Κεντρικής Συνεργατικής Τράπεζας κατέγραψε δείκτη αποδοτικότητας ενεργητικού 1.98% τον υψηλότερο για την υπό εξέταση περίοδο.

Ο δείκτης αποδοτικότητας ενεργητικού για την RCB καταγράφει ανοδική πορεία κατά την διάρκεια της υπό εξέταση περιόδου με εξαίρεση μικρές αυξομειώσεις κατά την διάρκεια του 2014 και 2016. Ο δείκτης αυξήθηκε από 0.59% το 2011 στο 1.25% το 2018. Παρόλα αυτά

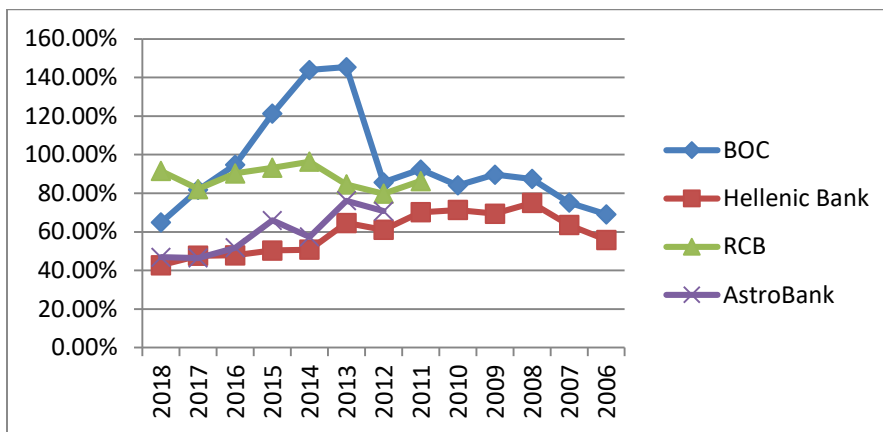
πρέπει να παρατηρήσουμε την σημαντική μείωση των περιουσιακών στοιχείων από το 2011 μέχρι και το 2018. Τα συνολικά περιουσιακά στοιχεία της τράπεζας μειώθηκαν από €13.8 δις. το 2011 σε €6.1 δις. το 2018 με τα κέρδη που καταγράφηκαν το 2018 ύψους €76 εκ. να είναι μειωμένα μόνο κατά €5.8 εκ. σε σχέση με το 2011 ύψους €82 εκ. Επίσης, τα δάνεια και η χορηγήσεις προς πελάτες μειώθηκαν από €11.6 δις. το 2011 σε €4.9 δις. το 2018. Εάν συνυπολογίσουμε και την εφαρμογή στρατηγικής για αυξημένη παρουσία στην λιανική τραπεζική με άνοιγμα υποκαταστημάτων και αύξησης του προσωπικού καταδεικνύεται η αποτελεσματικότερη διαχείριση του ενεργητικού της τράπεζας από την διεύθυνση σε σχέση με τις υπόλοιπες τράπεζες που εξετάζουμε.

Για την Astrobank όπως παρατηρούμε από το γράφημα ο δείκτης αποδοτικότητας ενεργητικού εμφανίζει την ίδια πορεία με τον δείκτη απόδοσης ιδίων κεφαλαίων. Από το 2012 μέχρι και το 2016 έχει αρνητικό πρόσημο με τις μεγαλύτερες τιμές το 2013 και 2014 ύψους 2.5% και 2.32% αντίστοιχα. Με αφετηρία το 2016 μετά και την εισροή κεφαλαίου €40 εκ. βλέπουμε ότι σταδιακά η τράπεζα επιστρέφει σε θετική απόδοση ενεργητικού. Παρόλα αυτά βλέπουμε ότι το 2018 σε σύγκριση με την Ελληνική Τράπεζα και την RCB υστερεί. Αυτό ίσως οφείλεται στην λιγότερο αποτελεσματική χρήση του ενεργητικού που προέκυψε μετά και την αναδιοργάνωση και νέα στρατηγική που βρίσκεται στο στάδιο υλοποίησης με την εισδοχή του νέου μετόχου και τα πλάνα για ενσωμάτωση των εργασιών της USB Bank κατά την διάρκεια του 2019. Μια προσεκτικότερη ανάλυση των πληροφοριών που αντλήθηκαν από της οικονομικές καταστάσεις καταδεικνύει την συσχέτιση στην αυξομείωση των καταθέσεων με την αποδέσμευση τοποθετήσεων σε άλλες τράπεζες για κάλυψη των αναλήψεων και την συνεπακόλουθη αυξομείωση των συνολικών περιουσιακών στοιχείων. Με το ξέσπασμα της κρίσης του 2013 και την εντεινόμενη γενική ανασφάλεια που επικράτησε για το τραπεζικό σύστημα στην Κύπρο βλέπουμε ότι οι καταθέσεις στην τράπεζα μειώθηκαν κατά €169 εκ. σε σχέση με το 2012 και τα συνολικά περιουσιακά στοιχεία κατά €205 εκ. στην πλειονότητα τους από την αποδέσμευση τοποθετήσεων σε άλλες τράπεζες. Αυτή η συσχέτιση ουσιαστικά σε συνδυασμό και την συνεχή μείωση των δανείων από το 2012 μέχρι και το 2017 και κατ' επέκταση της μείωσης των εισοδημάτων από τόκους καθόρισε την πορεία του δείκτη απόδοσης ενεργητικού.

7.2 Αριθμοδείκτης διαχείρισης κινδύνου ρευστότητας

7.2.1 Αριθμοδείκτης δανείων προς καταθέσεις

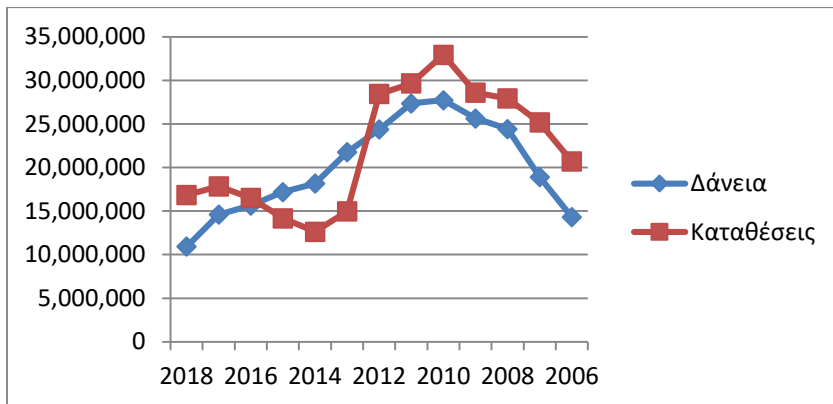
Τα δάνεια και οι καταθέσεις είναι οι πρωταρχικοί παράγοντες για τον προσδιορισμό της κερδοφορίας της τράπεζας. Τόσο τα δάνεια όσο και οι καταθέσεις είναι εξίσου σημαντικά για την τραπεζική λειτουργία και αποτελούν τις δύο όψεις του ίδιου νομίσματος. Όπως αναφέρουν οι Fiola Christiana και Ratnawati Kurnia (2016), όσο μεγαλύτερη είναι η αναλογία δανείων προς καταθέσεις, τόσο υψηλότερα είναι τα κεφάλαια που έχουν εκχωρηθεί σε τρίτους με την μορφή πιστώσεων οδηγώντας σε αύξηση των αποδόσεων των περιουσιακών στοιχείων με την μορφή εσόδων από τόκους. Αυτό μπορεί να αυξήσει την ικανότητα της τράπεζας να αποφέρει κέρδη χρησιμοποιώντας τα περιουσιακά της στοιχεία, επομένως η απόδοση ενεργητικού θα αυξηθεί. Ωστόσο, ο πιστωτικός κίνδυνος αυξάνεται διότι τα κεφάλαια που δεσμεύονται για τη χρηματοδότηση των πιστώσεων είναι όλο και μεγαλύτερα. Στο ίδιο συμπέρασμα καταλήγει και ο Dhanuskodi Rengasamy (2014) αναφέροντας ότι η αναλογία δανείων προς καταθέσεις έχει θετική και σημαντική επίδραση στην απόδοση των περιουσιακών στοιχείων ενός τραπεζικού οργανισμού, παρόλα αυτά πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στον πιστωτικό κίνδυνο.

L/D	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
BOC	64.84%	81.81%	94.79%	121.23%	143.92%	145.38%	85.70%	92.29%	84.14%	89.68%	87.43%	75.15%	69.14%
Hellenic Bank	42.72%	47.64%	47.88%	50.38%	50.76%	64.64%	61.09%	70.17%	71.33%	69.39%	74.99%	63.56%	55.84%
RCB	91.61%	82.20%	90.30%	93.21%	96.38%	84.63%	79.81%	86.34%	-	-	-	-	-
AstroBank	46.83%	46.44%	51.78%	65.91%	57.38%	76.18%	70.76%	-	-	-	-	-	-

Γράφημα 3: Αριθμοδείκτες δανείων προς καταθέσεις

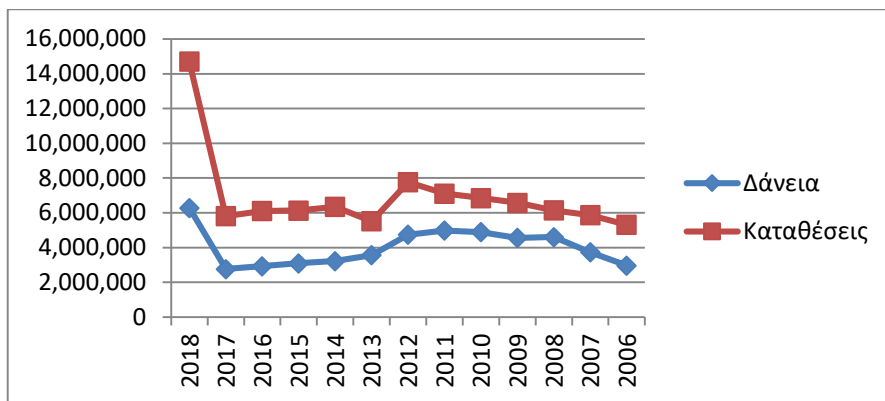
Ο αριθμοδείκτης δανείων προς καταθέσεις για την Τράπεζα Κύπρου από το 2006 μέχρι και το 2011 έχει μια αυξητική τάση αντικατοπτρίζοντας την σταδιακή συσσώρευση κινδύνων στο ισολογισμό. Κατά την διάρκεια του 2012 πραγματοποιήθηκε μια μικρή μείωση ως αποτέλεσμα της μεγαλύτερης μείωσης των δανείων σε σχέση με την μείωση των καταθέσεων που πραγματοποιήθηκε. Το 2013 μετά και από το κούρεμα καταθέσεων που πραγματοποιήθηκε ο δείκτης δανείων προς καταθέσεις εκτινάχθηκε στο 145.38% από το 85.70% του 2012, εντείνοντας τις ανησυχίες για την βιωσιμότητα της τράπεζας και τον φόβο στο ενδεχόμενο να οδηγηθεί στην κατάρρευση όπως και η Λαϊκή Τράπεζα. Επίσης, βλέπουμε ότι ο εν λόγω δείκτης διατηρήθηκε περίπου στο ίδιο ψηλό επίπεδο και κατά την διάρκεια του 2014 και 2015 καταδεικνύοντας το σημαντικό πρόβλημα εκροής καταθέσεων που είχε κληθεί η διεύθυνση της τράπεζας να αντιμετωπίσει. Από το 2016 και μετέπειτα βλέπουμε ότι ο δείκτης έχει καθοδική πορεία, φτάνοντας το 2018 να επανέρχεται στο επίπεδο του 2006. Ο υψηλός κίνδυνος που διέτρεξε η τράπεζα κατά την διάρκεια του 2013 μέχρι και το 2015 διαφαίνεται και από το πιο κάτω γράφημα από το οποίο διαφαίνονται οι δυσκολίες στην αντιστοίχιση δανείων με τις καταθέσεις που κλήθηκε η τράπεζα να αντιμετωπίσει.

Γράφημα 4: Δείκτης δανείων προς καταθέσεις – Τράπεζα Κύπρου

Ο αριθμοδείκτης δανείων προς καταθέσεις για την Ελληνική Τράπεζα για την περίοδο 2006 μέχρι και το 2008 παρουσιάζει μια αυξητική τάση ως αποτέλεσμα της συγκριτικά μεγαλύτερης αύξησης των δανείων σε σχέση με την αύξηση των καταθέσεων που παρουσίασε η τράπεζα. Το 2009 μειώνεται σε μικρό βαθμό ως αποτέλεσμα της μείωσης των δανείων κατά €48 εκ. και της αύξησης των καταθέσεων κατά €427 εκ. Η μείωση του δείκτη αντικατοπτρίστηκε και στην μειωμένη κερδοφορία της τράπεζας σε σύγκριση με το 2008. Εδώ διαφαίνεται πόσο σημαντική

είναι η διαχείριση του συσχετισμού μεταξύ των δανείων που χορηγούνται και των καταθέσεων που εισρέουν σε ένα τραπεζικό οργανισμό. Εάν ο λόγος είναι πολύ υψηλός, σημαίνει ότι η τράπεζα μπορεί να μην έχει αρκετή ρευστότητα για να καλύψει τυχόν απρόβλεπτες απαιτήσεις για ανάληψη καταθέσεων. Αντίθετα, εάν ο λόγος είναι πολύ χαμηλός, η τράπεζα μπορεί να μην κερδίζει όσο θα μπορούσε. Κατά την διάρκεια του 2010 και 2011 αυξάνεται οριακά από τα επίπεδα του 2009 και από το 2012 μέχρι και το 2018 παρουσιάζει μια καθοδική τάση. Το 2012 ο δείκτης δανείων προς καταθέσεις μειώθηκε κατά 9.1% σε σχέση με το 2011. Τα δάνεια είχαν μειωθεί κατά €242 εκ. και οι καταθέσεις αυξήθηκαν €660 εκ. ως αποτέλεσμα εκρών καταθέσεων από την Λαϊκή Τράπεζα και σε μικρότερο βαθμό από την Τράπεζα Κύπρου προς την Ελληνική Τράπεζα ως αποτέλεσμα της τότε κινδυνολογίας στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Με εξαίρεση το 2013 κατά το οποίο ο δείκτης δανείων προς καταθέσεις ανεβαίνει, από το 2014 και μετά ακολουθεί καθοδική πορεία. Ορόσημο για την τράπεζα όπως ανέφερα και πιο πάνω είναι η απορρόφηση του υγιούς μέρους της Συνεργατικής Κεντρικής Τράπεζας με τον δείκτη δανείων προς καταθέσεις να παίρνει την χαμηλότερη τιμή για την υπό εξέταση περίοδο ύψους 42.7%. Παρόλη την μεταβλητότητα που εμφανίζει ο δείκτης δανείων προς καταθέσεις και της Ελληνικής Τράπεζας βλέπουμε ότι η τράπεζα επιτυγχάνει καλύτερη αντιστοίχιση δανείων προς καταθέσεις σε σύγκριση με την Τράπεζα Κύπρου από το πιο κάτω γράφημα.

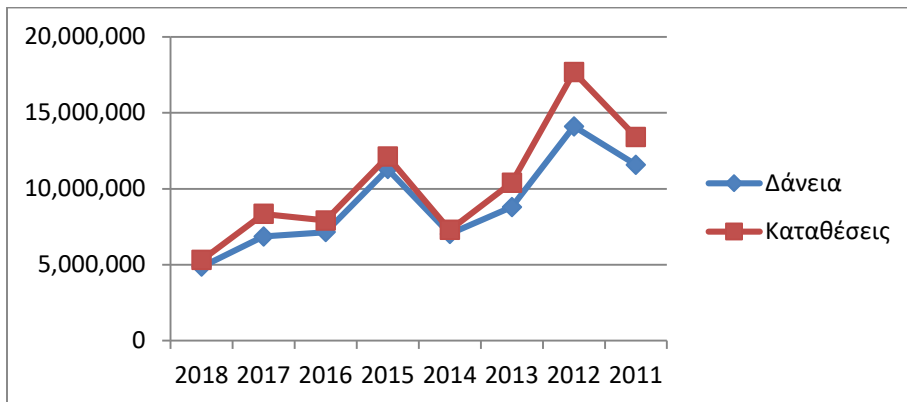

Γράφημα 5: Δείκτης δανείων προς καταθέσεις – Ελληνική Τράπεζα

Στην αρχές του 2020 η διεύθυνση της τράπεζας σε μία προσπάθεια διαχείρισης της αυξημένης ρευστότητας στον ισολογισμό της σε συνδυασμό με την δυσκολία εξασφάλισης αξιόχρεων δανειοληπτών εξέδωσε εγκύκλιο γνωστοποιώντας ότι θα προχωρήσει σε μείωση των καταθετικών επιτοκίων σε αρνητικά επίπεδα οριοθετώντας το αρνητικό επιτόκιο στο -0.60%

εξαιρώντας τους τρεχούμενους λογαριασμούς με υπόλοιπο κάτω των €100 χιλ. και τους λογαριασμούς παρατραβήγματος (<https://www.sigmalive.com/news/oikonomia/605278/arnitika-epitokia-se-katatheseis-apo-tin-elliniki-trapeza>).

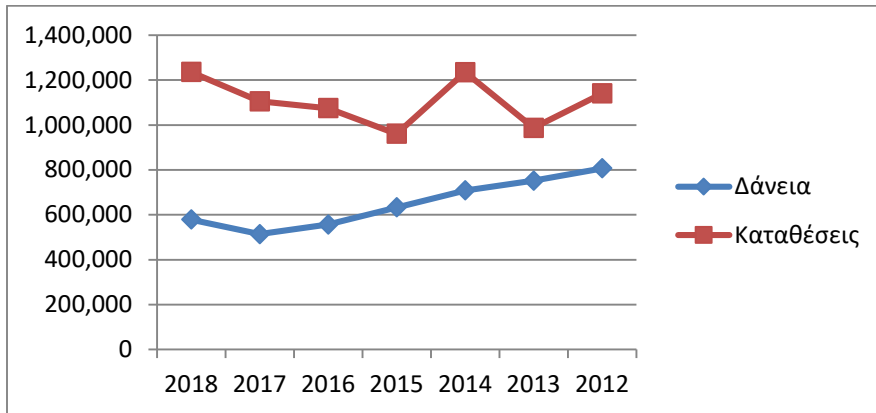
Όπως παρατηρούμε από το γράφημα ο δείκτης δανείων προς καταθέσεις της RCB παρουσιάζει μικρότερη μεταβλητότητα σε σύγκριση με τις υπόλοιπες τρεις τράπεζες που εξετάζουμε. Με εξαίρεση το 2012 όπου ο δείκτης είναι οριακά κάτω από το 80% για τα υπόλοιπα έτη υπό εξέταση ο δείκτης κυμαίνεται μεταξύ του 80% και 95%. Ένας διαχρονικά υψηλός δείκτης δανείων προς καταθέσεις καταδεικνύει ότι η RCB έχει την ικανότητα να διαχειρίζεται τις εργασίες της με χαμηλό επίπεδο ταμειακών διαθεσίμων και εμπορεύσιμων επενδύσεων αυξάνοντας την κερδοφορία της με την εξασφάλιση υψηλότερων εσόδων από τόκους. Η σωστή αντιστοίχιση των δανείων και καταθέσεων διαφαίνεται και από το πιο κάτω γράφημα στο οποίο μπορούμε να δούμε ότι το μοτίβο αυξομειώσεων στις καταθέσεις ακολουθεί από το ίδιο μοτίβο στις αυξομειώσεις χορηγήσεων δανείων.

Γράφημα 6: Δείκτης δανείων προς καταθέσεις - RCB

Αντίθετα για την Astrobank όπως παρατηρούμε από το γράφημα ο δείκτης δανείων προς καταθέσεις με εξαίρεση το 2013 και 2015 που σημείωσε αύξηση που προέκυψε ως αποτέλεσμα των μεγαλύτερων μειώσεων σε καταθέσεις σε σύγκριση με την μείωση στα δάνεια εμφανίζει μείωση για τα υπόλοιπα έτη υπό εξέταση. Το 2012 και 2018 ο δείκτης δανείων προς καταθέσεις είχε τιμές ύψους 70.76% και 46.83% αντίστοιχα. Επίσης, όπως παρατηρούμε από το πιο κάτω γράφημα δεν επιτυγχάνεται σωστή αντιστοίχιση δανείων προς καταθέσεις κάτι το οποίο διαφαίνεται και στην ζημιογόνα πορεία της τράπεζας. Από το 2015

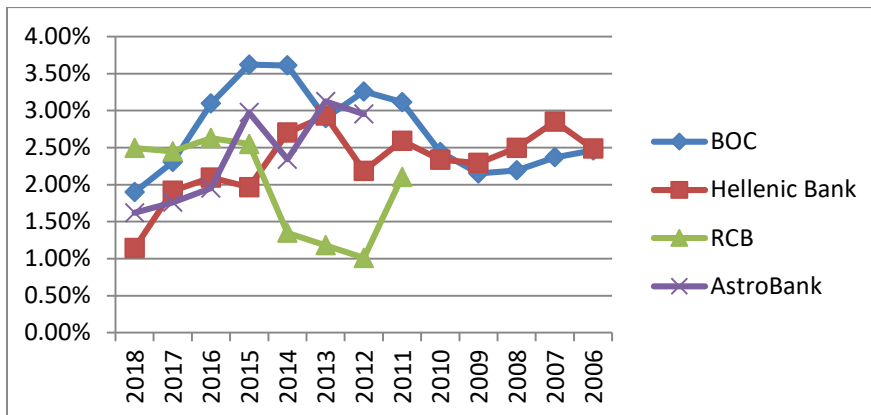
μέχρι και το 2018 οι καταθέσεις αυξάνονται ενώ τα δάνεια μειώνονται με εξαίρεση το 2018 καταδεικνύοντας ότι η τράπεζα θα μπορούσε να αυξήσει περαιτέρω τα έσοδα της από τόκους.

Γράφημα 7: Δείκτης δανείων προς καταθέσεις - Astrobank

7.3 Αριθμοδείκτης διαχείρισης κινδύνου επιτοκίων

7.3.1 Καθαρό περιθώριο επιτοκίου

NIM	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
BOC	1.90%	2.30%	3.09%	3.62%	3.61%	2.90%	3.26%	3.12%	2.44%	2.15%	2.19%	2.37%	2.46%
Hellenic Bank	1.14%	1.92%	2.10%	1.97%	2.70%	2.93%	2.19%	2.59%	2.34%	2.29%	2.50%	2.85%	2.49%
RCB	2.49%	2.45%	2.63%	2.55%	1.35%	1.18%	1.01%	2.10%	-	-	-	-	-
AstroBank	1.62%	1.76%	1.95%	2.98%	2.34%	3.12%	2.95%	-	-	-	-	-	-

Γράφημα 8: Καθαρό περιθώριο επιτοκίου

Το καθαρό περιθώριο επιτοκίου για την Τράπεζα Κύπρου βλέπουμε ότι μειώνεται για την περίοδο 2006 με 2009 και αυξάνεται κατά την διάρκεια του 2010 μέχρι και το 2012. Όπως, αναφέρεται και στην ετήσια έκθεση για το 2008, σημαντικός παράγοντας που συνέτεινε στην

μείωση του καθαρού περιθωρίου επιτοκίου ήταν και η υιοθέτηση του Ευρώ ως εθνικό νόμισμα της Κύπρου καθώς και οι μειώσεις των βασικών επιτοκίων του Ευρώ και των υπόλοιπων νομισμάτων. Κάπου σε αυτή την χρονική στιγμή η στρατηγική της τράπεζας επικεντρώθηκε στην επέκταση σε αγορές στις οποίες μπορεί να εξασφαλιστεί υψηλότερο καθαρό περιθώριο επιτοκίου όπως η Ρουμανία, Ουκρανία και Ρωσία καθώς το τέταρτο τρίμηνο του 2008 οι εργασίες τις τράπεζας από αυτές τις αγορές κατέγραψαν καθαρό περιθώριο επιτοκίου ύψους 7%. Το 2013 εμφανίζει μείωση την οποία διαδέχεται μια σχετικά σταθερή πορεία ικανοποιητικού καθαρού περιθωρίου επιτοκίου κατά την διάρκεια του 2014 μέχρι και 2016 ύψους 3%-3.6%. Από το 2017 μέχρι και το 2018 μειώνεται με την τιμή που λαμβάνει για το 2018 να είναι η χαμηλότερη για την υπό εξέταση περίοδο. Η αυξομείωση στο καθαρό περιθώριο επιτοκίου καταδεικνύει την επίδραση των μεταβολών των επιτοκίων στα κέρδη του τραπεζικού οργανισμού που αντικατοπτρίζει τις δύσκολες οικονομικές συνθήκες που επικρατούν αλλά ίσως και αδυναμίες από την διεύθυνση της τράπεζας στην διαχείριση του κινδύνου επιτοκίου. Εάν γινότανε επαρκής διαχείριση του κινδύνου επιτοκίου θα βλέπαμε το ύψος του καθαρού περιθωρίου επιτοκίου να παραμένει σταθερό. Το ύψος του καθαρού περιθωρίου επιτοκίου όπως αναφέρεται και στις οικονομικές καταστάσεις αντικατοπτρίζει το χαμηλότερο ύψος των δανείων, την πίεση στα επιτόκια δανεισμού και το κόστος συμμόρφωσης ρευστότητας. Επίσης, καθοριστικό παράγοντα μείωσης του καθαρού περιθωρίου επιτοκίου διαδραμάτισε και η αυξημένη δραστηριότητα αναδιάρθρωσης των δανείων. Αξιοσημείωτο να αναφέρουμε ότι η μεταβίβαση ορισμένων εργασιών της Λαϊκής Τράπεζας στην Τράπεζα Κύπρου οδήγησε σε μεταφορά ποσού €9 δις. χρηματοδότησης από τον ELA (Emergency liquidity assistance) κατά την ημερομηνία εξαγοράς. Ως χαρακτηριστικό της επίδρασης στην λειτουργία της τράπεζα και τις επιπτώσεις στην απόδοση της κατά την διάρκεια του 2014 το 31% του ενεργητικού χρηματοδοτήθηκε από ευρωπαϊκούς μηχανισμούς, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και τον ELA. Από τον Αύγουστο του 2013, η Τράπεζα έχει επανενταχθεί από την ΕΚΤ ως επιλέξιμος αντισυμβαλλόμενος για πράξεις νομισματικής πολιτικής. Ο συνδυασμός της αποκατάστασης του καθεστώτος αντισυμβαλλομένου και της έγκρισης στις αρχές Ιουλίου 2013 για τη χρήση ομολόγων που έχουν εκδοθεί ή εγγυηθεί από την Κυπριακή Δημοκρατία είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση της χρηματοδότησης από τον ELA,

καθώς η Τράπεζα μπορούσε να έχει πρόσβαση σε χρηματοδότηση από την ΕΚΤ μέσω πράξεων νομισματικής πολιτικής. Επιπλέον, η χρηματοδότηση της ΕΚΤ παρέχεται με χαμηλότερο συντελεστή από το επιτόκιο δανεισμού του ΕΛΑ.

Το καθαρό περιθώριο επιτοκίου για την Ελληνική Τράπεζα βλέπουμε ότι το 2006 ήταν περίπου στο ίδιο επίπεδο με την Τράπεζα Κύπρου. Κατά την διάρκεια του 2007 το οποίο αποτέλεσε την χρονιά κατά την οποία ξεκίνησε η παγκόσμια οικονομική κρίση βλέπουμε ότι όχι μόνο κατάφερε να διατηρήσει το ύψος του καθαρού περιθωρίου επιτοκίου αλλά και να επιτύχει αύξηση. Επίσης, κατά την διάρκεια του 2008 και 2009 διατηρήθηκε σε υψηλότερο επίπεδο από την Τράπεζα Κύπρου. Παρόλα αυτά από το 2012 μέχρι και το 2018 το καθαρό περιθώριο επιτοκίου παρουσιάζει απότομη πτώση η οποία με εξαίρεση κάποιες χρονιές με μικρή αυξομείωση συνεχίζεται μέχρι και το 2018. Η διεύθυνση της τράπεζας κατά την διάρκεια της κρίσης αναφέρει ότι αντιμετώπισε πίεση στην ρευστότητα από τον αυξημένο ανταγωνισμό για καταθέσεις πελατών. Η ύπαρξη αυξημένου κινδύνου επιτοκίου με την αύξηση των επιτοκίων καταθέσεων σε συνδυασμό με τα δύο βασικά επιτόκια δανεισμού (επιτόκια της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και Euribor) να μειώνονται λόγω της συνεχιζόμενης κρίσης στην Ευρωζώνη είχε οδηγήσει στη συμπίεση των περιθωρίων (margin rates) δημιουργώντας αυξημένο κίνδυνο επιτοκίου ο οποίος αντικατοπτρίζεται στην μεταβλητότητα του καθαρού περιθωρίου επιτοκίου κατά την διάρκεια της υπό εξέταση περιόδου. Όπως αναφέρεται στην ετήσια έκθεση για το έτος 2015 η μείωση των επιτοκίων δανείων στις αρχές του 2015 (το βασικό επιτόκιο των δανείων σε ευρώ μειώθηκε το Μάρτιο του 2015 κατά 1%) είχε άμεσες αρνητικές επιπτώσεις στο περιθώριο καθαρού επιτοκίου της τράπεζας, ενώ ο αντίκτυπος από τη μείωση των επιτοκίων καταθέσεων ήτανε σταδιακός σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα λήξης των προθεσμιικών καταθέσεων. Η μικρή αύξηση του καθαρού περιθωρίου επιτοκίου το 2016 ήτανε αποτέλεσμα των χαμηλότερων επιτοκίων των καταθέσεων σε σύγκριση με το 2015 που είχαν ως αποτέλεσμα την σημαντική μείωση του κόστους τόκων, με θετική επίδραση στα καθαρά έσοδα από τόκους. Επίσης, οι κυριότεροι παράγοντες που συνέβαλαν στη μείωση των καθαρών εσόδων από τόκους και κατ' επέκταση το καθαρό περιθώριο επιτοκίου σε σύγκριση με το 2016 ήταν η πτωτική τάση των επιτοκίων δανεισμού το 2017 που επηρέασε κατά κύριο

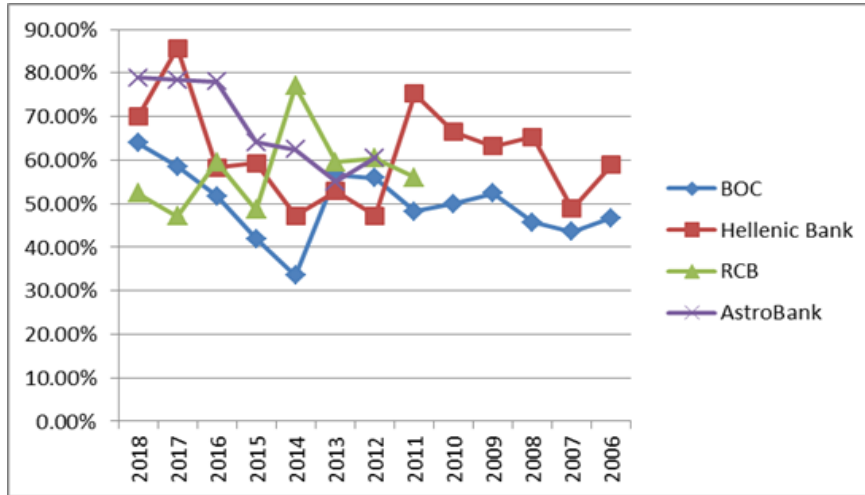
λόγο το εξυπηρετούμενο δανειακό χαρτοφυλάκιο και η μειωμένη λογιστική αξία του απομειωμένου χαρτοφυλακίου χορηγήσεων.

Όπως παρατηρούμε από το γράφημα το καθαρό περιθώριο επιτοκίου για την RCB μειώνεται κατά το ήμισυ το 2012 στο 1.01% από το 2.10% το 2011 και διατηρήθηκε περίπου στο ίδιο επίπεδο και για το 2013 ως αποτέλεσμα της μείωσης του καθαρού εισοδήματος από τόκους. Κατά την διάρκεια του 2014 το καθαρό εισόδημα από τόκους μειώνεται κατά €24 εκ., παρόλα αυτά το καθαρό περιθώριο επιτοκίου αυξάνεται οριακά ως αποτέλεσμα της μείωσης των περιουσιακών στοιχείων κατά €3.2 εκ. Από το 2015 μέχρι και το 2018 το καθαρό περιθώριο επιτοκίου σταθεροποιήθηκε περίπου στο 2.5% κάτι το οποίο μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η διεύθυνση της RCB μπόρεσε με επιτυχία να διαχειριστεί τον κίνδυνο επιτοκίου.

Όπως παρατηρούμε από το γράφημα το καθαρό περιθώριο επιτοκίου για την Astrobank παρουσίασε πτωτική πορεία με εξαίρεση τα έτη 2013 και 2015 κατά τα οποία αυξήθηκε οριακά σε σύγκριση με τις προηγούμενες χρονιές. Εξετάζοντας περεταίρω τις πληροφορίες οι οποίες αντλήθηκαν από τις οικονομικές καταστάσεις παρατηρούμε ότι τα καθαρά έσοδα από τόκους ακολουθούν πτωτική πορεία από το 2012 μέχρι και το 2017 με ουσιαστικά η αύξηση που παρατηρείτε το 2018 να είναι οριακή ύψους €0.7 εκ. Σε αντιδιαστολή τα συνολικά περιουσιακά στοιχεία παρουσιάζουν αύξηση για όλα τα έτη υπό εξέταση με εξαίρεση το 2013 και 2015 όπου μειώθηκαν σε σύγκριση με τις προηγούμενες χρονιές. Τα συνολικά περιουσιακά στοιχεία για το 2012 ήταν €1.3 δις. και το 2018 €1.4 δις., παρόλα αυτά τα καθαρά κέρδη από τόκους το 2012 ανήλθαν σε €39 εκ. και το 2018 σε €23 εκ. δημιουργώντας ερωτηματικά κατά πόσο η εν λόγω τράπεζα είναι αποτελεσματική στην διαχείριση του κινδύνου επιτοκίου και κατά πόσο έχουν δεσμευτεί κεφάλαια σε μη τοκοφόρα περιουσιακά στοιχεία.

7.4 Αριθμοδείκτης διαχείρισης κόστους

7.4.1 Δείκτης λειτουργικών εξόδων προς λειτουργικά έσοδα

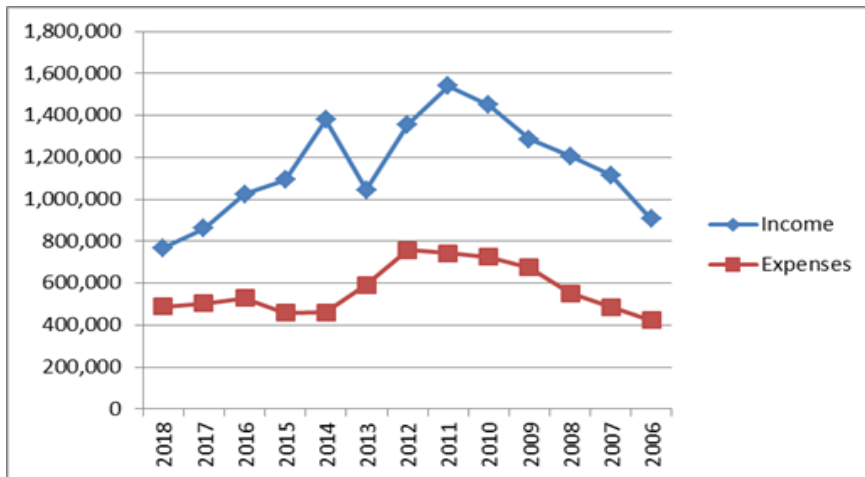

Oper. costs/Oper. Income	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	Average for period
BOC	63.93%	58.52%	51.70%	41.93%	33.51%	56.67%	55.84%	48.24%	50.00%	52.41%	45.77%	43.58%	46.69%	49.91%
Hellenic Bank	70.03%	85.68%	58.33%	59.32%	47.20%	52.81%	47.24%	75.22%	66.52%	63.14%	65.34%	48.90%	58.87%	61.43%
RCB	52.38%	47.07%	59.55%	48.57%	77.00%	59.48%	60.45%	56.05%	-	-	-	-	-	57.57%
AstroBank	78.89%	78.42%	78.05%	64.12%	62.39%	55.04%	60.54%	-	-	-	-	-	-	68.21%

Γράφημα 9: Δείκτης λειτουργικών εξόδων προς λειτουργικά έσοδα

Όπως βλέπουμε από τον πιο πάνω πίνακα η Τράπεζα Κύπρου για την περίοδο εξέτασης παρουσίασε την χαμηλότερη μέση τιμή λειτουργικών εξόδων προς λειτουργικά κέρδη ύψους 49.91%, σημαντικά χαμηλότερη από την Ελληνική Τράπεζα που παρουσίασε μέση τιμή ύψους 61.43%. Όπως ανάφερα και πιο πάνω η καλή διαχείριση κόστους βοηθά μια τράπεζα να βελτιώσει τη μακροπρόθεσμη κερδοφορία της. Με εξαίρεση τα έτη 2012 και 2013 η Τράπεζα Κύπρου διατήρησε χαμηλότερο δείκτη λειτουργικών εξόδων προς λειτουργικά κέρδη για όλη την υπό εξέταση περίοδο καταδεικνύοντας ότι η διεύθυνση της εν λόγω τράπεζας κατάφερε να επιτύχει καλύτερο έλεγχο στα λειτουργικά έξοδα από την Ελληνική Τράπεζα, σημαντικό επίτευγμα ένα συνυπολογίσουμε και το μεγαλύτερο της μέγεθος με μεγαλύτερο αριθμό υποκαταστημάτων και προσωπικού. Μια προσεκτικότερη ανάλυση των πληροφοριών που αντλήθηκαν από τις οικονομικές καταστάσεις διαφαίνεται η δραματική αύξηση των λειτουργικών εξόδων από το 2006 μέχρι και το 2012 για την Τράπεζα Κύπρου ενδεικτική της επέκτασης των εργασιών που παρουσίασε εκείνη την περίοδο η οποία συνοδεύτηκε και από

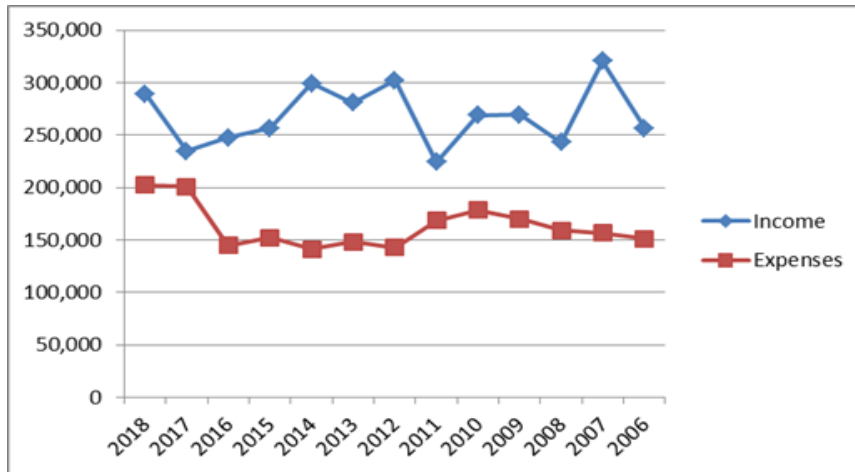
διαδοχικές αυξήσεις των εσόδων της. Τα λειτουργικά έξοδα για το 2006 και 2012 ήταν €423 εκ. και €758 εκ. αντίστοιχα, ενώ τα λειτουργικά έσοδα €907 εκ. και €1,357 εκ. για τα ίδια έτη αντίστοιχα. Από το 2013 μέχρι και το 2015 παρατηρούμε σημαντική μείωση των λειτουργικών εξόδων ως αποτέλεσμα και της αναδιάρθρωσης που ακολούθησε με πώληση των μη κύριων εργασιών της τράπεζας και την μείωση του κόστους προσωπικού μετά και το πρόγραμμα εθελοντικής συνταξιοδότησης ύψους €118 εκ. κατά την διάρκεια του 2013. Μετέπειτα, τα λειτουργικά έξοδα σταθεροποιούνται γύρω στα €500 εκ. σημαντικό επίτευγμα για την τράπεζα αν συνυπολογίσουμε και τις προκλήσεις που είχε να αντιμετωπίσει από την απορρόφηση του υγιούς μέρους της Λαϊκής Τράπεζας. Παρόλα αυτά, από το πιο κάτω διάγραμμα διαφαίνεται ότι η τράπεζα αν δεν αντιστραφεί η τάση μείωσης των λειτουργικών εσόδων που παρατηρούμε από το 2014 μέχρι και το 2018 για να επιτύχει αύξηση στα καθαρά κέρδη θα πρέπει να εφαρμόσει στρατηγική για μείωση των λειτουργικών εξόδων.

Γράφημα 10: Δείκτης λειτουργικών εξόδων προς λειτουργικά έσοδα – Τράπεζα Κύπρου

Η Ελληνική Τράπεζα όπως μπορούμε να δούμε παρουσίασε τον δεύτερο πιο ψηλό μέσο δείκτη λειτουργικών εξόδων προς λειτουργικά κέρδη για την υπό εξέταση περίοδο ύψους 61.43% μετά την Astrobank. Η μεταβλητότητα του δείκτη οφείλεται περισσότερο στην μεταβλητότητα των λειτουργικών εσόδων διότι όπως παρατηρούμε από της πληροφορίες που έχουν αντληθεί από τις οικονομικές καταστάσεις τα λειτουργικά έξοδα για την υπό εξέταση περίοδο κυμαίνονται μεταξύ €140 εκ. και €175 εκ. με εξαίρεση τα έτη 2017 και 2018 κατά τα οποία τα λειτουργικά έξοδα ήταν περίπου €200 εκ. ως αποτέλεσμα πακέτου εθελούσιας πρόωρης

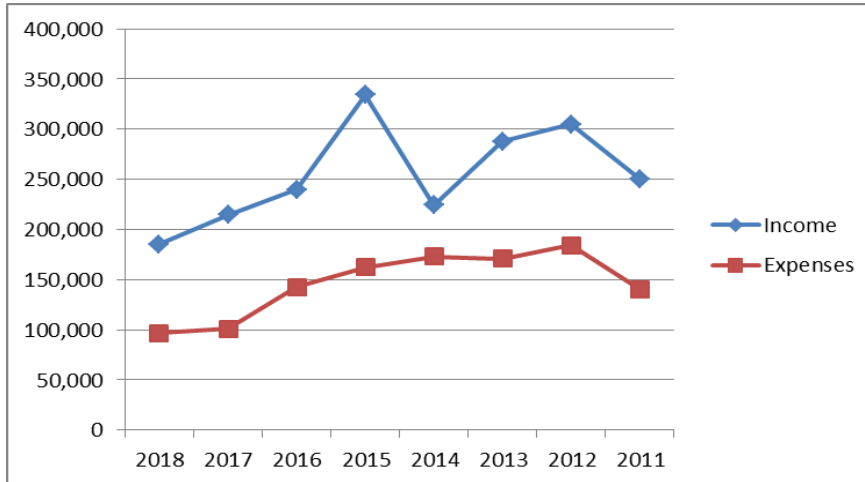
αφυπηρέτησης το 2017 ύψους €41 εκ. και αυξημένων εξόδων για συμβουλευτικές υπηρεσίες για την αγορά του υγιούς μέρους της Κεντρικής Συνεργατικής Τράπεζας και διαχειριστικών υπηρεσιών από την APS Cyrgus που διαχειρίζεται μέρος των μη εξυπηρετούμενων δανείων της Ελληνικής Τράπεζας ύψους περίπου €25 εκ. Η διεύθυνση της Ελληνικής Τράπεζας θα κλιθεί να αντιμετωπίσει σημαντικές δυσκολίες στον έλεγχο των λειτουργικών εξόδων ως αποτέλεσμα της αναδιοργάνωσης που θα ακολουθήσει μετά την απόκτηση του υγιούς μέρους της Κεντρικής Συνεργατικής Τράπεζας.

Γράφημα 11: Δείκτης λειτουργικών εξόδων προς λειτουργικά έσοδα – Ελληνική Τράπεζα

Η RCB έχει την δεύτερη πιο χαμηλή μέση τιμή του δείκτη λειτουργικών εξόδων προς λειτουργικά έσοδα μετά την Τράπεζα Κύπρου ύψους 57.57%. Αξιοσημείωτο να παρατηρήσουμε ότι κατά την διάρκεια του 2017 και 2018 εμφάνισε τις χαμηλότερες τιμές του δείκτη από τους τέσσερις υπό εξέταση τραπεζικούς οργανισμούς οδηγώντας μας στο συμπέρασμα ότι η διεύθυνση της τράπεζα επιτυγχάνει κάλο έλεγχο των λειτουργικών εξόδων και ικανοποιητική συσχέτιση με τα λειτουργικά έσοδα. Καλύτερος έλεγχος των λειτουργικών εξόδων μειώνει τον λειτουργικό κίνδυνο και βελτιώνει την ικανότητα της τράπεζας να αντέχει σε περιόδους χαμηλού κύκλου εργασιών και περιόδων έντονου ανταγωνισμού. Τα λειτουργικά έσοδα της τράπεζας βλέπουμε ότι από το 2012 και μετέπειτα ακολουθούν πτωτική πορεία. Την ίδια πορεία ακολουθούν και τα λειτουργικά έσοδα με εξαίρεση το 2015 κατά το οποίο σημειώθηκε σημαντική αύξηση σε σύγκριση με την προηγούμενη χρονιά ως αποτέλεσμα της σημαντικής αύξησης των τοκοφόρων περιουσιακών στοιχείων. Ο δείκτης για την υπό εξέταση

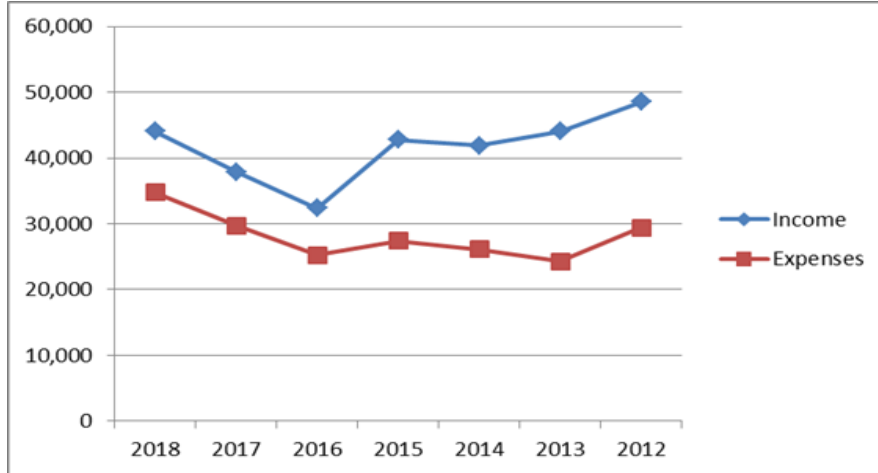
περίοδο κυμαίνεται μεταξύ του 50-60% με εξαίρεση το 2014 κατά το οποίο η τιμή του δείκτη παρουσίασε τιμή ύψους 77% ως αποτέλεσμα του συνδυασμού της απότομης μείωσης των εσόδων σε σύγκριση με την προηγούμενη χρονιά και διατήρηση των λειτουργικών εξόδων στο ίδιο επίπεδο. Τα λειτουργικά έξοδα είναι πιο δύσκολο να μεταβληθούν βραχυπρόθεσμα επιβεβαιώνοντας το πιο πάνω συμπέρασμα μας και την σημασία παρακολούθησης του δείκτη λειτουργικών εξόδων προς λειτουργικά έσοδα.

Γράφημα 12: Δείκτης λειτουργικών εξόδων προς λειτουργικά έσοδα – RCB

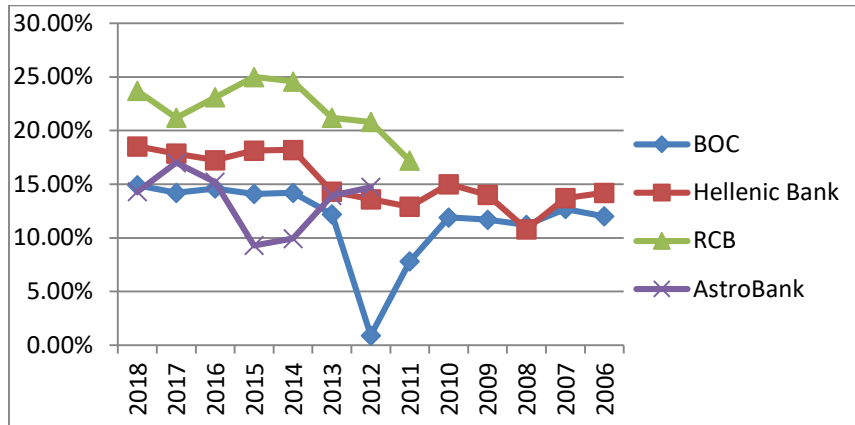
Ο δείκτης λειτουργικών εξόδων προς λειτουργικά έσοδα της Astrobank με εξαίρεση το 2012, από το 2013 μέχρι και το 2018 παρουσιάζει ανοδική πορεία. Το 2012 και 2018 ο δείκτης είχε τιμή ύψους 60.5% και 78.9% αντίστοιχα. Η δραματική αύξηση στο δείκτη επιβεβαιώνεται παρατηρώντας και την μέση τιμή του δείκτη για την υπό εξέταση περίοδο η οποία είναι 68.21%, αποτελώντας την υψηλότερη για τους υπό εξέταση τραπεζικούς οργανισμούς. Ο δείκτης για τα έτη 2016 μέχρι και το 2018 διατηρήθηκε στο 78% δημιουργώντας ερωτηματικά κατά πόσο η διεύθυνση της τράπεζας έδειξε την δέουσα επιμέλεια στον έλεγχο της αύξησης των λειτουργικών εξόδων διότι αποστέρησε από την τράπεζα την ευκαιρία να εκμεταλλευτεί την αύξηση των λειτουργικών εσόδων για περαιτέρω αύξηση των καθαρών κερδών. Ο καλύτερος έλεγχος των λειτουργικών εξόδων μπορεί να βοηθήσει τον τραπεζικό οργανισμό να μπορέσει να προσφέρει χρηματοοικονομικές υπηρεσίες χαμηλότερου κόστους σε σύγκριση με τους ανταγωνιστές κάτι το οποίο θα βοηθούσε την τράπεζα να επιτύχει αύξηση του μεριδίου της στην αγορά. Παρατηρώντας το γράφημα πιο κάτω επιβεβαιώνεται ότι από το 2016 μέχρι

και το 2018 τα λειτουργικά έξοδα και τα λειτουργικά έσοδα αυξήθηκαν με τον ίδιο ρυθμό καταδεικνύοντας την ανάγκη για περαιτέρω έλεγχο και συγκράτηση της αύξησης των λειτουργικών εξόδων εάν η τράπεζα θέλει να βελτιώσει την κερδοφορία της.

Γράφημα 13: Δείκτης λειτουργικών εξόδων προς λειτουργικά έσοδα – Astrobank

7.5 Συνολικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας

Capital adequacy	Basel III 2018	Basel III 2017	Basel III 2016	Basel III 2015	Basel III 2014	Basel II 2013	Basel II 2012	Basel II 2011	Basel II 2010	Basel II 2009	Basel II 2008	Basel II 2007	Basel I 2006
BOC	14.90%	14.20%	14.60%	14.10%	14.20%	12.20%	0.90%	7.80%	11.90%	11.70%	11.20%	12.70%	12.00%
Hellenic Bank	18.53%	17.86%	17.24%	18.13%	18.20%	14.30%	13.60%	12.90%	15.00%	14.00%	10.80%	13.70%	14.20%
RCB	23.70%	21.20%	23.10%	25.00%	24.58%	21.20%	20.80%	17.20%	-	-	-	-	-
AstroBank	14.30%	17.00%	15.20%	9.30%	9.93%	13.95%	14.72%	-	-	-	-	-	-

Γράφημα 14: Συνολικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας

Όπως παρατηρούμε ο συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας για την Τράπεζα Κύπρου το 2006 ήτανε 12% και το 2018 έχει αυξηθεί στο 14.9%. Από το 2006 μέχρι και το 2010 με

εξαίρεση το 2008 όπου υπήρξε σχετικά μεγαλύτερη μείωση ως αποτέλεσμα της εντεινόμενης οικονομικής κρίσης στην ευρωζώνη παραμένει περίπου στο ίδιο επίπεδο. Το διοικητικό συμβούλιο της τράπεζας, λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες που επικρατούσαν στο οικονομικό περιβάλλον και τη σημασία της διατήρησης ισχυρών και ανταγωνιστικών δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας και την περαιτέρω ενδυνάμωσή τους, είχε αποφασίσει το 2008 να προτείνει στους μετόχους την έκδοση μετατρέψιμων μετοχών ύψους €645 εκ. με στόχο την περαιτέρω ενίσχυση των κεφαλαίων Tier 1. Κατά την διάρκεια του 2011 ο συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας παρουσίασε απότομη μείωση η οποία συνεχίστηκε το 2012 όπου παρουσιάζει την μικρότερη τιμή του συνολικού δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας για την υπό εξέταση περίοδο. Το έτος 2011 ήταν ένα από τα έτη με τις μεγαλύτερες προκλήσεις για την τράπεζα με τις αρνητικές επιπτώσεις στο κεφάλαιο της τράπεζας ως αποτέλεσμα της απομείωσης των ελληνικών κρατικών ομολόγων. Το πρώτο βήμα της διεύθυνσης της τράπεζας προς ενίσχυση της κεφαλαιακής επάρκειας ήταν η έκδοση μετοχών προς υφιστάμενους μετόχους και η εθελοντική ανταλλαγή μετατρέψιμων αξιόγραφων σε μετοχές τον Μάρτιο του 2012 το οποίο ενίσχυσε σημαντικά το CET1 κατά € 592 εκ. Παρόλα αυτά, το πρώτο εξάμηνο του 2012, η τράπεζα υπέστη επιπρόσθετες ζημιές λόγω αυξημένων προβλέψεων για τα χαρτοφυλάκια δανείων στην Κύπρο και την Ελλάδα καθώς και την περαιτέρω απομείωση των ελληνικών κρατικών ομολόγων και ομολόγων που εκδόθηκαν από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στην Κύπρο και την Ελλάδα. Ως αποτέλεσμα, η Τράπεζα Κύπρου ανακοίνωσε στις 27 Ιουνίου 2012 ότι δεν μπόρεσε να καλύψει πλήρως το κεφαλαιακό έλλειμμα της και υπέβαλε αίτηση στην Κυπριακή Δημοκρατία για κεφαλαιακή στήριξη. Κατά τη διάρκεια του έτους που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2013, η Τράπεζα Κύπρου υπέστη σημαντικές ζημιές λόγω της πώλησης των εργασιών της στην Ελλάδα και τις σημαντικές προβλέψεις που πραγματοποιήθηκαν για απομείωση δανείων και απαιτήσεων. Παρόλα αυτά βλέπουμε ότι ο συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας είχε αυξηθεί στο 12.2% ως αποτέλεσμα της ανακεφαλαιοποίησης που ολοκληρώθηκε τον Ιούλιο του 2013 μετά την συμφωνία μεταξύ Τρόικας και της Κυπριακής Κυβέρνησης που επιτεύχθηκε τον Μάρτιο του 2013 με *bail-in* των μη ασφαλισμένων καταθέσεων και την απορρόφηση των συσσωρευμένων ζημιών από τους κατόχους κοινών μετοχών και χρεωστικών τίτλων. Κατά την διάρκεια του 2014, η Τράπεζα Κύπρου συνέχισε τις

προσπάθειες βελτίωσης της κεφαλαιακής της θέσης μέσω της πώλησης μη βασικών εργασιών. Πιο συγκεκριμένα, η Τράπεζα Κύπρου πώλησε τις εργασίες της στην Ουκρανία, την επένδυση στην Banca Transilvania στην Ρουμανία, τα δάνεια πελατών στη Σερβία, τα περιουσιακά στοιχεία στη Ρουμανία και το μεγαλύτερο μέρος του δανειακού χαρτοφυλακίου που απορροφήθηκε από την Λαϊκή Τράπεζα στο Ηνωμένο Βασίλειο. Ο δείκτης CET1 είχε αυξηθεί στο 14,0% κυρίως λόγω της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου κατά €1 δις. και της μείωσης των σταθμισμένων προς τον κίνδυνο περιουσιακών στοιχείων λόγω των συνεχιζόμενων ενεργειών απομόχλευσης που ανέφερα προηγουμένως. Κατά τη διάρκεια του 2015 ο δείκτης CET1 συνέχισε να επηρεάζεται αρνητικά από τις ζημιές που σημειώθηκαν για το έτος ως αποτέλεσμα των συνεχιζόμενων αυξημένων προβλέψεων για απομείωση δανείων πελατών που πρόεκυψαν από αλλαγές στην μεθοδολογία που συμφωνήθηκε με την ΕΚΤ. Παρόλα αυτά, η θετική επίπτωση από την μείωση των σταθμισμένων προς τον κίνδυνο περιουσιακών στοιχείων ως αποτέλεσμα της στρατηγικής για απομόχλευση από μη βασικές εργασίες (τον Σεπτέμβριο του 2015 πωλήθηκαν οι εργασίες στην Ρωσία) είχε ως αποτέλεσμα ο συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας να διατηρηθεί στο ίδιο επίπεδο με το 2014. Το 2016 ο δείκτης CET1 επηρεάστηκε θετικά από τα κέρδη που πραγματοποιήθηκαν για το έτος και από τη συνεχιζόμενη απομόχλευση από μη βασικές εργασίες. Ο συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας σε συνδυασμό με την μείωση των σταθμισμένων προς τον κίνδυνο περιουσιακών στοιχείων σημείωσε αύξηση. Τον Ιανουάριο του 2017, η Τράπεζα Κύπρου εξέδωσε με επιτυχία €250 εκ. κεφαλαίου Tier 2 ως μέρος της στρατηγικής για βελτίωση του επιπέδου και της σύνθεσης των κεφαλαίων και των υποχρεώσεών της. Παρόλα αυτά ο δείκτης CET1 επηρεάστηκε αρνητικά από τις ζημιές ύψους €554 εκ. παρά την περαιτέρω μείωση των σταθμισμένων προς τον κίνδυνο περιουσιακών στοιχείων που αντικατοπτρίζει κατά κύριο λόγο τη συνεχιζόμενη καλύτερη διαχείριση του ισολογισμού και τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, καθώς και τις αυξημένες προβλέψεις που πραγματοποιήθηκαν για το 2017. Στην συνέχεια ο συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας ενισχύθηκε θετικά από την έκδοση επιπρόσθετου κεφαλαίου Tier 1 ύψους €220 εκ. τον Δεκέμβριο του 2018. Παρά τον αυστηρότερο ορισμό της αθέτησης που χρησιμοποιείται για σκοπούς υπολογισμού των σταθμισμένων προς τον κίνδυνο περιουσιακών στοιχείων που τέθηκε σε εφαρμογή από

την 1η Ιανουαρίου 2018 μετά την ευθυγράμμιση του με τον ορισμό των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων και τις μεταβατικές ρυθμίσεις της εφαρμογής του IFRS 9, οι οποίες διαφορετικά θα είχα ως αποτέλεσμα την αύξηση των σταθμισμένων προς τον κίνδυνο περιουσιακών στοιχείων αντίθετα μειώθηκαν σημαντικά κυρίως από την πώληση της Τράπεζας Κύπρου Ηνωμένου Βασιλείου και σε μικρότερο βαθμό από τις συνεχιζόμενες ενέργειες για απομόχλευση με τη μορφή αναδιαρθρώσεων δανείων προς πελάτες, αυξημένων προβλέψεων και συμφωνιών ανταλλαγής χρέους με περιουσιακά στοιχεία αλλά και με την μεταφορά τραπεζικών υπολοίπων από άλλες τράπεζες σε κεντρικές τράπεζες τα οποία σταθμίζονται με χαμηλότερο συντελεστή.

Όπως βλέπουμε η Ελληνική Τράπεζα κατά την διάρκεια της υπό εξέταση περιόδου με εξαίρεση το 2008 όπου ο συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας είναι χαμηλότερος από την Τράπεζα Κύπρου είχε σημαντικά υψηλότερο συνολικό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας για όλα τα έτη υπό εξέταση. Κατά την διάρκεια του 2006 μέχρι και το 2008 ο δείκτης παρουσιάζει πτωτική πορεία. Η τράπεζα προκειμένου να ενισχύσει την κεφαλαιουχική της βάση, την 11η Μαρτίου 2009 προχώρησε στην έκδοση ομολόγων ύψους €90 εκ. των οποίων η διαπραγμάτευση στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου άρχισε στις 27 Μαΐου 2009. Η αύξηση των ρυθμιστικών κεφαλαίων σε συνδυασμό με την μείωση των συνολικών σταθμισμένων προς τον κίνδυνο περιουσιακών στοιχείων οδήγησε στην αύξηση του δείκτη από το 10,8% το 2008 στο 14% το 2009. Κατά την διάρκεια του 2010 παρόλη την αύξηση των συνολικών σταθμισμένων προς τον κίνδυνο περιουσιακών στοιχείων κατά €359 εκ. ο συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας αυξήθηκε κατά 1% ως αποτέλεσμα της αύξησης των συνολικών ρυθμιστικών κεφαλαίων κατά €106 εκ. Στις 5 Νοεμβρίου 2010, η τράπεζα έκδωσε μη σωρευτικά μετατρέψιμα αξιόγραφα ύψους €141 εκ. ενισχύοντας έτσι την κεφαλαιακή της επάρκεια. Ο συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας για το 2012 αυξήθηκε κατά 0.7% σε σχέση με το 2011. Σε αυτή την αύξηση συνέτειναν η μείωση των συνολικών σταθμισμένων προς το κίνδυνο περιουσιακών στοιχείων κατά €86 εκ. και η αύξηση των συνολικών ρυθμιστικών κεφαλαίων κατά €29 εκ. Στις 2 Νοεμβρίου 2012 ολοκληρώθηκε το Σχέδιο Ενίσχυσης Κεφαλαίου του Ομίλου, το οποίο ανακοινώθηκε τον Μάρτιο του 2012 με συνολική αύξηση € 51 εκ. επιπλέον κεφάλαια, ενισχύοντας έτσι τα συνολικά ίδια κεφάλαια της τράπεζας. Επίσης, στις 31

Δεκεμβρίου 2012, οι κάτοχοι 15,000,782 μη σωρευτικών αξιόγραφων ονομαστικής αξίας €1.00 άσκησαν το δικαίωμα μετατροπής τους σε κοινές μετοχές της τράπεζας και κατά συνέπεια εκδόθηκαν 15,790,297 νέες μετοχές. Στις 25 Ιουνίου 2013, η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου ζήτησε από την Ελληνική Τράπεζα να αντλήσει συμπληρωματικό κεφάλαιο ύψους €294 εκ. μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου 2013, ως ανάγκη που έπρεπε να καλυφθεί μετά την διεξαγωγή άσκησης ακραίων καταστάσεων που διεξήγαγε η PIMCO. Τον Ιούλιο του 2013 το διοικητικό συμβούλιο αποφάσισε να λάβει μέτρα για την ενίσχυση της κεφαλαιακής βάσης της τράπεζας μέσω του προγράμματος αναδιάρθρωσης και ενίσχυσης κεφαλαίου που περιελάμβανε την έκδοση νέων μετοχών και μετατρέψιμων κεφαλαίων. Με την ολοκλήρωση του προγράμματος η τράπεζα αύξησε τα κεφάλαια της κατά €358 εκ., υπερβαίνοντας το κεφαλαιακό έλλειμμα κατά € 64 εκ. Επίσης, στις 26 Μαρτίου 2013, η Ελληνική Τράπεζα συμφώνησε στην πώληση του δικτύου καταστημάτων της στην Τράπεζα Πειραιώς Α.Ε. σύμφωνα με τις οδηγίες του Υπουργείου Οικονομικών και της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου και ως αποτέλεσμα διακρατικής συμφωνίας μεταξύ Ελλάδας και Κύπρου κατόπιν αιτήματος της Τρόικας. Ο συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας κατά την διάρκεια του 2015 παρέμεινε στα ίδια επίπεδα με το 2014. Η επίδραση της μείωσης των συνολικών σταθμισμένων προς τον κίνδυνο περιουσιακών στοιχείων κατά €68 εκ. δεν ήτανε αρκετή να έχει θετική επίδραση στον συνολικό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας ως αποτέλεσμα της μείωσης του συνολικού ρυθμιστικού κεφαλαίου κατά €17 εκ. Αξιοσημείωτο να αναφέρουμε ότι κατά την διάρκεια του 2015 η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD) προχώρησε σε επένδυση ύψους €20 εκ. στην Ελληνική Τράπεζα ενισχύοντας την κεφαλαιακή επάρκεια της τράπεζας. Επίσης, τον Ιανουάριο του 2015 η τράπεζα άντλησε €3 εκ. από έκδοση μετοχών που αντιστοιχούσαν σε μη ασκηθέντα δικαιώματα κατά την διάρκεια του 2014. Κατά την διάρκεια του 2017 ο συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας παρουσίασε αύξηση σε σχέση με το 2016 που ήτανε ο συνδυασμός μείωσης του κεφαλαίου CET 1, κυρίως λόγω της αύξησης των προβλέψεων για ζημίες απομείωσης και των προβλέψεων για κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου και της μείωσης των σταθμισμένων στοιχείων ενεργητικού κατά €328 εκ. Το 2018 εμφανίζει τον υψηλότερο συνολικό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας 18.53% ως αποτέλεσμα της ενσωμάτωσης του υγιούς μέρους της Κεντρικής Συνεργατικής Τράπεζας και της αύξησης του

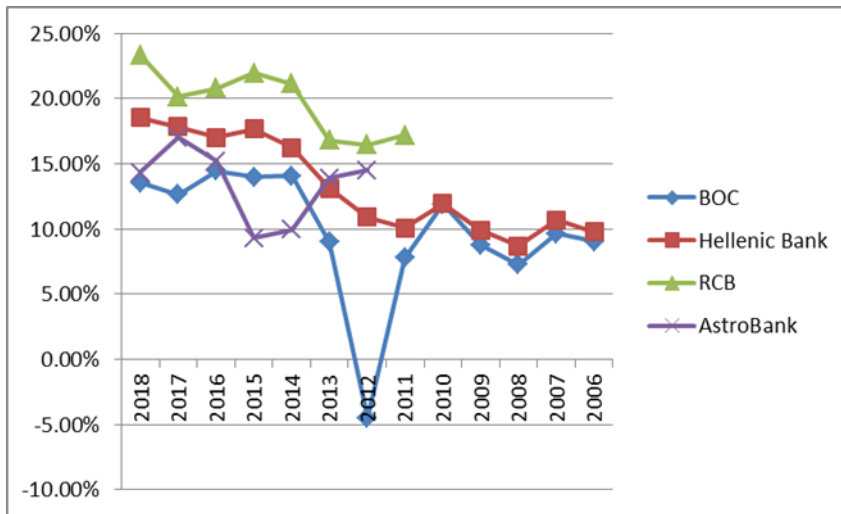
μετοχικού κεφαλαίου κατά €150 εκ. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα η κεφαλαιακή θέση της τράπεζας να ενισχυθεί πολύ πάνω από τις ελάχιστες ρυθμιστικές απαιτήσεις και τον μέσο όρο στην ευρωζώνη παρά την σημαντική αύξηση των σταθμισμένων προς τον κίνδυνο περιουσιακών στοιχείων κατά €1,380 εκ.

Η RCB όπως παρατηρούμε παρουσιάζει τον υψηλότερο δείκτη συνολικής κεφαλαιακής επάρκειας από τις τέσσερις τράπεζες που εξετάζουμε. Η RCB πληρούσε τις προϋποθέσεις του ρυθμιστικού πλαισίου για όλη την υπό εξέταση περίοδο. Με εξαίρεση το έτος 2011 όπου είχε δείκτη ύψους 17.2% από το 2012 μέχρι και το 2018 ο δείκτης ήταν πάνω από το 20%. Οι μικρές αυξομειώσεις στο δείκτη είναι συνάρτηση των μεταβολών στα συνολικά σταθμισμένα προς τον κίνδυνο περιουσιακά στοιχεία και στο συνολικό ρυθμιστικό κεφαλαίο με εξαίρεση το 2014 κατά το οποίο η τράπεζα στις 24 Νοεμβρίου προχώρησε στην έκδοση 2,468,136 μετοχών αξίας €1.71 έκαστη σε νέο μέτοχο και στους υφιστάμενους μετόχους μειοψηφίας. Η τράπεζα κατάφερε να διατηρήσει και να αυξήσει τον δείκτη συνολικής κεφαλαιακής επάρκειας ακόμα και κατά την διάρκεια του 2012 και 2013 που ήταν ιδιαίτερα δύσκολα χρόνια για τον τραπεζικό τομέα στην Κύπρο. Τα συνολικά σταθμισμένα προς τον κίνδυνο περιουσιακά στοιχεία το 2018 σε σύγκριση με το 2011 είναι μειωμένα κατά €239 εκ. και το ρυθμιστικό κεφάλαιο είναι αυξημένο κατά €86 εκ. Αξιοσημείωτο να αναφέρουμε ότι η RCB για όλα τα έτη που εξετάζουμε συνέχισε να διανέμει ως μέρος τα πραγματοποιηθέντα κέρδη της.

Ο δείκτης συνολικής κεφαλαιακής επάρκειας για την Astrobank εμφανίζει σημαντική μείωση κατά την διάρκεια του 2014 και 2015. Αυτό οφείλεται στην σημαντική μείωση του ρυθμιστικού κεφαλαίου. Σε σύγκριση με το 2013 μειώνεται κατά €33 εκ. το 2014 και ακόμη €10 εκ. το 2015. Τα συνολικά σταθμισμένα προς τον κίνδυνο περιουσιακά στοιχεία επίσης μειώνονται και αυτά κατά την διάρκεια των προαναφερόμενων ετών αλλά με την μείωση που καταγράφηκε να μην είναι αρκετή για να διατηρήσει το ύψος του δείκτη στο επίπεδο του 2013 ύψους 13.95%. Η απόκλιση αυτή προέκυψε κυρίως λόγω της υιοθέτησης των νέων αυστηρότερων ευρωπαϊκών κανονισμών CCR και CRD IV στις αρχές του 2014. Το 2016 και 2017 ο δείκτης αυξάνεται στο 15.2% και 17% αντίστοιχα ως αποτέλεσμα της μείωσης των σταθμισμένων προς τον κίνδυνο περιουσιακών στοιχείων και της διαδοχικής αύξησης των ρυθμιστικών κεφαλαίων κατά €36 εκ. και €13 εκ. αντίστοιχα. Όπως αναφέρεται και στις οικονομικές καταστάσεις, κατά την διάρκεια

του 2016 η τράπεζα πληρούσε τις απαιτήσεις του ρυθμιστικού πλαισίου εκτός από την περίοδο από τις 3 Αυγούστου 2016 έως και στις 28 Δεκεμβρίου 2016. Συμμόρφωση με τις πρόνοιες του πλαισίου επιτεύχθηκε μετά την ολοκλήρωση της συμφωνίας της Τράπεζας Πειραιώς με την Holding M. Sehnaoui για την πώληση μέρος των μετοχών της τράπεζας με ταυτόχρονη εισροή κεφαλαίου ύψους €40 εκ. Αξιοσημείωτο να αναφέρουμε ότι ως μέρος της στρατηγικής της διεύθυνσης της τράπεζας για περαιτέρω ενίσχυση της κεφαλαιακής επάρκειας και κερδοφορίας μέσω συμφωνίας που είχε συναφθεί στις 31 Ιουλίου 2018 μεταξύ της Astrobank και της USB Bank είχε συμφωνηθεί η αγορά των περιουσιακών στοιχείων, των υποχρεώσεων και των τραπεζικών δραστηριοτήτων της USB Bank, εξαιρουμένων μόνο ορισμένων περιουσιακών στοιχείων με σκοπό την ενοποίηση των εργασιών των δύο τραπεζών. Η συναλλαγή πραγματοποιήθηκε στις 18 Ιανουαρίου 2019 με αύξηση κεφαλαίου ύψους €54 εκ.

7.6 Tier 1 δείκτης

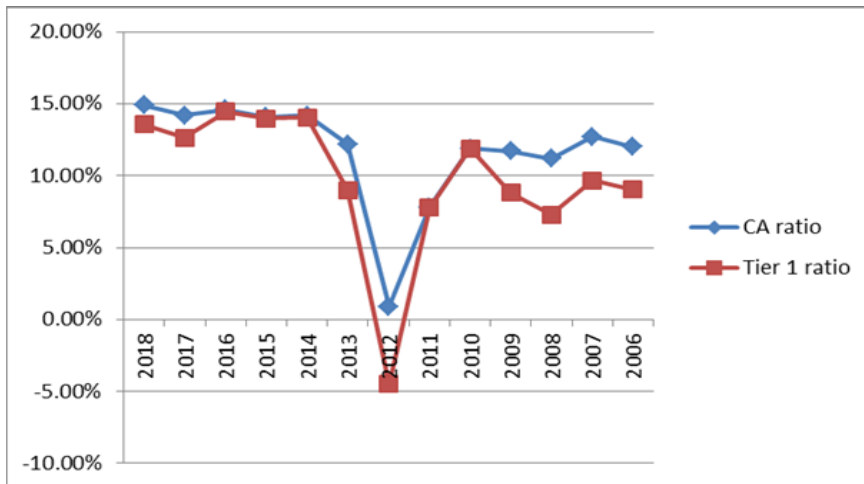

	Basel III	Basel III	Basel III	Basel III	Basel III	Basel II	Basel II	Basel II	Basel II	Basel II	Basel II	Basel II	Basel I
Tier 1 ratio	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
BOC	13.56%	12.65%	14.46%	13.97%	14.05%	9.00%	-4.49%	7.77%	11.91%	8.79%	7.27%	9.67%	9.04%
Hellenic Bank	18.53%	17.86%	17.01%	17.68%	16.23%	13.12%	10.89%	10.06%	11.92%	9.89%	8.68%	10.67%	9.79%
RCB	23.36%	20.15%	20.79%	21.95%	21.14%	16.79%	16.45%	17.20%	-	-	-	-	-
AstroBank	14.32%	17.00%	15.20%	9.30%	9.93%	13.87%	14.52%	-	-	-	-	-	-

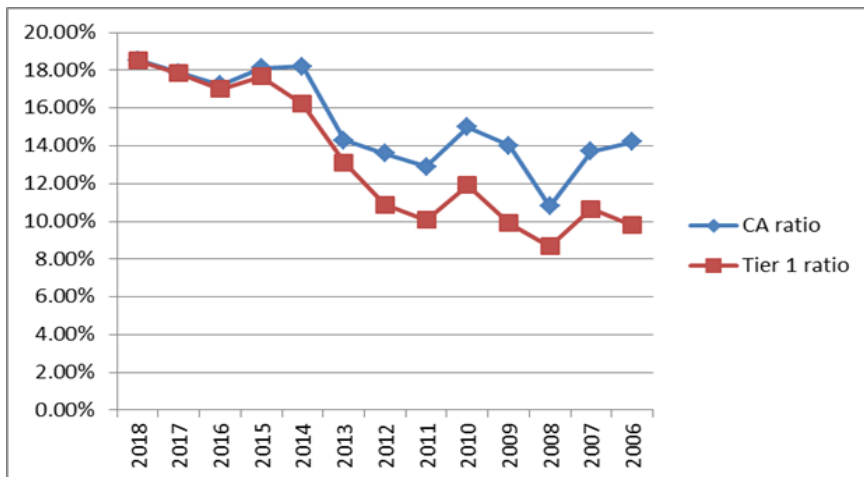
Γράφημα 15: Tier 1 δείκτης

Το πιο πάνω γράφημα καταδεικνύει ότι ο tier 1 δείκτης ακολουθεί την ίδια πορεία με τον συνολικό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας. Η μόνη διαφορά του συνολικού δείκτη κεφαλαιακής

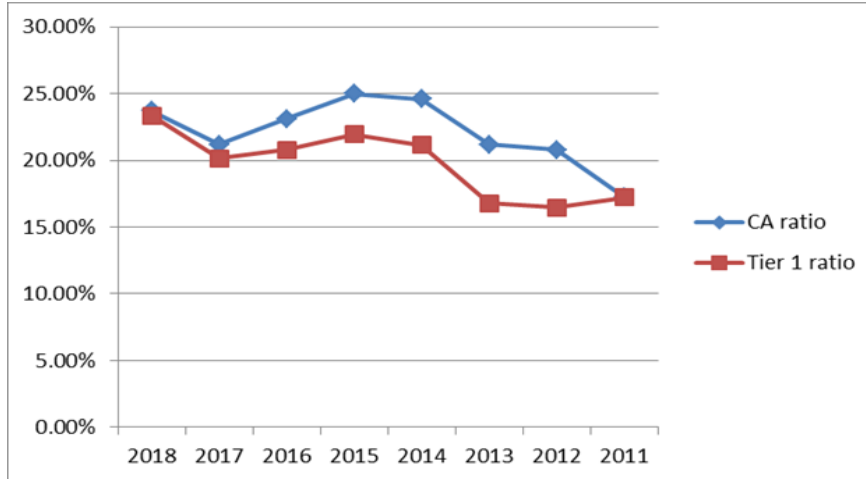
επάρκειας είναι η μετατόπιση του γραφήματος οριακά σε πιο ψηλές τιμές ως αποτέλεσμα της συμπερίληψης στον υπολογισμό του συνολικού δείκτη των επιπρόσθετων κεφαλαίων tier 2. Το tier 2 κεφάλαιο θεωρείται λιγότερο αξιόπιστο από το tier 1 κεφάλαιο επειδή είναι πιο δύσκολο να υπολογιστεί με ακρίβεια και αποτελείται από περιουσιακά στοιχεία που είναι πιο δύσκολο να ρευστοποιηθούν, παρόλα αυτά είναι σημαντικό στην συνεισφορά του προς την κεφαλαιακή επάρκεια ενός τραπεζικού οργανισμού και αξίζει να εξετάσουμε πως διαμόρφωσαν την συνολική κεφαλαιακή επάρκεια τους οι υπό εξέταση τραπεζικοί οργανισμοί κατά την διάρκεια της περιόδου πριν από την κρίση, κατά την διάρκεια της κρίσης και τα μετέπειτα έτη που ακολούθησαν εξετάζοντας τα γραφήματα που ακολουθούν.

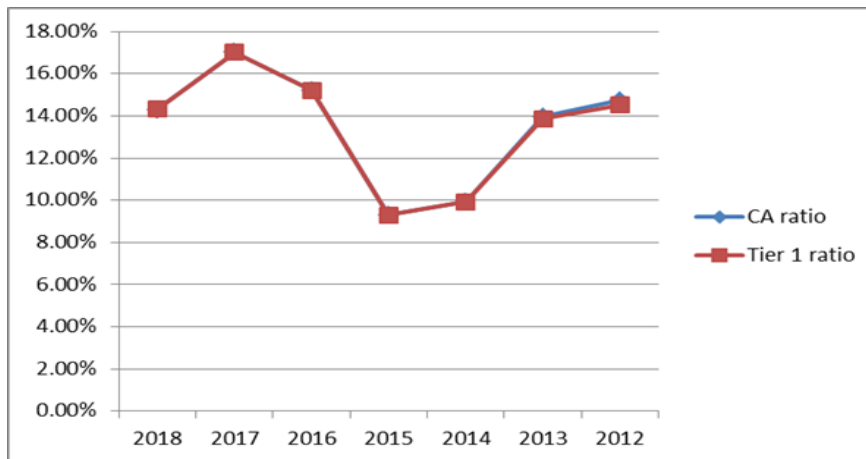
Γράφημα 16: Tier 1 δείκτης και Συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας – Τράπεζα Κύπρου

Γράφημα 17: Tier 1 δείκτης και Συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας – Ελληνική Τράπεζα

Γράφημα 18: Tier 1 δείκτης και Συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας – RCB

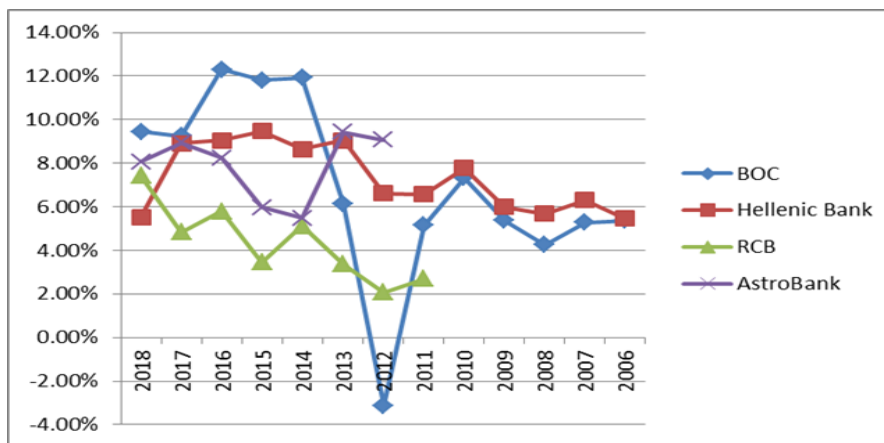
Γράφημα 19: Tier 1 δείκτης και Συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας – Astrobank

Τα πιο πάνω γραφήματα καταδεικνύουν ότι πριν από την κρίση η Τράπεζα Κύπρου, η Ελληνική Τράπεζα και η RCB χρησιμοποιούσαν υψηλότερο επίπεδο επιπρόσθετων κεφαλαίων στην κεφαλαιακή τους σύνθεση. Με το έναυσμα της κρίσης και τα μετέπειτα χρόνια που ακολούθησαν βλέπουμε μια σταδιακή μείωση των επιπρόσθετων κεφαλαίων και την ενίσχυση των tier 1 κεφαλαίων. Σε αυτή την εξέλιξη διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο το αυστηρότερο πλαίσιο της Βασιλείας III όσο αφορά τα συνολικά ρυθμιστικά tier 1 κεφάλαια και τα σταθμισμένα προς τον κίνδυνο περιουσιακά στοιχεία. Επίσης, περισσότερη προσοχή δόθηκε στα tier 1 κεφάλαια με την εισαγωγή από το πλαίσιο της Βασιλείας III του ελάχιστου δείκτη μόχλευσης με τον οποίο τα tier 1 κεφάλαια πρέπει να είναι τουλάχιστο στο 3% του συνόλου των περιουσιακών στοιχείων. Αξιοσημείωτο να αναφέρουμε ότι το ελάχιστο ποσοστό κάτω

από προϋποθέσεις ορίζεται σε υψηλότερο επίπεδο για συστημικά σημαντικές τράπεζες οι οποίες κρίνονται κρίσιμες για να αφεθούν να κινδυνέψουν με κατάρρευση. Η παρατήρηση μας για την ενίσχυση των Tier 1 κεφαλαίων επαληθεύεται και με την εξέταση του δείκτη μόχλευσης στην επόμενη ενότητα της ανάλυσης μας στην οποία θα διαπιστώσουμε ότι μετά την κρίση ο εν λόγω δείκτης σε γενικές γραμμές διατηρήθηκε σε υψηλότερα επίπεδα.

7.7 Μόχλευση

7.7.1 Δείκτης μόχλευσης

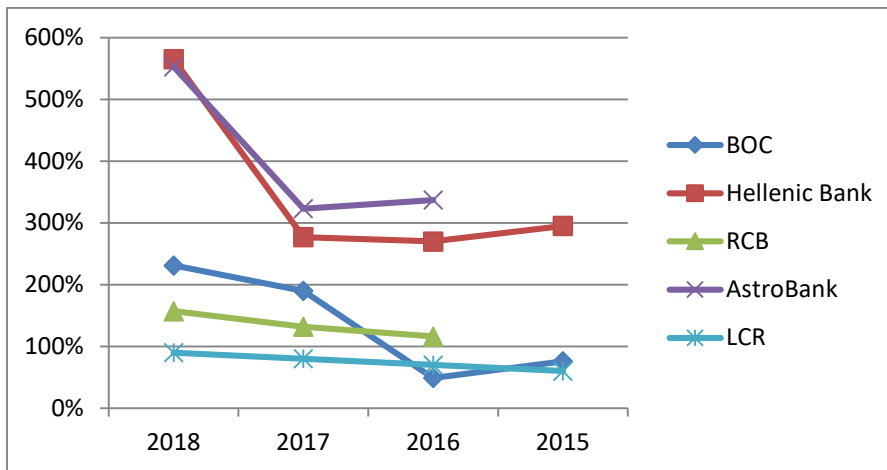
Tier 1 Leverage ratio	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
BOC	9.44%	9.26%	12.30%	11.81%	11.91%	6.13%	-3.13%	5.14%	7.34%	5.37%	4.26%	5.28%	5.37%
Hellenic Bank	5.51%	8.92%	9.05%	9.46%	8.65%	9.04%	6.61%	6.56%	7.79%	5.99%	5.68%	6.30%	5.46%
RCB	7.43%	4.83%	5.80%	3.44%	5.13%	3.36%	2.06%	2.70%	-	-	-	-	-
AstroBank	8.06%	8.93%	8.23%	5.97%	5.47%	9.42%	9.07%	-	-	-	-	-	-

Γράφημα 20: Δείκτης μόχλευσης

Όπως παρατηρούμε από το πιο πάνω γράφημα ο δείκτης μόχλευσης εμφανίζει σημαντική μεταβλητότητα και για τους τέσσερις τραπεζικούς οργανισμούς υπό εξέταση. Ο δείκτης ήταν μικρότερος του 3% τα έτη 2011 και 2012 για την RCB και την Τράπεζα Κύπρου. Το 2018 η Τράπεζα Κύπρου εμφανίζει τον υψηλότερο δείκτη ύψους 9.44% και η Ελληνική Τράπεζα τον μικρότερο δείκτη ύψους 5.51%. Και για τους τέσσερις τραπεζικούς οργανισμούς ο εν λόγω δείκτης είναι ικανοποιητικός. Παρόλα αυτά, πρέπει να εξετάζεται σε συνδυασμό και με άλλες μετρήσεις ώστε να μπορούν να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα για την οικονομική κατάσταση των τραπεζικών οργανισμών. Αξιοσημείωτο να παρατηρήσουμε ότι μετά το 2013 παρατηρούμε μια τάση διατήρησης του δείκτη σε υψηλότερα επίπεδα τα περισσότερα έτη

που ακολούθησαν και για τους τέσσερις τραπεζικούς οργανισμούς υπό εξέταση από τις τιμές που εμφάνισε ο δείκτης κατά την διάρκεια των ετών που προηγήθηκαν της κρίσης με αυτό το συμπέρασμα να γίνεται περισσότερο εμφανές για την Τράπεζα Κύπρου και Ελληνική Τράπεζα για τις οποίες ήταν δυνατή η άντληση πληροφοριών από το 2006.

7.8 Βραχυχρόνιος συντελεστής κάλυψης ρευστότητας (liquidity coverage ratio, «LCR»)

LCR	2018	2017	2016	2015
BOC	231%	190%	49%	76%
Hellenic Bank	565%	277%	270%	295%
RCB	157%	132%	116%	-
AstroBank	553%	323%	337%	-
Ελάχιστος συντελεστής κάλυψης ρευστότητας	90%	80%	70%	60%

Γράφημα 21: Βραχυχρόνιος συντελεστής κάλυψης ρευστότητας

Όπως βλέπουμε από το γράφημα πιο πάνω, μόνο η Τράπεζα Κύπρου για το 2016 δεν πληρούσε το κριτήριο για τον βραχυχρόνιο συντελεστή κάλυψης ρευστότητας για τα έτη υπό εξέταση. Το ύψος του συντελεστή κάλυψης ρευστότητας ορίστηκε για το έτος 2015 στο 60% με σταδιακή αύξηση (κατά 10% κάθε επόμενη χρονιά) για να ανέλθει μέχρι το 2019 στο ελάχιστο όριο ύψους 100% όπως ορίζεται στο πλαίσιο της Βασιλείας III. Βλέπουμε χαρακτηριστικά ότι η Ελληνική Τράπεζα και η Astrobank διατηρούσαν τα υψηλότερα επίπεδα του δείκτη σε σύγκριση με την RCB και την Τράπεζα Κύπρου τα οποία ενισχύθηκαν ακόμη περισσότερο κατά την διάρκεια του 2018 με την απορρόφηση του υγιούς μέρους της Κεντρικής Συνεργατικής

Τράπεζας από την Ελληνική Τράπεζα και τους στρατηγικούς σχεδιασμούς για απορρόφηση της USB Bank από την Astrobank στις αρχές του 2019. Και οι τέσσερις τράπεζες όπως βλέπουμε πιο πάνω ενίσχυσαν τον εν λόγω δείκτη, παρόλα αυτά ο δείκτης πρέπει να εξετάζεται σε συνδυασμό με επιπρόσθετους δείκτες για την εξαγωγή ορθών συμπερασμάτων για την συνολική εικόνα ενός τραπεζικού οργανισμού. Για παράδειγμα, η RCB για το έτος 2017 και 2018 είχε τον χαμηλότερο βραχυχρόνιο συντελεστή κάλυψης ρευστότητας, παρόλα αυτά διατηρεί πιο ψηλή κερδοφορία και ισχυρή κεφαλαιακή βάση σε σύγκριση με τις υπόλοιπες τράπεζες. Όπως ανέφερα και πιο πάνω ο στόχος του πλαισίου της Βασιλείας III με την θέσπιση του συντελεστή κάλυψης ρευστότητας είναι συγκεκριμένος και αναφέρετε στην εξασφάλιση επαρκών και υψηλής ποιότητας ρευστοποιήσιμων στοιχείων στο ενεργητικό που να μπορούν να ρευστοποιηθούν άμεσα κάτω από ένα ακραίο σενάριο κρίσης ώστε να μπορούν να καλυφθούν σε σύντομο χρονικό διάστημα ληξιπρόθεσμες οφειλές για διάστημα 30 ημερολογιακών ημερών.

Κεφάλαιο 8

Συμπεράσματα-Επίλογος

Αφετηρία για την επίτευξη χρηματοπιστωτικής σταθερότητας είναι ένα ανθεκτικό τραπεζικό σύστημα βασισμένο σε ισχυρό ρυθμιστικό πλαίσιο σε συνδυασμό με αποτελεσματική τραπεζική εποπτεία. Αναμφίβολα, οι τραπεζικές κρίσεις είναι αναπόφευκτες και δυστυχώς το κανονιστικό πλαίσιο της Βασιλείας δεν μπορεί να αποτρέψει όλες τις μελλοντικές κρίσεις, παρά μόνο να επιδιώξει να μετριάσει την πιθανότητα και τον αντίκτυπο τους. Η επιτροπή της Βασιλείας πρέπει να παραμείνει σε επαγρύπνηση για τους αναδυόμενους κινδύνους και να παρακολουθεί τον τρόπο με τον οποίο οι τράπεζες ανταποκρίνονται στις μεταρρυθμίσεις της. Πρέπει να τονίσουμε ότι παρά τις συλλογικές προσπάθειες για την ενίσχυση του κανονιστικού πλαισίου, το τελικό πλαίσιο της Βασιλείας III αντιπροσωπεύει μια συναίνεση μεταξύ των μελών της επιτροπής, γεγονός που σημαίνει ότι μπορεί να μην αντικατοπτρίζει απαραίτητα ένα θεωρητικά "πρώτο βέλτιστο" αποτέλεσμα. Επίσης, οι επιπτώσεις από την εφαρμογή του πλαισίου της Βασιλείας III στην αντιμετώπιση και την διαχείριση του τραπεζικού κινδύνου είναι ακόμη ασαφής και δύσκολα μπορούν να εξαχθούν ασφαλή συμπεράσματα ως αποτέλεσμα της σχετικά πρόσφατης υιοθέτησης.

Τα προβλήματα στο χρηματοπιστωτικό σύστημα της Κύπρου αποτέλεσαν μια ιδιαίτερα δύσκολη στην διαχείριση περίπτωση. Ο συνδυασμός δημοσιονομικών προβλημάτων και οι αστοχίες στην διαχρονική διαχείριση των εργασιών των κυριότερων τραπεζικών οργανισμών οδήγησαν στα τραγικά αποτελέσματα της πτώχευσης της Λαϊκής Τράπεζας και της ανακεφαλαιοποίησης της Τράπεζας Κύπρου με ίδια μέσα το 2013. Αργότερα, ακολούθησε η πτώχευση της Κεντρικής Συνεργατικής Τράπεζας το 2018 και απορρόφησης του υγιούς μέρους της από την Ελληνική Τράπεζα. Επτά χρόνια μετά τον Μάρτιο του 2013 και μέχρι σήμερα παραμένουν σοβαρά προβλήματα στο τραπεζικό σύστημα της Κύπρου. Τα μη εξυπηρετούμενα

δάνεια παραμένουν σε ψηλά επίπεδα απειλώντας την βιωσιμότητα των τραπεζών. Επίσης, τα υψηλά λειτουργικά έξοδα και η πλεονάζουσα ρευστότητα εξακολουθούν να ασκούν πίεση στην κερδοφορία των τραπεζών.

Η ανάλυση που προηγήθηκε κατέδειξε τις σημαντικές επιπτώσεις στην λειτουργία των τραπεζικών ιδρυμάτων που επέφερε η οικονομική κρίση. Η κερδοφορία, ρευστότητα και η ποιότητα των κεφαλαίων των τραπεζικών οργανισμών επηρεάστηκαν σημαντικά. Επίσης, όπως διαπιστώθηκε κατά την διάρκεια της κρίσης υπήρξε εντονότερο το πρόβλημα μείωσης των καταθέσεων στους τραπεζικούς οργανισμούς και κατ' επέκταση στις χορηγήσεις. Η ανάλυση των αριθμοδεικτών που επιλέχθηκαν για σκοπούς της παρούσας έρευνας σε συνδυασμό με την άντληση πληροφοριών πριν από την κρίση, κατά την διάρκεια της κρίσης και μετά την κρίση μπόρεσε να σκιαγραφήσει των πορεία των τραπεζικών οργανισμών που εξετάσαμε.

Η οικονομική κρίση στο χρηματοπιστωτικό σύστημα της Κύπρου επηρέασε και τους τέσσερεις τραπεζικούς οργανισμούς τους οποίους εξετάσαμε. Η Τράπεζα Κύπρου και η Ελληνική Τράπεζα επηρεάστηκαν σε μεγαλύτερο βαθμό σε σχέση με την RCB και Astrobank. Σημαντικός παράγοντας σε αυτό αποτέλεσε η έκθεση της Τράπεζας Κύπρου και της Ελληνικής Τράπεζας στην Ελληνική οικονομία με το σημαντικό δίκτυο υποκαταστημάτων που διατηρούσαν, την σημαντική έκθεση τους στα ελληνικά κρατικά ομόλογα και την ουσιαστική επιβολή απορρόφησης από την Τράπεζα Κύπρου και την Ελληνική Τράπεζα του υγιούς μέρους της Λαϊκής Τράπεζας το 2013 και της Κεντρικής Συνεργατικής Τράπεζας το 2018 αντίστοιχα. Με την έναρξη της χρηματοπιστωτικής κρίσης παρατηρήσαμε ότι οι αριθμοδείκτες αποδοτικότητας, διαχείρισης κινδύνου επιτοκίου και διαχείρισης κινδύνου ρευστότητας των εν λόγω τραπεζικών οργανισμών επιδεινώθηκαν ραγδαία. Μέχρι και σήμερα βρίσκονται αντιμέτωπες με τα σημαντικά προβλήματα των μη εξυπηρετούμενων δανείων και την κερδοφορία να βρίσκεται όλο και περισσότερο κάτω από πίεση κάτι το οποίο επισημαίνει και η κομισιόν σε έκθεση της σε απόσπασμα που αναδημοσιεύτηκε σε άρθρο στην ιστοσελίδα stockwatch στις 27 Φεβρουαρίου 2020. Η κομισιόν συγκεκριμένα αναφέρει ότι ενώ οι πωλήσεις μη εξυπηρετούμενων δανείων αναμένεται να μειώσουν το ποσοστό των επισφαλών δανείων που κατέχουν οι τράπεζες το 2020, τα χαμηλά περιθώρια επιτοκίου, η πλεονάζουσα ρευστότητα και τα ψηλά λειτουργικά έξοδα εξακολουθούν να μετριάζουν την κερδοφορία των τραπεζών.

Όσο αφορά την RCB, αναμφίβολα, το μοντέλο λειτουργίας της έχει αλλάξει με μεγαλύτερη έμφαση να δύνεται στην λιανική τραπεζική. Τα συνολικά περιουσιακά στοιχεία της στο τέλος του 2018 έχουν μειωθεί σε €6.1 δις. από €13.8 δις. το 2011. Παρόλα αυτά, οι δείκτες και η κεφαλαιακή βάση της τράπεζας ήταν σε υγιή επίπεδα και παρουσίασαν την μικρότερη διακύμανση σε σύγκριση με τις υπόλοιπες τράπεζες ως αποτέλεσμα της μη έκθεσης στους κινδύνους που αντιμετώπισαν οι άλλες τράπεζες που προανέφερα. Παραμένει να δούμε πως θα εξελιχθεί η πορεία της τράπεζας με την περαιτέρω επέκταση της στην λιανική τραπεζική. Τα προβλήματα που αντιμετώπισε η Astrobank με την κερδοφορία σαφώς και έχουν επηρεαστεί από την τραπεζική κρίση, παρόλα αυτά η άποψη μου είναι πως οφείλονται περισσότερο στο μικρό της μέγεθος και συνεπακόλουθο ανταγωνιστικό μειονέκτημα σε σύγκριση με τις υπόλοιπες τράπεζες που έχουμε εξετάσει. Παρατηρώντας του δείκτες που έχουν υπολογιστεί μπορεί να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Astrobank είναι περισσότερο διαχρονικά και παραμένει να δούμε πως θα εξελιχθεί η πορεία της τράπεζας μετά και την ενσωμάτωση της USB Bank. Επίσης, διαφάνηκε ότι η διεύθυνση της τράπεζας απότυχε να εκμεταλλευτεί την ευκαιρία για περαιτέρω επέκταση αντλώντας καταθέσεις από τις υπόλοιπες τράπεζες σε μία περίοδο που η εμπιστοσύνη προς αυτές είχε κλονιστεί.

Η αποφασιστική και αποτελεσματική χρήση του νομικού πλαισίου των εκποιήσεων και της αφερεγγυότητας σε συνδυασμό με την ενίσχυση της πειθαρχίας πληρωμών και την αντιμετώπιση στρατηγικών κακοπληρωτών είναι απαραίτητα για τη περαιτέρω μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων εάν θέλουμε σταδιακά να δοθεί ένα τέλος στο βασικότερο πρόβλημα που ταλανίζει το Κυπριακό τραπεζικό σύστημα.

Παράρτημα Α

A.1 Τράπεζα Κύπρου

Η Τράπεζα Κύπρου ιδρύθηκε το 1899 με τη μορφή ταμειυτηρίου «Η Λευκωσία», το οποίο μετέπειτα το 1912 πείρε τη μορφή ανώνυμης εταιρείας και μετονομάστηκε σε «Τράπεζα Κύπρου». Κατά την διάρκεια του 1943 προχώρησε σε συγχώνευση με άλλα τραπεζικά ιδρύματα άλλων πόλεων και εξαπλώθηκε σε όλη την Κύπρο. Το 1955 ιδρύθηκε η Τράπεζα Κύπρου (Λονδίνο) σηματοδοτώντας την επέκταση της τράπεζας πέραν από τα σύνορα της μικρής Κύπρου. Κατά την διάρκεια του 1991 λειτούργησε το πρώτο υποκατάστημα της τράπεζας στην Ελλάδα, ενώ το 2000 οι μετοχές της τράπεζας ξεκίνησαν να διαπραγματεύονται στο χρηματιστήριο Αθηνών. Κατά την διάρκεια του 2013 βρέθηκε υπό καθεστώς εξυγίανσης από τις 24 Μαρτίου μέχρι τις 30 Ιουλίου μετά τις αποφάσεις του Eurogroup του Μαρτίου 2013 και των διαταγμάτων που εκδόθηκαν από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου. Εκείνη την περίοδο προχώρησε σε ανακεφαλαιοποίηση και αναδιάρθρωση μέσω Διάσωσης με Ίδια Μέσα και πώληση δανείων, ακινήτων και καταθέσεων του Συγκροτήματος στην Ελλάδα. Επίσης, απέκτησε τις ασφαλισμένες καταθέσεις και την πλειοψηφία των περιουσιακών στοιχείων και των δανείων της Λαϊκής Τράπεζας Λτδ. Επιπρόσθετα, οι υποχρεώσεις ΕΛΑ ύψους €11.1 δις κατά την απορρόφηση της Λαϊκής Τράπεζας Κύπρου μεταφέρθηκαν στην Τράπεζα Κύπρου (<https://www.bankofcyprus.com/en-GB/who-we-are/boc-at-a-glance/milestones-from-our-history/>).

A.2 Ελληνική Τράπεζα

Ο Όμιλος της Ελληνικής Τράπεζας άρχισε να λειτουργεί το 1976. Σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα κατόρθωσε να εδραιωθεί ως ένας από τους μεγαλύτερους τραπεζικούς και χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς στην Κύπρο. Αυτή τη στιγμή διαθέτει ένα ολοκληρωμένο Δίκτυο καταστημάτων που ξεπερνά τα 100 στην Κύπρο και ανθρώπινο δυναμικό πέραν των 2600 ατόμων στην Κύπρο και το εξωτερικό. Η Ελληνική Τράπεζα λειτουργεί τέσσερα Γραφεία

Αντιπροσωπείας. Δύο στη Ρωσία (ένα στη Μόσχα και ένα στην Αγία Πετρούπολη), ένα στην Ουκρανία (στο Κίεβο) και ένα στη Νότιο Αφρική (στο Γιοχάνεσμπουργκ). Ορόσημα στην πορεία της τράπεζας αποτέλεσαν η διμερή συμφωνία μεταξύ Κύπρου και Ελλάδας, στις 26 Μαρτίου 2013 για την πώληση του δικτύου καταστημάτων της στην Ελλάδα στην Τράπεζα Πειραιώς σύμφωνα με τις οδηγίες του Υπουργείου Οικονομικών και της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου. Τον Ιούνιο του 2017 προχώρησε στη δημιουργία της πρώτης πλατφόρμας εξυπηρέτησης χρεών στην Κύπρο, μέσω της πώλησης των εργασιών διαχείρισης μη εξυπηρετούμενων δανείων και διαχείρισης ακινήτων στην APS Cyprus. Επίσης, στις 3 Σεπτεμβρίου του 2018 έχει ολοκληρωθεί επίσημα η μεταφορά ορισμένων περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της πρώην Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας στην Ελληνική Τράπεζα καθιστώντας την ως την ηγετική τράπεζα του νησιού στον τομέα της λιανικής τραπεζικής (<http://www.hellenicbank.com/portalservlet/hb-en-portal/en/about-us>).

A.3 RCB Bank Ltd

Την 1η Αυγούστου 1995, η RCB Bank Ltd έλαβε άδεια άσκησης τραπεζικών εργασιών από την Κεντρική Τράπεζα Κύπρου. Κατά την διάρκεια του 2010, η Τράπεζα άνοιξε καταστήματα στην Λεμεσό και τη Λευκωσία και ένα γραφείο αντιπροσωπείας στο Λονδίνο. Επίσης, κατά την διάρκεια του 2011-2012 εισήγαγε χρεωστικές και πιστωτικές κάρτες και πλατφόρμα για Online Banking με προηγμένες δυνατότητες για τους εταιρικούς πελάτες της Τράπεζας. Το 2014, ξεκίνησε ένα νέο πρόγραμμα δανεισμού που είναι ιδικά σχεδιασμένο για τις επενδυτικές ανάγκες των κυπριακών εταιρειών και επέκτεινε τις δραστηριότητες της διεθνώς ανοίγοντας ένα κατάστημα στο Λουξεμβούργο. Το καλοκαίρι του 2015, η Τράπεζα άνοιξε ακόμα τέσσερα νέα καταστήματα στην Λεμεσό και στην Λευκωσία και το 2017 επιπλέον καταστήματα σε Πάφο και Λάρνακα. Αυτή τη στιγμή διαθέτει ένα δίκτυο 12 καταστημάτων και ανθρώπινο δυναμικό πέραν των 300 ατόμων στην Κύπρο και το εξωτερικό (<https://www.rcbcy.com/el/about-rcb/>).

A.4 AstroBank Limited

Η Τράπεζα ήταν κατά 100% θυγατρική της Piraeus Bank S.A μέχρι τις 28 Δεκεμβρίου 2016, όταν και ολοκληρώθηκε η συναλλαγή για πώληση μεταξύ της Piraeus Bank S.A και ομάδας

επενδυτών υπό την ηγεσία της Holding M. Sehnaoui SAL. Από τις 30 Μαρτίου 2017 η Τράπεζα άλλαξε την επωνυμία της από Piraeus Bank (Cyprus) Ltd σε AstroBank Limited. Οι κύριες δραστηριότητες της Τράπεζας είναι η παροχή τραπεζικών και χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Η Τράπεζα δραστηριοποιείται στην Κύπρο μέσω δεκατριών καταστημάτων λιανικής τραπεζικής, δύο κέντρων εξυπηρέτησης μεγάλων εταιρειών και μικρών επιχειρήσεων και δύο κέντρων παροχής διεθνών επιχειρηματικών υπηρεσιών. Με την πρόσφατη εξαγορά (που ολοκληρώθηκε στις 18 Ιανουαρίου 2019) των δραστηριοτήτων της USB Bank Plc, η Τράπεζα στοχεύει να αυξήσει το αποτύπωμα της στην αγορά δανεισμού μέσω της αξιοποίησης της πλεονάζουσας ρευστότητας της. Με την εξαγορά αυτή, η Τράπεζα ενισχύει σημαντικά τη θέση της στην κυπριακή αγορά αξιοποιώντας τις συνέργιες που δημιουργούνται (<https://www.astrobank.com/>).

Παράρτημα Β

Β.1 Τράπεζα Κύπρου

Έτος	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων	2,367,328	2,616,708	3,106,105	3,077,331	3,481,047	2,737,676	335,699	2,342,705	2,731,002	2,485,498	2,056,367	2,005,190	1,546,902
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων	22,075,271	23,598,600	22,171,935	23,270,501	26,789,402	30,349,439	31,032,036	37,474,195	42,636,568	39,411,401	36,130,573	31,763,190	24,902,687
Κέρδη/(Ζημίες)	-102,033	-554,325	67,231	-454,302	-321,377	-2,068,095	-2,223,019	-1,366,413	302,525	321,994	478,683	490,519	313,111
Δάνεια	10,921,786	14,602,454	15,649,401	17,191,632	18,168,323	21,764,338	24,374,531	27,366,917	27,725,451	25,635,780	24,424,694	18,920,921	14,304,415
Καταθέσεις	16,843,558	17,850,062	16,509,741	14,180,681	12,623,558	14,971,167	28,442,152	29,654,498	32,952,567	28,584,561	27,935,747	25,178,966	20,690,549
Καθαρά έσοδα από τόκους	419,075	543,933	686,182	842,440	967,224	879,872	1,011,118	1,167,673	1,040,419	847,830	792,151	752,379	613,256
Έσοδα από τόκους	609,141	755,146	886,582	1,122,105	1,335,878	1,409,067	1,992,228	2,295,116	2,091,794	1,997,034	2,098,057	1,728,818	1,286,325
Λειτουργικά έσοδα	767,027	861,400	1,025,356	1,093,825	1,380,068	1,045,932	1,357,131	1,541,306	1,449,889	1,286,498	1,205,252	1,115,085	906,633
Λειτουργικά έξοδα	490,327	504,110	530,127	458,669	462,398	592,753	757,817	743,496	724,925	674,252	551,619	485,994	423,300
Μετρητά και καταθέσεις με Κεντρική Τράπεζα	5,083,023	4,586,567	2,594,233	2,736,982	2,786,351	2,530,145	3,041,260	4,002,878	7,506,453	6,991,559	5,599,149	7,483,558	5,419,936
Ρυθμιστικό κεφάλαιο	2,296,000	2,450,326	2,749,420	2,778,062	3,233,101	1,858,907	196,907	1,925,109	3,128,504	2,805,388	2,379,443	2,200,472	1,782,228
Tier 1 κεφάλαια	2,084,000	2,184,152	2,727,997	2,747,772	3,190,955	1,858,907	-969,914	1,925,109	3,128,504	2,115,637	1,540,566	1,677,765	1,337,131
Σταθμισμένα προς τον κίνδυνο περιουσιακά στοιχεία	15,373,359	17,265,431	18,865,224	19,666,277	22,714,532	20,654,526	21,579,852	24,789,888	26,276,618	24,064,901	21,178,981	17,356,611	14,787,879

(Πηγή : Οικονομικές Καταστάσεις)

Β.2 Ελληνική Τράπεζα

Έτος	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων	824,547	562,296	566,871	642,796	594,345	398,821	484,884	434,198	534,264	522,564	453,030	545,367	364,842
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων	16,126,186	6,846,637	7,037,604	7,397,373	7,551,563	6,383,947	8,755,701	8,278,976	8,236,725	8,294,731	7,826,791	7,363,357	6,493,935
Κέρδη/(Ζημίες)	320,053	-45,045	-62,661	12,995	-117,582	-189,909	-21,932	-99,545	9,190	28,347	31,324	135,010	58,617
Δάνεια	6,283,438	2,766,738	2,926,033	3,092,773	3,221,055	3,563,949	4,744,910	4,986,827	4,888,580	4,561,473	4,609,328	3,728,108	2,970,138
Καταθέσεις	14,709,168	5,808,125	6,111,088	6,138,705	6,345,948	5,513,272	7,766,863	7,106,541	6,853,495	6,573,981	6,146,521	5,865,259	5,319,061
Καθαρά έσοδα από τόκους	184,181	131,178	147,492	145,360	204,138	187,156	191,328	214,544	192,574	190,079	195,470	209,966	161,477
Έσοδα από τόκους	240,925	165,876	185,236	205,766	288,029	316,558	352,478	380,415	342,411	374,734	446,581	448,877	343,040
Λειτουργικά έσοδα	289,173	234,463	247,682	256,414	299,003	281,046	302,178	224,184	268,686	269,550	243,212	320,515	256,396
Λειτουργικά έξοδα	202,494	200,880	144,482	152,099	141,128	148,425	142,757	168,621	178,718	170,185	158,912	156,727	150,948
Μετρητά και καταθέσεις με Κεντρική Τράπεζα	4,699,332	2,641,930	2,620,702	2,936,729	3,297,657	1,924,739	2,793,191	1,865,223	1,368,752	1,565,349	1,221,628	1,497,387	1,438,664
Ρυθμιστικό κεφάλαιο	889,184	610,580	645,480	717,728	734,231	628,252	724,983	696,209	806,545	700,654	554,543	595,360	514,026
Tier 1 κεφάλαια	889,184	610,580	636,634	699,836	653,381	577,157	578,837	543,261	641,271	496,711	444,789	463,759	354,444
Σταθμισμένα προς τον κίνδυνο περιουσιακά στοιχεία	4,799,600	3,419,634	3,743,505	3,958,251	4,026,818	4,399,138	5,314,488	5,400,663	5,378,613	5,020,076	5,123,983	4,345,693	3,619,901

(Πηγή : Οικονομικές Καταστάσεις)

B.3 RCB Bank Ltd

Έτος	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων	534,160	462,878	505,021	612,608	449,820	380,155	379,551	374,421
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων	6,087,888	9,153,902	8,674,820	13,366,574	8,030,369	11,236,517	18,232,443	13,848,225
Κέρδη/(Ζημίες)	76,365	97,183	81,666	144,949	31,073	100,604	105,130	82,162
Δάνεια	4,865,314	6,860,490	7,140,706	11,295,270	7,025,230	8,798,991	14,111,123	11,579,126
Καταθέσεις	5,311,145	8,345,800	7,907,701	12,117,677	7,289,172	10,396,704	17,681,239	13,411,675
Καθαρά έσοδα από τόκους	151,838	224,200	228,088	340,554	108,315	132,734	183,925	291,166
Έσοδα από τόκους	379,824	495,552	404,716	580,177	309,569	960,074	910,159	716,373
Λειτουργικά έσοδα	185,043	214,657	239,858	334,167	224,364	287,627	305,059	250,149
Λειτουργικά έξοδα	96,930	101,042	142,827	162,309	172,758	171,079	184,408	140,221
Μετρητά και καταθέσεις με Κεντρική Τράπεζα	1,062,840	2,076,733	1,186,357	1,562,234	950,188	1,210,038	1,766,523	1,757,542
Ρυθμιστικό κεφάλαιο	459,491	466,215	558,821	523,280	485,012	477,270	476,014	373,990
Tier 1 κεφάλαια	452,026	442,411	503,108	460,267	412,034	377,270	376,014	373,990
Σταθμισμένα προς τον κίνδυνο περιουσιακά στοιχεία	1,935,347	2,195,649	2,419,392	2,096,461	1,949,379	2,247,526	2,285,775	2,174,360

(Πηγή : Οικονομικές Καταστάσεις)

B.4 Astrobank Limited

Έτος	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
	€000	€000	€000	€000	€000	€000	€000
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων	111,793	116,197	103,058	69,579	78,755	105,842	137,257
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων	1,397,465	1,245,141	1,197,001	1,045,187	1,329,865	1,110,687	1,315,926
Κέρδη/(Ζημίες)	9,971	5,047	-7,085	-9,335	-30,790	-27,807	-18,966
Δάνεια	578,633	513,520	556,442	633,176	708,665	752,246	806,924
Καταθέσεις	1,235,566	1,105,681	1,074,701	960,616	1,235,110	987,452	1,140,344
Καθαρά έσοδα από τόκους	22,621	21,922	23,371	31,100	31,131	34,696	38,846
Έσοδα από τόκους	28,945	31,568	34,024	44,534	49,760	71,672	187,401
Λειτουργικά έσοδα	44,081	37,901	32,338	42,741	41,913	44,072	48,563
Λειτουργικά έξοδα	34,776	29,722	25,239	27,407	26,148	24,256	29,401
Μετρητά και καταθέσεις με Κεντρική Τράπεζα	308,436	378,561	432,444	217,327	451,429	154,098	261,564
Ρυθμιστικό κεφάλαιο	112,660	111,185	98,568	62,390	72,758	105,264	121,036
Tier 1 κεφάλαια	112,660	111,185	98,568	62,390	72,758	104,659	119,366
Σταθμισμένα προς τον κίνδυνο περιουσιακά στοιχεία	786,789	654,024	648,437	670,682	732,534	754,471	822,218

(Πηγή : Οικονομικές Καταστάσεις)

Βιβλιογραφία

Ελληνική

- 1) Απόστολος Γ. Χριστόπουλος & Ιωάννης Γ. Ντόκας (2012), Θέματα Τραπεζικής και Χρηματοοικονομικής Θεωρίας, Εκδόσεις Κριτική
- 2) Γκίκας Α. Χαρδούβελης (2011), Το χρονικό της διεθνούς και συνακόλουθης ελληνικής και ευρωπαϊκής κρίσης: Αίτια, επιπτώσεις, αντιδράσεις, προοπτική, Αθήνα
- 3) Ζοπουνίδης Κ. & Λεμονάκης Χ. (2009), Διαχείριση Πιστωτικού Κινδύνου, Εκδόσεις Κλειδάριθμος
- 4) Θωμαδάκης Σ. & Ξανθάκης Ε. (2011), Αγορές Χρήματος και Κεφαλαίου, Εκδόσεις Σταμούλη
- 5) Μελάς Κ. (2009), Εισαγωγή στην Τραπεζική και Χρηματοοικονομική Διοικητική, Εκδόσεις Εξάντας
- 6) Νιάρχος Ν. (2004), Χρηματοοικονομική ανάλυση λογιστικών καταστάσεων, Εκδόσεις Σταμούλη
- 7) Παναγιώτης Χρ. Αγγελόπουλος (2010), Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα, Εκδόσεις Σταμούλη
- 8) Σαπουτζόγλου Γ. και Πεντοτής Χ. (2009), Τραπεζική Οικονομική, Εκδόσεις Μπένου
- 9) Σταύρος Β. Θωμαδάκης & Μανώλης Δ. Ξανθάκης (2011), Αγορές Χρήματος και Κεφαλαίου, Εκδόσεις Σταμούλης
- 10) Συριόπουλος Κωνσταντίνος και Στέφανος Παπαδάμου (2014), Εισαγωγή στην Τραπεζική Οικονομική και τις Κεφαλαιαγορές, Εκδόσεις Utopia
- 11) A.A Groppelli και Ehsan Nikbakht (1996), Χρηματοοικονομική, Εκδόσεις Κλειδάριθμος
- 12) Calomiris, Charles W. (2011), Αίτια της κρίσης στην αγορά ενυπόθηκων στεγαστικών δανείων υψηλού κινδύνου, Άρθρο Α.1, Από τη διεθνή κρίση στην κρίση της Ευρωζώνης

και της Ελλάδας: Τι μας επιφυλάσσει το μέλλον; Επιμέλεια Νικόλαος Β. Καραμούζης και Γκίκας Α. Χαρδούβελης, Εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα

13) Howells P. & Bain K. (2009), Χρήμα, Πίστη και Τράπεζες, Εκδόσεις Κριτική

14) O'Neil, Jim (2011), Κρίση και οικονομικός κύκλος: η άποψη της αγοράς, Άρθρο Α.2, Από τη διεθνή κρίση στην κρίση της Ευρωζώνης και της Ελλάδας: Τι μας επιφυλάσσει το μέλλον; Επιμέλεια Νικόλαος Β. Καραμούζης και Γκίκας Α. Χαρδούβελης, Εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα

Ξενόγλωσση

15) Dhanuskodi Rengasamy (2014), Impact of Loan Deposit (LDR) on Profitability: Panel Evidence from Commercial Banks in Malaysia, Proceedings of the Third International Conference on Global Business, Economics, Finance and Social Sciences, Mumbai, India

16) Fiola Christaria & Ratnawati Kurnia (2016), Accounting and Finance Review, 1(1) 43 – 50 (https://www.academia.edu/34136085/The_Impact_of_Financial_Ratios_Operational_Efficiency_and_Non-Performing_Loan_Towards_Commercial_Bank_Profitability)

17) Goodhart, C. A. (1996), Some Regulatory Concerns; and An incentive Structure for Financial Regulation. Swiss Journal of Economics and Statistics, 132(IV), 649-650

18) Lall, Ranjit (2009), Why Basel II failed and why any Basel III is doomed, GEG Working Paper, No. 2009/52, University of Oxford, Global Economic Governance Programme (GEG), Oxford

19) Michaelides, A. (2014), Cyprus: From Boom to Bail-In: Policy Lessons from the Cyprus Economic Crisis, Economic Policy October 2014

20) Murthy Rama (2003), A study on financial ratios of major commercial banks, Research Studies, College of Banking & Financial Studies

21) Oana Miruna Danila (2012), Theoretical and Applied Economics, Volume XIX, No. 6(571), pp. 121-134

22) Orphanides A., (2016), What happened in Cyprus? The Economic Consequences of the Last Communist Government in Europe, IMFS working Paper Series, No.79

23) Zapodeanu Daniela & Gall R. Dorina (2009), The limits of Basel II Accord, University of Oradea, Faculty of Economics, Vol. 3 (1), pages 723-728

24) Zenios, S. A. (2014), Fairness and Reflexivity in the Cyprus Banking Crisis, The Wharton Financial Institutions Center

Ηλεκτρονική

25) Basel III: A Global regulatory framework for more resilient banks and banking systems, Dec 2010 (rev June 2011 (<https://www.bis.org/publ/bcbs189.pdf>))

26) Basel III: The Liquidity Coverage Ratio and liquidity risk monitoring tools, January 2013 (<https://www.bis.org/publ/bcbs238.htm>)

27) Basel III: The net stable funding ratio, October 2014
(<https://www.big.org/bcbs/publ/d295.htm>)

28) Basel III: Finalising post-crisis reforms, December 2017
(<https://www.bis.org/bcbs/publ/d424.pdf>)

29) Basel III: Leverage ratio framework – Executive summary, 25 October 2017
(https://www.bis.org/fsi/fsisummaries/b3_lrf.htm)

30) Capital conservation buffer (definition)
(https://www.esrb.europa.eu/national_policy/capital/html/index.en.html)

31) International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: A Revised Framework, June 2004 (<https://www.bis.org/publ/bcbs107.pdf>)

32) ICFCBS (2013), Independent Commission on the Future of the Cyprus Banking Sector: Final report and recommendations

33) Loan to deposit ratio (<https://www.investopedia.com/terms/l/loan-to-deposit-ratio.asp>)

34) Net interest Margin (<https://www.investopedia.com/terms/n/netinterestmargin.asp>)

35) Leverage ratio (<https://www.investopedia.com/terms/t/tier-1-leverage-ratio.asp>)

36) Pablo Hernandez de Cos (19 November 2019), Financial Technology: The 150-year revolution (<https://www.bis.org/speeches/sp191119.htm>)

37) Pablo Hernandez de Cos (24 October 2019), Post-Basel III: Time for evaluation
(<https://www.bis.org/speeches/sp191024.htm>)

- 38) Stefan Ingves (2 June 2017), Remarks given at IADI conference on "Designing an Optimal Deposit Insurance System", (<https://www.bis.org/speeches/sp170602.htm>)
- 39) Stefan Ingves (30 November 2016), Reflections of a Basel Committee Chairman (<https://www.bis.org/speeches/sp161130.htm>)
- 40) Wellink N. (27 January 2011) The new framework for Banking supervision (<http://www.bis.org/speeches/sp110127.pdf>)
- 41) William C. (25 May 2017), Regulatory equivalence and the global regulatory system (<https://www.bis.org/speeches/sp170525.htm>)
- 42) William C. (13 October 2017), The state of global financial regulation (<https://www.bis.org/speeches/sp171013a.htm>)
- 43) William C. (28 November 2018), Looking ahead by looking back (<https://www.bis.org/speeches/sp181128.htm>)
- 44) <https://www.centralbank.cy/el/the-bank/general-information-on-the-central-bank-of-cyprus>
- 45) <https://www.bankofcyprus.com/el-GR/who-we-are/boc-at-a-glance/milestones-from-our-history/>
- 46) <https://www.hellenicbank.com/portalserver/hb-en-portal/en/about-us>
- 47) <http://www.philenews.com/oikonomia/kypros/article/574431/synergismos-telos-epochis-paradinei-simera-ta-kleidia>
- 48) <https://www.sigmalive.com/news/oikonomia/605278/arnitika-epitokia-se-katatheseis-apo-tin-elliniki-trapeza>
- 49) <https://www.rcbcy.com/el/about-rcb/>
- 50) <https://www.astrobank.com/>
- 51) <https://www.stockwatch.com.cy/el/article/trapezes/komision-piezetai-i-kerdoforia-kypriakon-trapezon>